

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Vilse i paradoxen

*En diskursanalytisk studie av planeringens arbete för minskad segregation
genom projektet Culture Casbah*

Av: Linnea Fröjd & Sofia Wendel

Lost in paradoxes

A discourse analysis of addressing segregation within contemporary planning practice with the example of Culture Casbah

Vilse i paradoxen

En diskursanalytisk studie av planeringens arbete för minskad segregation genom projektet Culture Casbah

Linnea Fröjd & Sofia Wendel

Supervisor: Nina Vogel. SLU, Department of Landscape Architecture, Planning and Management
Examiner: Gunilla Lindholm, SLU, Department of Landscape Architecture, Planning and Management
Co-examiner: Mattias Qviström. SLU, Department of Landscape Architecture, Planning and Management

Credits: 30

Project: Level: A2E

Course title: Masters Project in Landscape Architecture

Course code: EX0814

Programme: Landscape Architecture – Master's Programme

Place of publication: Alnarp

Year of publication: 2017

Online publication: <https://stud.epsilon.slu.se>

Keywords: Stadsutveckling, segregation, Culture Casbah, Planering, Rosengård, diskursanalys, stadsplanering

SLU, Swedish University of Agricultural Sciences

Faculty of Landscape Architecture, Horticulture and Crop Production Science

Department of Landscape Architecture, Planning and Management

Abstract

The thesis investigates the recent visionary development of an urban renewal project in Rosengård, a centrally located neighbourhood in the city of Malmö. This project Culture Casbah comprises a construction of a tower and 200 housing units and is considered to be a socially oriented urban development with a purpose to transform Rosengård into an integrated part of the city. Given the increased interest in social sustainability within Swedish planning practice and the discussions of segregation challenges in Malmö, this thesis examines how issues of segregation are addressed in contemporary urban planning. By analysing how the argumentation of the project Culture Casbah is discursively constructed in relation to Malmö's segregation challenge, the thesis explores and critically analyses how specific planning strategies are constructed and paired with contemporary planning ideals. The aim of the thesis is to problematize simplified reasoning in contemporary urban planning practice in order to highlight some underlying paradoxes in the work towards a less segregated city. Furthermore, the study examines possible consequences of ideal planning approaches in regard of power relations within planning practice and the social inequality of the city.

The theoretical and methodological framework of the study is merely based on discourse theory. Combined with contemporary planning theories this theoretical angle highlights the relationship between urban planning and power, and the construction of meaning through contemporary planning norms and ideals. Perspectivism offers a meta-theoretical lens for the thesis and approaches urban planning as a phenomenon which can be seen from different angles. This theoretical triangulation is used to highlight the motives behind the arguments and to enhance an understanding of how power operates within planning practice. The study uses discourse analysis as method to unfold how the idea of Culture Casbah is discursively constructed; by framing the problem, identifying the role of planning, and respective solution, to counter segregation. The analysis has involved qualitative processing of both planning documents and interviews with relevant actors. The inquiry shows how the actors share the usage of a particular set of storylines which produce meaning and form discourse coalitions around Rosengård and how to best address segregation.

The thesis demonstrates how city ideals and development norms in contemporary planning discourses play an important part in both the construction of solutions and problems of segregation. The predominant strategies include approaches towards attractiveness, place marketing and the concept of social mixing, which is considered to be achieved by a private-public-partnership. The analysis demonstrates how the idea of Culture Casbah is constructed in relation to dominant discourses of economic growth and prosperity and how these values set the framework for addressing segregation. Consensus on the "right" planning approach suppresses other alternative solutions, which might result in a contradictory planning strategy. The thesis emphasises the need to shift perspectives and to go beyond given approaches to find other alternatives as a way for the planning practice to avoid to get lost in planning paradoxes.

Innehållsförteckning

Tack

Del I Inledning

1.1 Segregation – Ett slagträ för två läger	8
1.2 Syfte och forskningsfrågor	9
1.3 Praktiska avgränsningar	10
1.4 Disposition	11
1.5 Förförståelse	12
1.6 Rosengårds fysiska och mentala barriärer	13
En ny berättelse växer fram	13
Satsningar i Rosengård	16
Amiralsstaden	17
Hur Culture Casbah blev till	19

Del II – Teori

2.1 Ett perspektivistisk tankesätt	21
Perspektivismen	21
2.2 Diskursteoretisk utgångspunkt	22
Kritisk diskursanalys och makt	23
2.3 Planering och planeringens drivkrafter	24
Vad är planering?	24
Planering – normer och stadsideal	26
Ideal – ett maktverktyg	26
Tillväxtbaserad planering och kravet på utveckling	27
Planerarens roll att navigera rätt	28
Konsensus som planeringsstrategi	29
2.4 Segregation som utanförskap	30
Stadens problem	30
Mötet, gemenskapen & grannskapseffekten – planeringstrategier	31

Del III – Uppsatsens metod

3.1 Metodologi	33
Storylines	33
Diskurskoalition	34
3.2 Tillvägagångssätt	35
Analys av storylines	35

Material	36
Intervjuer	37

Del IV – Analys I

4.1 Resonemangskedjan kring Culture Casbah	38
Rosengårds rykte blir möjligheternas fönster	38
Resonemangets storylines	39
4.2 Storyline 1 – Tornet som symbol för förändring	41
<u>Problemdefinition:</u> Rosengårds stagnation	41
<u>Planeringens analys av problemen:</u> Platsmarknadsföring	42
<u>Lösning:</u> Tornet som symbol	44
4.3 Storyline 2 – En attraktiv stadskärna	45
<u>Problemdefinition:</u> Modernistisk arkitektur	45
<u>Planeringens analys av problemen:</u> Stadsideal	47
<u>Lösning:</u> Attraktivitet – en stad som lockar medelklassen.	48
4.4 Storyline 3 – Ett blandat Rosengård	50
<u>Problemdefinition:</u> Rosengårds isolering	50
<u>Strategiska val knutna till planering:</u> Mötesplatsen, grannskapseffekten & gemenskapen	51
<u>Lösningar:</u> Ny befolkning & fler upplåtelseformer	52
4.5 Sammanfattning av resonemangskedjan	54

Del V – Analys II

5.1 Resonemangets paradoxer	56
5.2 Diskursiv makt	56
Svarta rubriker skapar framtidsutsikter	56
En paradox i användningen av metaforer	57
5.3 Att planera för ideal och normer	58
Den attraktiva staden – ett paradoxalt planeringsideal	58
Att civilisera en plats	59
Gentrifiering blir ett ickeproblem	60
Ett snävt perspektiv	61
En ekonomisk logik	62
5.4 Interna strider	63
Urvattning av visionen	63
En kamp om perspektiven	64
Motiv och Orsak	65

Del VI

6.1 Diskussion	67
Förenklade problem – förenklade lösningar	67
Ett Rosengård för alla	69
Den paradoxala planeringen	70
6.2 Slutsats	71

Källförteckning	73
Figurindex	77
Bilagor:	77

Tack

Efter flera månaders arbete som gett oss mycket kunskaper och insikter är vi nu färdiga med vår uppsats. Denna uppsats är en avslutning på fem års studier i stadsplanering och landskapsarkitektur. Nu vill vi tacka alla som hjälpt oss på vägen i vårt uppsatsarbete med idéutbyten, uppmuntran och tålamod. Tack till vår handledare Nina Vogel på SLU som med stort engagemang gått igenom våra utkast och texter och gett vass kritik. Tack till Martin Grander på Malmö Högskola som inte varit en officiell handledare, men en inofficiell och som trott på vårt projekt och inspirerat oss med nya insikter och till fortsatt arbete. Tack Viktor Landström för din betydelsefulla läsning av vårt utkast. Tack också till de som ställt upp på våra intervjuer.

Prolog

“Kan förort bli stad? Kan det problemstämplade Rosengård göras om till en attraktiv stadskärna i Malmö? Ja, vi på MKB tror det, vi vet att de svarta rubrikerna har skymt sikten för den outnyttjade potential som Rosengård har. Malmö är en av de städer i Europa som växer snabbast, det är bara en tidsfråga innan Rosengård kommer att räknas till centrala Malmö. Med nya stadsrum och bättre kommunikationer kommer det också att kännas så.

Men hur får man de rätta linjerna i miljonprogrammets förortsarkitektur att kännas som stad? Jo, vi satsar på att bygga ett stråk där husen ligger tätare. De monotona linjerna ersätts av variation, karaktär och detaljer. Det gråa ersätts av det gröna. Som en symbol för hela den nya stadskärnan ska vi bygga ett nytt landmärke. Vi vill fylla stråket med folkliv, butiker, mat och kultur. Skapa goda anledningar för utomstående att söka sig hit. Vår förhoppning är att satsningen i Rosengård ska sätta positiva kedjereaktioner i hela den östra delen av Malmö och från 22:a våningen ska man förhoppningsvis kunna blicka ut över ett Malmö som inte alls är lika uppdelat som det är idag.

Så vill vi skapa framtidstro, trygghet och stolthet hos de som bor i Rosengård idag och de som kommer att flytta hit imorgon”.

– *Från filmen Culture Casbah (MKB 2014, video)*

“Kan förort bli stad? Ja, vi på MKB tror det”, så börjar klippet om projektet Culture Casbah, ett nytt stadsutvecklingsprojekt i stadsdelen Rosengård i Malmö. I filmen beskrivs visionen om det nya Rosengård, ett Rosengård som inte är avskärmat från resten av staden, som har lämnat sitt dåliga rykte och nu blivit en attraktiv stadsdel. Genom en animerad vy leder filmen oss över planerna på arkitektens bord. Det gråa ska bli grönt, den monotona arkitekturen få karaktär och Rosengårdsborna erbjudas framtidstro, trygghet och stolthet. I klippet framträder en beskrivning av en stad i en global konkurrens, där hela stadens potential måste tas till vara på och stadsdelar bindas samman för stadens fortsatta framgång. Filmen målar upp en planering byggd på visioner där fokus läggs på ett pulserande stadsliv, nya landmärken och omvandling av “utsatta” områden.

Vi skulle kunna säga att vår uppsats uppstod i en konfundering. Filmen gjorde oss nyfikna men på samma gång skeptiska – tornet lät spännande, men hur gör det staden mindre delad? Projektet lades fram som en lösning på ett problem som alla antogs förstå sig på och hålla med om men som hos oss skapade förvirring. Hur vet alla att Rosengård inte är en del av stan? Det var mycket som uttrycktes där mellan raderna – från förort till stad, från grått till grönt, symboler och kedjereaktioner. Det fick oss att fundera kring varför just dessa vägar ska få Rosengård att bli en del av staden. För oss är Culture Casbah inte en självklar lösning. Det handlar inte bara om visionen, utan även om hur vi ska nå den. När vi blickar ut över framtida Malmö, är det då en mindre delad stad vi kommer att se? Vår strävan att hitta svar har i uppsatsen ackompanjerats av en önskan att förstå varför stadsplanering så ofta går vilse på vägen – på vägen mellan vision och verklighet.

Del I Inledning

1.1 Segregation – Ett slagträ för två läger

År 2009 fastställde *Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö* att Malmö är en segregerad stad (Stigendal & Östergren 2013, s. 67). Klyftorna mellan olika samhällsgrupper är stora och växer. Enligt kommissionen skiljer det flera år i medellivslängd mellan Malmös invånare beroende på om de har lång eller kort utbildning och om de bor i öster eller i väster (Stigendal & Östergren 2013, s. 10). Rapporten målar upp en bild som skiljer sig från den numera klassiska berättelsen om Malmö, en industristad i kris som förvandlats till framgångsrik kunskapsstad. Med rapporten som utgångsläge skriver Malmö stad att en ny berättelse ska växa fram (Malmö Stad 2016, s. 16). En berättelse om en stad som tar sina sociala utmaningar på allvar och som arbetar för en förändring – mot klyftorna och för att bli hel och levande (Malmö Stad 2016, s. 16). Nu ska de barriärer som delar staden överbryggas och arbetet att “läka” staden påbörjas. För att kommunen ska kunna genomföra förändring läggs ett nära samarbete med andra aktörer fram som nödvändigt. I Malmös översiktsplan pekas tre prioriterade utvecklingsområden ut för extra satsning och Rosengård är ett av dem (Malmö stad 2014, s. 60).

Barriärerna som skiljer Rosengård från resten av staden är enligt Malmö stad både fysiska och mentala (Malmö stad 2015, s. 10). Med stadens allmännyttiga bostadsbolag MKB (Malmö kommunala bostadsbolag) i spetsen formuleras ett nytt projekt som ska förändra Rosengård – *Culture Casbah*. Projektet syftar till att stärka den sociala gemenskapen och med hjälp av en stadsutveckling göra Rosengård till en integrerad del av Malmö (Lundgaard & Tranberg & MKB 2014, s. 4). För att förverkliga projektet bildar MKB tillsammans med tre privata fastighetsbolag ett nytt bolag, *Rosengårds Fastighets AB*. Parallellt med nybyggnationen köper det nya bolaget ut 57 procent av MKB:s allmännyttiga bostadsbestånd i Rosengård (Sydsvenskan 2016).

Trots ambitionen om social integration har det uppkommit kritik mot Culture Casbah och flera forskare har uttryckt en oro för tillvägagångssättet. I ett debattinlägg i Sydsvenskan går det att läsa: ”Att ett projekt som Culture Casbah skulle bryta segregationen finns det inte mycket som stödjer.” (Sydsvenskan 2016). I artikeln beskrivs en risk för *gentrifiering* av området där utförsäljning av allmännyttan istället riskerar att fördjupa segregationen. Kritiken mot projektet öppnar upp för en diskussion om vilken typ av planering som är en god planering och leder till samhällets bästa. Det faktum att en part – kommunen, MKB och det nya bolaget, tror att projektet kommer att bidra till minskad segregation samtidigt som en annan part – forskare, säger det motsatta tyder på en underliggande paradox i planeringens arbete mot segregation.

I strävan för ett bättre samhälle blir ord som *förort*, *utanförskap* och *barriärer* slagträ för olika agendor. Det handlar om specifika sätt att tala och skriva om staden, och hur begrepp används. Dagens planeringsideal såsom täthet, ökad mobilitet och blandstad är inte bara exempel på olika praktiska tillvägagångssätt. De speglar och materialiserar idéer och normer som återfinns i resten av samhället. Planeringspraktiken både implementerar och formulerar specifika normer kring vad som är en bra och dålig stad och dessa normer kan även kopplas till samhället i stort.

Diskussionen kring Rosengårds segregation och stadsutveckling innefattar således inte bara fysisk planering och socialt arbete. Den öppnar upp för en kamp om ord och betydelser som finns i diskursen. Det finns därför anledning att undersöka hur resonemanget kring projektet konstrueras i relation till rådande normer, planeringsideal och andra diskurser, samt hur resonemanget materialiseras genom åtgärder och strategier. Vad gömmer sig egentligen bakom argumenten för Culture Casbah? Hur ska projektet bidra i arbetet mot segregation?

1.2 Syfte och forskningsfrågor

I vårt arbete granskar vi förgivettagna sanningar i planeringsdiskursen. Studien undersöker resonemangen kring stadens arbete att motverka segregation i Malmö och hur frågan placeras inom ramen för planering. I och med att flera parter använder segregation som argument både för och emot projektet anser vi att det finns ett behov av att undersöka detta på djupet. Arbetet syftar till att problematisera förenklade resonemang som förekommer inom planering och därigenom belysa underliggande paradoxer i stadens arbete mot en mindre segregerad stad. Oreflekterade problemformuleringar tenderar att upprepas gång på gång tills de blir självklara sanningar med lika självklara lösningar.

Arbetet är en kritisk diskursanalys att urskilja hur argumentation kring projektet Culture Casbah byggs upp i relation till stadens arbete mot en mindre segregerad stad. Genom att undersöka hur aktörer inom fältet för stadsutveckling formulerar sig i projektet kartlägger och problematiserar studien den typ av stadsplanering som anses bidra till minskad *segregation*. I och med detta undersöks och analyseras hur resonemanget tar form och blir till åtgärder och strategier samt vilka maktaspekter och effekter detta skapar. De företeelser som knyts an till projektet ger effekter och formar maktrelationer i staden. Fokus läggs i studien på föreställningar och perspektiv som påverkar planeringens val och vad som händer med idéer i en samverkansprocess. Vi vill kritiskt granska resonemanget med hjälp av teorier om planering och diskursanalytiska metoder. Då arbetet har en ingångspunkt i Malmö stads uttryck *bryta barriärer*, har det i den här studien varit viktigt att förstå vilka föreställningar som finns bakom uttrycket och vilka effekter de har på planeringens utveckling av Rosengård.

Hur diskursen ter sig är inte alltid tydligt ens för den som yttrar den, dock kan den bli begriplig när någon pekar ut den (Hajer 2006, s. 68). Vi vill visa att den planering som förväntas lösa problem i staden kan belysas från andra perspektiv och i och med det synlig-

göra andra aspekter av de strategier som används. Vi vill bidra med ny kunskap genom att förstå den kunskap som finns genom att problematisera och reflektera kring den. En sådan kunskap är viktig för att förstå en problematik i planeringens arbete mot segregation och uppmuntra planerare och andra professionella inom fältet att se strategier som används för att lösa problem relaterade till segregation från flera perspektiv.

Detta vill vi göra med följande forskningsfrågor:

1. *Hur konstrueras argumenten för Culture Casbah i arbetet för att motverka segregation i relation till rådande planeringsideal?*
2. *Vilken problematik och vilka paradoxer går att urskilja i resonemanget kring Culture Casbah som en strategi att minska segregation?*

1.3 Praktiska avgränsningar

Tidsmässigt ligger vår avgränsning vid Malmö stads Dialog PM om Rosengård (2008) och framåt då den studien har använts som underlag för stadens aktuella översiktsplan och i diskussioner om Rosengård både inom och utanför den offentliga verksamheten. Vårt huvudsakliga uppsatsskrivande har skett parallellt med beslutet att skapa det nya bolaget *Rosengårds fastighets AB* i januari 2017 till att de tillträder lägenheterna i maj 2017. Under denna tid tillkommer inte något nytt material i form av dokument som vi behövt ta hänsyn till. Sedan 2008 när Dialog PM om Rosengård kom ut har det gjorts många utvecklingsprojekt i Rosengård såsom Rosens röda matta och bokalerna på Örtagårdstorget (se tidslinje s.15). Dessa projekt har givetvis påverkat stadsutvecklingen i Rosengård och det faktum att ett projekt som Culture Casbah ska bli till vilket gör dem viktiga att känna till. Mycket tidigare forskning har också gjorts kring Malmös arbete med sociala frågor. *“Strategier för att hela en delad stad. Samordnad stadsutveckling i Malmö”* (Listerborn et al. 2014) har utgångspunkt i just Rosengård och hur Rosengårdsstråket som verktyg för att minska segregationen. I uppsatsen har vi dock valt att begränsa oss till resonemangen om just Culture Casbah utan att gå djupare in på de tidigare projekten. Rosengårds nya tågstation är en viktig beståndsdel i projektet Culture Casbah. Vi har dock valt att inte analysera den mer ingående av praktiska skäl då det hade gjort arbetet för stort inom vår tidsbegränsning. Figurer, bilder och foton är, om inget annat anges, skapade eller tagna av oss.

Vår uppsats handlar inte heller om att utforska faktiska fysiska eller sociala utfall av projektet eftersom det inte är färdigt än utan snarare på vad de kan komma att innebära. Eftersom Culture Casbah mer än ett socialt projekt är ett projekt om bostadsbyggande hade ett djupare fokus på bostadspolitiska frågor såsom bostadsbrist varit relevant. Vi berör frågor kring bostadspolitiken men på ett plan som mer relaterar till stadsutveckling i sin helhet. Detta gör

att vår studie kan vara relevant även för de som mer ingående intresserar sig för frågor om strategier och effekter inom bostadspolitik.

Vår undersökning berör hur planeringspraktiken tar sig an frågor om stadsutveckling som ska bryta segregationen. En annan viktig aspekt hade varit att se på demokratiprocesser kopplade till medborgarinflytande kring Culture Casbah för att se hur Rosengårdsborna själva resonerar kring projektet.

1.4 Disposition

Uppsatsen består av sex delar. Del I inleder uppsatsen. Vidare presenteras i del II bakgrund till det studerade projektet, i del III vårt teoretiska ramverk och i del IV vår metodologiska utgångspunkt, samt i del V och del VI presenteras studiens analys och reflektion. Nedan specificeras dispositionen.

Del I – presenterar ingången till vårt arbete, dels genom inledning samt uppsatsens syfte och frågeställning. Denna del presenterar en kort översikt över stadens tidigare arbete i Rosengård och hur detta ledde fram till projektet Culture Casbah.

Del II – redogör för uppsatsens teoretiska ramverk. Här presenteras uppsatsens metateori; perspektivismen. Vidare introduceras diskursteori samt kritisk diskursanalys relaterat till makt. Sedan följer ett avsnitt som behandlar teori kopplat till planering. Avsnittet tar upp tankar kring vad planering innebär, vilken roll den anses ha i stadens utveckling och hur planering består av val och tillvägagångssätt. Här lyfts planeringens arbete mot visionen fram och hur detta hänger ihop med normer och ideal. Det sista kapitlet i denna del, *Segregation som utanförskap*, behandlar begreppet segregation och hur det relaterar till planering och stadsutveckling.

Del III – presenterar studiens metod och tillvägagångssätt. Denna del redogör för vår diskursanalytiska metodologi vilken är inspirerad av Maarten Hajer. Här läggs stor vikt vid *narrativ*, *diskurskoalitioner*, *storylinjer* och *metaforer* som verktyg för att belysa distinkta delar i en diskurs.

Del IV – är den första av uppsatsens två analysdelar. I den besvaras uppsatsens första forskningsfråga genom identifierandet av tre storylinjer i resonemanget kring Culture Casbah och hur projektet sägs reducera stadens segregation. Dessa storylinjer belyser resonemangets tydligaste delar som projektets olika aktörer valt att samlas kring.

Del V – diskuterar vilka effekter denna typ av stadsplanering kan få och även hur maktaspekter produceras via projektets resonemang. Således svarar denna del på uppsatsens andra forskningsfråga.

Del VI – Slutligen sammanfattar vi våra analyser och diskuterar vad vi har kommit fram till vilket följs av en slutsats som återknyter till studiens ursprungliga tankar och reflektioner.

1.5 Förförståelse

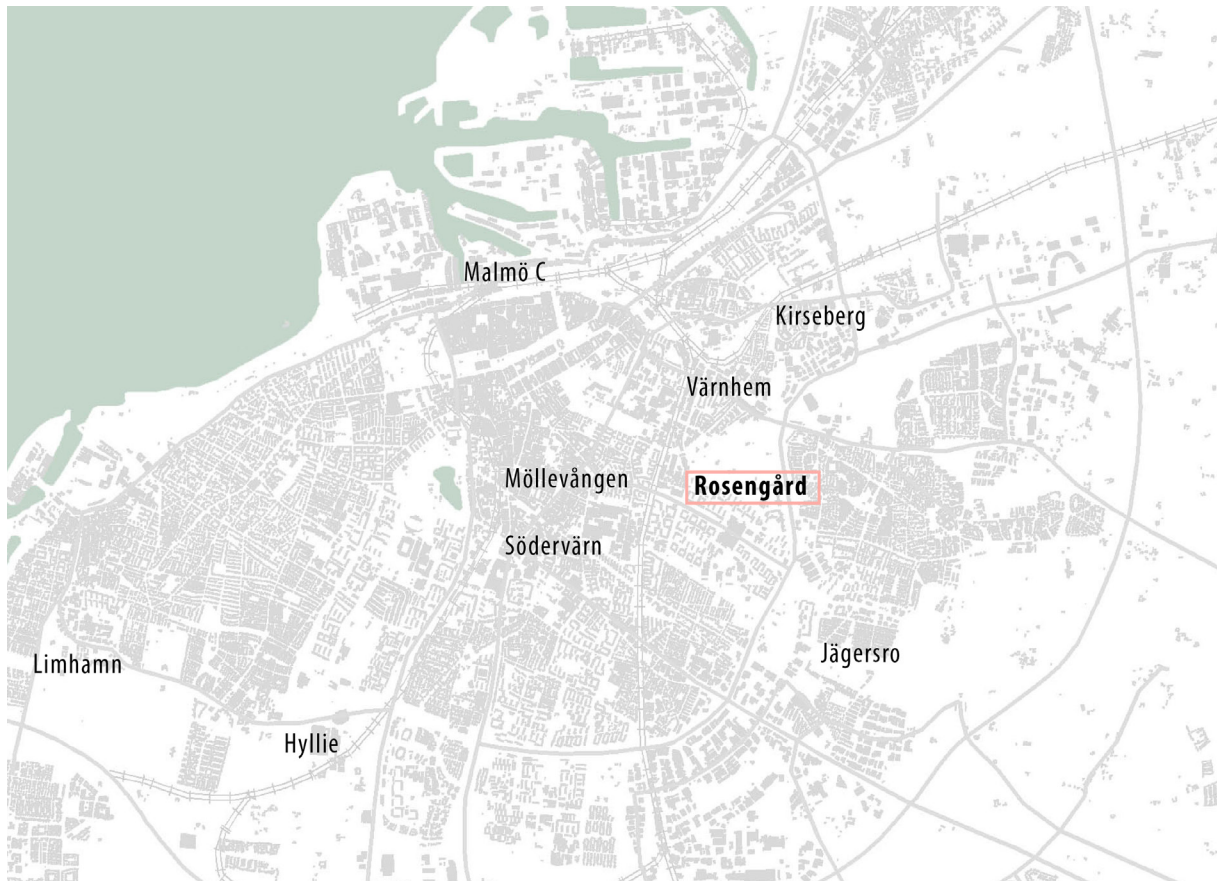
Denna uppsats är i mångt och mycket en fortsättning på vår gemensamma kandidatuppsats *“Den attraktiva stadens framväxt”* (2014). Där undersökte vi huruvida planering för en attraktiv stad alltid tillför något gott till staden. I denna uppsats vill vi applicera vårt tänk på ett specifikt stadsutvecklingsprojekt för att, återigen, kunna sätta ord på varför vi blir konfunderade av planeringens visioner. För att kunna rannsaka planeringen krävs en förståelse om sig själv och hur ens eget tankemönster formar ens uppfattning. Vi vill därför först ta ett steg tillbaka och titta på oss själva och vår egen utgångspunkt för denna uppsats.

Vi börjar med vårt förhållande till Rosengård. Likt många andra som inte själva bor i Rosengård har vår uppfattning om platsen i hög grad formats av mediernas rapportering. Men vi har även haft personlig kontakt med området som Malmöbor och genom ett flertal skolprojekt. Dessa möten har för oss lett till ett allmänt intresse för Rosengård och hur platsen relaterar till resten av Malmö, men även vilken stadsplaneringens roll är i området. Vi är medvetna om att vi i och med denna uppsats är medskapare av uppfattningar om Rosengård. Vi är inte objektiva betraktare.

I arbetet tar vi rollen som forskare och studenter och tittar kritisk på det yrke vi utbildar oss till. Som Fainstein & Campbell skriver är det svårt att avgöra vem som kan betraktas som planerare. Planeringens komplexitet gör att många människor från en rad olika fält kan räknas in i denna roll (Campbell & Fainstein 2003, s. 2). I uppsatsen betraktas dock planeraren som bäraren av ett visst perspektiv. Planeraren står för det offentliga perspektivet genom utformandet av planer och planprogram. Planeraren är en expert med ett demokratiskt ansvar och som förväntas planera för det allmänna bästa. *Planeringen* däremot innefattar ett flertal olika perspektiv och olika fält.

1.6 Rosengårds fysiska och mentala barriärer

I bakgrunden presenteras en kort översikt över hur idén med projektet Culture Casbah byggdes upp. Kapitlet ger en överblick över Malmö Stads arbete mot stadens segregation och hur detta ledde fram till ett nytt stadsutvecklingsprojekt i Rosengård.

Figur 1. Rosengårds placering i Malmö.

En ny berättelse växer fram

Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö, hädanefter omnämnd *Malmökommissionen*, släppte 2013 sin rapport *Malmöns väg mot en hållbar framtid* (2013). I den presenteras ett segregerat Malmö med stora sociala klyftor. I rapporten uppmärksammas hur den fysiska miljön hänger samman med ojämlik hälsa och en brist på delaktighet. Förslag läggs därför fram för hur stadsplanering som verktyg kan användas i arbetet för ett mer integrerat Malmö. Det innefattar bland annat att ta itu med problematik kring trångboddhet, hemlöshet och bostadsförsörjning. Liksom att säkra människors tillgång till grönytor, trivsamma utemiljöer

samt möjlighet att känna tillit i sin boendesituation. Dock poängterar de att stadsplanering inte kan vara det enda medlet och kommissionen påpekar att det finns andra former av segregation som t.ex. skolsegregation, vilken rör andra typer av satsningar. De poängterar också att minskad segregation i sin helhet kräver såväl rumsliga som sociala åtgärder (Stigendal & Östergren 2013, s. 67).

Kommissionens arbete har väckt mycket uppmärksamhet och rapporten blev tilldelad många priser, bland annat Sveriges Arkitekters planpris för bästa samhällsplanering (Malmö Stad 2015b). Rapportens fokus på de som inte hängde med i Malmös framgångssaga och de klyftor som uppstått i dess skugga har förändrat förutsättningar för stadens planering (se exempelvis Malmö Stad 2016, s. 3). Malmö stad har tagit till sig av kommissionens rapport och den används nu som viktigt styrdokument. Nu ska en ny berättelse växa fram som en fortsättning på den resa staden gjort. Den nya berättelsen handlar om en stad som tar sina sociala utmaningar på allvar och arbetar för en förändring; mot klyftorna och för att bli hel (Malmö Stad 2016, s 16). I översiktsplanen sammanfattas idén om en *hel* stad på följande sätt: *“Med ambitionen att bidra till en god social utveckling i alla stadsdelar är det viktigt att arbeta med hela Malmö. Stadens olika delar ska läkas samman och barriärer ska brytas, såväl fysiska som mentala.”* (Malmö Stad 2014, s. 15). I förordet till översiktsplanen skriver Malmös kommunstyrelseordförande och finanskommunalråd Katrin Stjernfeldt Jammeh att detta ska göras *“genom kloka sociala investeringar. På samma sätt som investeringar gjorts i stadens infrastruktur ska vi investera i det mänskliga Malmö”* (Malmö Stad 2014, s. 5).

Figur 2. Törnrosen i Rosengård.

Figur 3. Tidslinje över projekt i Rosengård och relaterade dokument. (Nedan) Uppslaget visar Kontinentalbanan, Rosengårdsstråket (rosa) Törnrosen och Örtagården med den kommande placeringen av Culture Casbah. Den visar huvuddelen av de fysiska satsningar som gjorts i området samt betydelsefulla dokument som publicerats sen 2008.

Dokument

Dialog PM

Översiktsplan
planstrategi

Stadsbyggandskon-
toret trafikutredning

Malmökommissionen
slutrapport

Amiralsstaden
hösten 2015

Planprogrammet
klubbas igenom

2008 — 2009 — 2010 — 2011 — 2012 — 2013 — 2014 — 2015 — 2016 — 2017 — 2018

Interventioner

Rosengårdsstråket

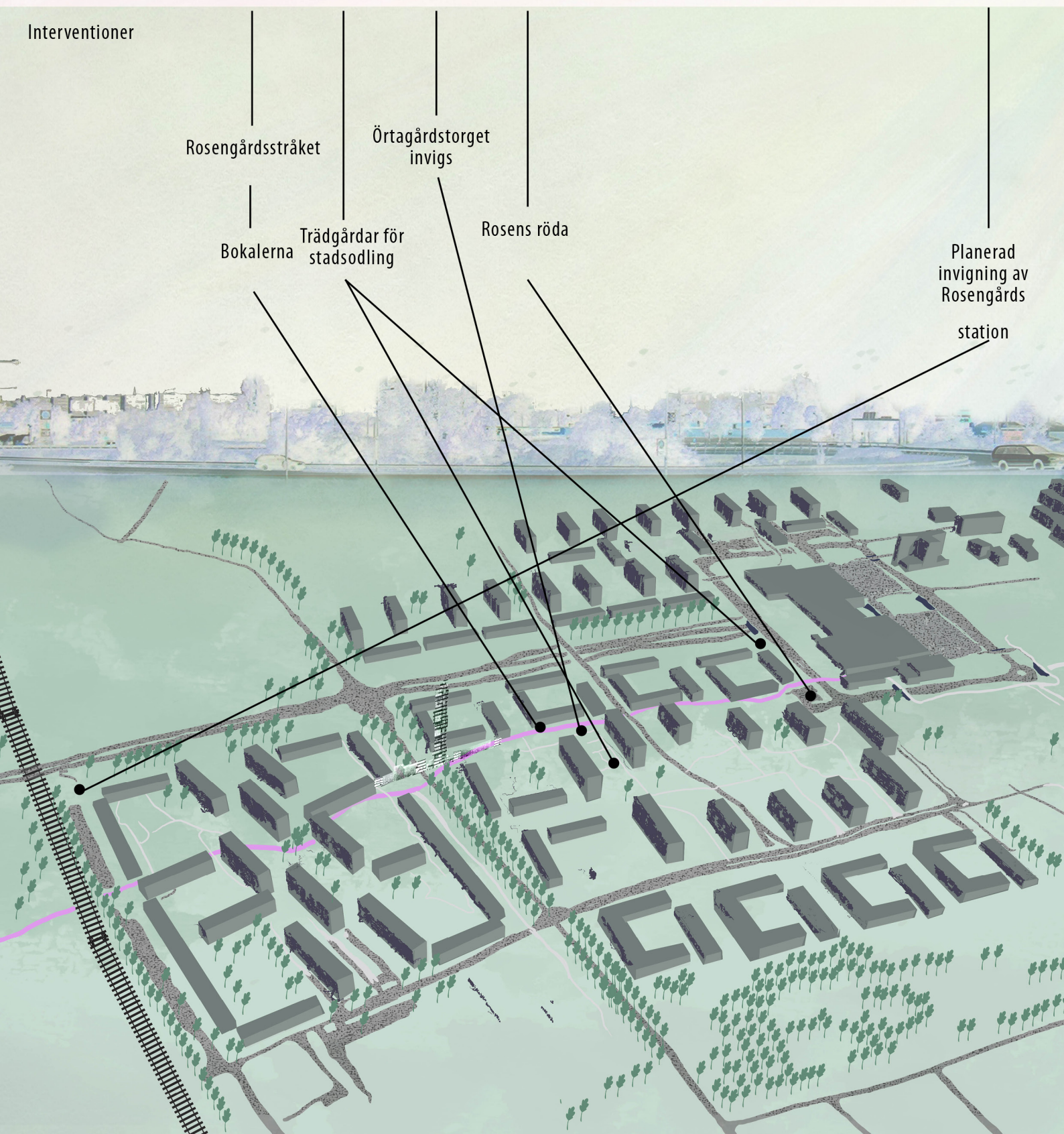
Örtagårdstorget
invigs

Rosens röda

Bokalerna

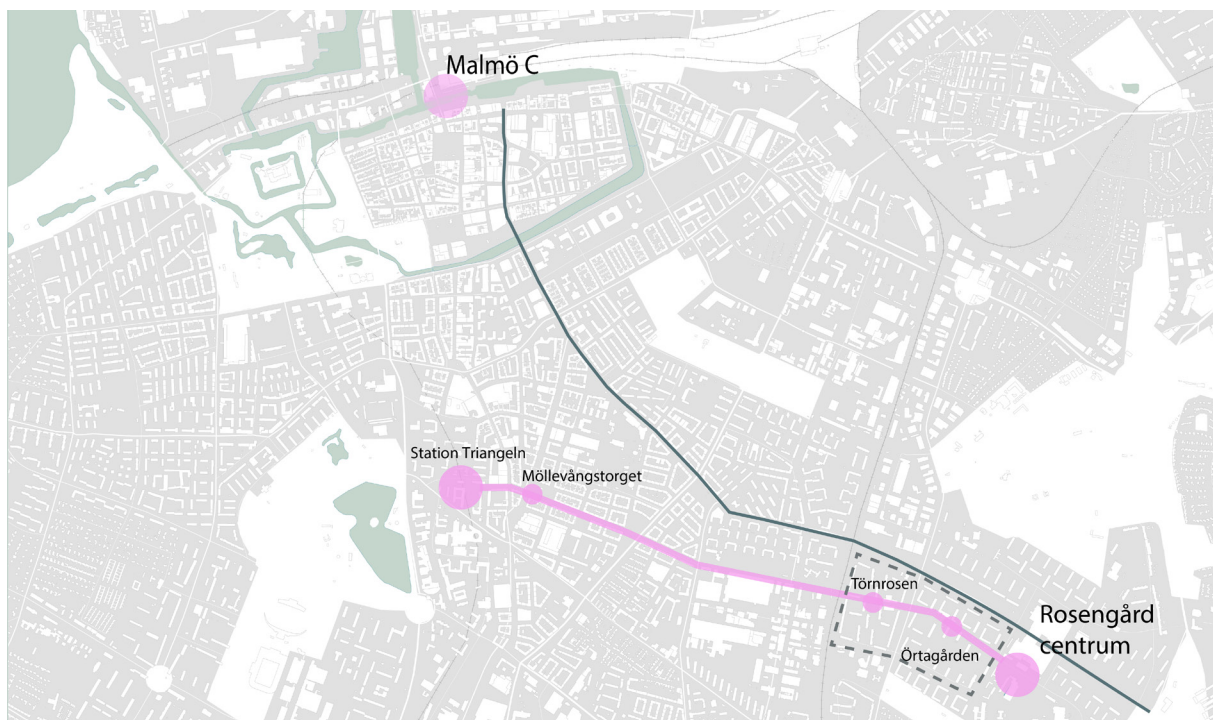
Trädgårdar för
stadsodling

Planerad
invigning av
Rosengårds
station

Satsningar i Rosengård

Att just Rosengård blev det stora investeringsprojekt kan ha att göra med att området tidigt blev en symbol för ett samhälleligt misslyckande (Ristilammi 1994, s. 10). Redan på 1970-talet fokuserades det i forskning och samhällsdebatt om Rosengård på arkitekturen som ansågs vara människofientlig och förtryckande vilket en människovänligare arkitektur skulle kunna råda bot på (Ibid.). Ett exempel på hur Rosengård betraktades på 70-talet tas upp av Ristilammi i avhandlingen Rosengård och den svarta poesin med ett citat ur boken Fallet Rosengård (1972): *“Rosengård är väl så långt från en rosengård man kan tänka sig, där surrar inga bin bland frodiga blomster, där gläds man inte av fågelkvitter, där insuper man ingen blomsterdoft. I Rosengård dominerar bilden av utspridda höghuslimpor med blåsiga och torftigt utrustade gårdar emellan, asfalt och betong, som gungar i solvärmen, bilavgaser och dålig luft som väller in över området, Amiralsgatan som skär som en stinkande kloak genom bebyggelsen och flygplanen som en gång i halvtimmen dundrar fram över ett par hundra meters höjd.”* (Flemström och Ronnby, s. 72 i Ristilammi 1994, s. 28)

Figur 4. Rosengård i relation till Triangelstationen. Den mörkgrå linjen är Amiralsgatan, den streckade linjen visar planprogrammets avsträckning och den rosa är Rosengårdsstråket. Bilden visar även avståndet mellan Rosengård och Triangelstationen (2,8 km) och var Örtagården och Törnrosen, områdena som inkluderas i projektet Culture Casbah, är lokaliserat.

År 2008 kom Malmö stad ut med nytt dialog PM om Rosengård som var en förstudie med intentionen att fungera som underlag för diskussioner om stadsutveckling i Malmö (Malmö Stad 2008, s. 5). Dokumentet inleds med Malmös utveckling från industristad till kunskapsstad, om kontakten med Köpenhamn och nyetablering av kunskapsintensiva

företag. Den fortsatta positiva utvecklingen beskrivs vara beroende av att ingen hamnar på efterkälken, att alla ska med (Malmö Stad 2008, s. 4). I rapporten konstaterade Malmö stad att levnadsförhållandena för Malmöbor i Rosengård skiljde sig stort från övriga staden. Människorna i Rosengård hade den lägsta förvärvsfrekvensen i hela Malmö, jämförelsevis låg inkomst och hög trångboddhet. Många indikationer visade även att välfärden var sämre i området än i andra delar av staden och att folkhälsan bland de boende skiljde sig från övriga Malmöbor (Malmö Stad 2008, s. 9). Rapporten var en startpunkt i arbetet för att utveckla Rosengård. I den ligger fokus på hur Rosengård kan knytas bättre till övriga Malmö och där presenteras strategier och åtgärder för att *bryta stadens barriärer*.

I dialog PM:et skildras den negativa bild som Rosengård fått. Segregation, trångboddhet och social instabilitet nämns som bidragande faktorer och Rosengård anses under lång tid ha fått inta rollen som ett "utsatt område". Vidare beskrivs hur mentala föreställningar är ett hinder för rörelse och möten och att *"Kontaktytorna med övriga Malmö behöver utvecklas för att Rosengård skall bli en naturlig del av staden"* (Malmö stad 2008, s. 7).

Sedan år 2008 har mycket arbete gjorts för att motverka Rosengårds situation (se tidslinje ovan sid 15,). Fokus har främst varit att utveckla Rosengårdsstråket och olika punktinsatser i området. Förstärkt medborgardialog, fokus på jämställdhetsfrågor, stadsodlingar och lokaler för nya verksamheter är några exempel på de satsningar som gjorts (Malmö stad u.å.).

Amiralsstaden

"På ett plan har dock Malmö inte gjort sig känd som en stad kapabel att leverera hållbara lösningar: det sociala området. Genom såväl svenska som utländska medias egen dynamik har begreppet 'Rosengård' blivit känt långt utanför Malmös och Sveriges gränser som ett problemområde och Malmö som en problemstad. Denna bild överskuggar periodvis stadens framgångar." (Malmö stad 2011, s. 4-5)

Trots alla satsningar genom åren anses barriärerna som skiljer Rosengård från övriga Malmö bestå och det tidigare arbetet inte vara tillräckligt. Som det går att tyda i citatet ovan anses bilden av Rosengård ha en stor inverkan på staden och problemområdet Rosengård skymmer sikten för Malmös framgångar. Den bild som media målar upp av området har under lång tid präglats av kriminalitet, bilbränder och polisinsatser och Rosengård har genom årens lopp därför fått uppmärksamhet både nationellt och internationellt. Området har stigmatiserats och medias ständiga negativa rapportering har gett Rosengård ett symbolvärde som ett område i kris, inte bara arkitektoniskt utan även på grund av sociala förhållanden (Hallin et al 2010, s. 56; 83)

Figur 5. *Amiralsgatan*. Bilden Amiralsvägen som idag är utpekad fysisk barriär. Vägen går under Rosengård Centrum och skiljer bostadsområdena Örtagården och Apelgården från varandra i Rosengård.

Ett flertal fysiska och mentala faktorer anses av Malmö stad bidra till att Rosengård upplevs avskärmat från resten av staden. Den fysiska barriären som främst pekats ut är den väg som skär igenom Rosengård, Amiralsgatan (se figur 4 och figur 5). Gatan byggdes från början för att fungera som en led med snabbt flöde in och ut från staden men idag betraktas den som en tydlig barriär som fysiskt skiljer områden från varandra (Ristilammi 1994, s. 60; Malmö Stad & DIS/ORDER 2015, s. 32). År 2010 nämns projektet Amiralsstaden, i Områdesprogram Herrgården, för första gången. Malmö Stad ansåg att en mer omfattande områdesutveckling behövdes i Rosengård och idén att få bort Amiralsgatan som barriäreffekt kom tillslut att innefatta mycket mer än bara gatan. Projektet beskrivs som ett stadsutvecklingsprojekt som utöver en avsmalning av Amiralsgatan innefattar bland annat nya bostäder, en signalbyggnad och en ny tågstation (Malmö Stad & DIS/ORDER 2015, s. 6; Malmö stad 2015a, s. 10f; 18; 48).

Amiralsstaden betraktas som mer än ett fysiskt projekt och är en viktig satsning i stadens sociala arbete (Malmö Stad & DIS/ORDER 2015, s. 6). Fokus läggs på det mentala avståndet som anses separera Rosengård från resten av staden *“Vi ska bygga ihop stadsdelen Rosengård med det mer centrala Malmö. Geografiskt är det inte långt, men det upplevs som om det finns en barriär.”* säger kommunstyrelsens ordförande Stjernfeldt Jammeh (Norrlid, 2016). Culture Casbah är den första av etappen av Amiralsstaden (Malmö Stad & DIS/ORDER 2015, s. 32)

Figur 6 och 7. *Rosengårdsstråket*. Satsningar på att fysiskt koppla ihop Rosengård med andra stadsdelar har gjorts. Rosnegårdsstråket är en gång- och cykelstråk som sträcker sig mellan Rosengård och Station Triangeln. Rosengårdsstråket är en del i ett större investeringsprogram, Hållbara Rosengård, som pågick mellan 2009-2014.

Figur 8 och 9. *Örtagårdstorget i Rosengård*. Bilden visar det nya torget i Örtagården som invigdes 2013 och bokalerna som byggdes år 2010. Bokalerna är en kombination av bostad och lokal för handel.

Hur Culture Casbah blev till

År 2011 utlyste MKB en arkitekttävling för att fortsätta arbetet med att utveckla Rosengård. Tanken var från början att bygga en signalbyggnad i Törnrosen men kom i slutändan att innefatta en stor del av Rosengårdsstråket, Törnrosen och Örtagården. Det vinnande förslaget: Culture Casbah, "kulturens citadell", är ritat av Lundgaard och Tranberg Arkitekter och är ett förtätningsförslag med ett 22 våningar högt torn placerat i närheten av Örtagårdstorget. Tornet och övriga nya bostadshus kommer tillsammans att innehålla cirka 200 nya bostäder och 30 lokaler för verksamheter (MKB 2016). Tävlingsförslaget vann första pris som Best Future Project på fastighetsmässan MIPIM 2013 (Malmö Stad 2015a, s. 10). Idén med Culture Casbah kom således från MKB men baserat på förslaget gjorde Malmö Stad ett nytt planprogram för områdena *Törnrosen* och *Örtagården*. Förslaget för Culture Casbah fick stå till grund för de mål som finns formulerade där och planprogrammet beskriver kommunens avsikter i kommande detaljplaner i området. Målen för planprogrammet för Törnrosen och del av Örtagården är följande:

- *Ett Rosengård sammanlänkat med sin omgivning*
- *En tydlig och tillgänglig stadsstruktur*
- *Ett blandat Rosengård med levande gaturum*
- *Ett Rosengård för alla*

I planprogrammet fastslår Malmö stad att Rosengård, genom fysiskt byggande, ska bli mer tillgängligt, blandat och bättre sammanlänkat med resten av staden. Tanken är att det ska bli ett område för *alla* och Culture Casbah ska genom de mål som sattes upp av Malmö stad utveckla och förstärka Rosengård (Malmö stad 2015a, s. 6f). De mentala och fysiska barriärerna ska överbryggas och projektet "*skapa ökad tillit, stolthet och möjligheter att utvecklas för de som bor i området idag och imorgon*" (Malmö stad 2015a, s. 11).

"Projektet Culture Casbah är en social investering i dess yppersta form, vars syfte är att långsiktigt utveckla och transformera Rosengård till en trygg, attraktiv och integrerad del av Malmö Stad" (Lundgaard & Tranberg & MKB 2014, s. 11).

Det nya bolaget Rosengårds Fastigheter AB ägs av MKB tillsammans med bostadsbolagen Heimstaden, Balder och Victoria Park, i vilket de äger 25 % vardera och MKB har ordförandeposten. Bolaget förvärvade 1650 av MKBs lägenheter i Törnrosen och Örtagården. Förvärvet innebär en försäljning av 57 procent av MKBs allmännyttiga¹ bostadsbestånd i stadsdelen till ett privat-kommunalt företag (MKB 2016; Sydsvenskan 2016). I skrivande stund är det inte bestämt när det första spadtaget för Culture Casbah ska tas (MKB 2016).

1. Allmännyttans övergripande syftet är att tillhandahålla och främja kommunens bostadsförsörjning. I denna uppgift ingår ett särskilt samhällsansvar, detta kan bestå av den hyresgästnära sociala relationen, områdesutveckling samt stads och samhällsutveckling. Allmännyttans samhällsansvar har kommit att ändras sen den 1 januari 2011 då den nya lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag trädde i kraft. Lagen ställer nya krav på allmännyttiga bolag att drivas med affärsmässiga principer som vilket annat bostadsbolag på marknaden som helst samtidigt som de ska ha kvar sitt samhällsansvar (Grander 2015, s. 161).

Figur 10. Situationsplan Culture Casbah. Figur 11. Tävlingsförslag Culture Casbah 2011 (Lundgaard & Tranberg; MKB).

Del II – Teori

I uppsatsen granskas hur meningsskapande uttryck och begrepp får inverkan på de idémässiga förutsättningar för hur städer planeras. Som stöd i vår undersökning kommer vi att utgå ifrån ett teoretiskt ramverk bestående av metateori, diskursteori och teorier som beskriver planeringen som fenomen samt olika planeringsstrategier. Metateorin fungerar som ett verktyg för hur vi kan förstå vår omvärld. Uppsatsen utgår ifrån ett perspektivistiskt förhållningssätt som hjälper oss att förstå hur idéer skapas utifrån olika perspektiv. Diskursteori används för att förstå hur mening produceras och reproduceras genom språket samt hur maktrelationer formas genom detta. För att förklara hur planering fungerar, hur den används som verktyg i stadsutveckling och vilka effekter det har för staden tar vi upp teoretiska ingångar till just detta. Gemensamt för teorierna är en kritisk utgångspunkt med ambitionen att synliggöra maktförhållanden och vilket hjälper oss att syna planeringens genomförande. I denna del presenteras även begreppen segregation och utanförskap och hur dessa placeras inom ramen för stadsutveckling. Genom vårt teoretiska ramverk kan vi visa på språkets betydelse för planeringens utfall. Då det vi säger påverkar vad vi gör och hur vi tänker om världen, liksom perspektivet påverkar det vilka vägar vi anser är rimliga att ta. Utgångspunkten är inte att ge en heltäckande redogörelse för teorierna utan att underlätta för läsning av kommande kapitel.

2.1 Ett perspektivistisk tankesätt

I vår kandidatuppsats slog vi fast att: *“Vi vill troligtvis bo en attraktiv stad men från vilken utkikspunkt den ska vara attraktiv går knappast ens för en enskild person att bestämma.”* (Fröjd & Wendel 2014, s. 56). Det vi menade då var att det är viktigt att skärskåda de olika föreställningar och perspektiv som råder och problematisera normer i gällande konsensus. För oss är den här studien en fortsättning på detta arbete och i uppsatsen utgår vi ifrån tanken att människor ser världen olika. Därmed kan ett perspektivväxlande få oss att se på planering på nya sätt. I uppsatsen har vi därför valt ett förhållningssätt som baseras på *perspektivismen*.

Perspektivismen

“People always adopt perspectives by default – whether they are aware of it or not – and the concepts of one’s existence are defined by the circumstances surrounding that individual. Truth is made by and for individuals and peoples.” (Nietzsche 1878)

Detta citat är viktigt för vår uppsats liksom en viktig aspekt i Friedrich Nietzsches filosofi om perspektivismen. Ett av de grundläggande budskapen med perspektivismen är att vi behöver undersöka våra egna förståelseramar för att komma underfund med varför vi blir förbryllade över något (Westin 2010, s. 37). *“Vad du ser beror på var du står och på hur din förståel-*

seram är formad. Så, om du och jag inte förstår varandra beror det sannolikt på att vi erfar världen från olika utikspunkter.” (Westin 2010, s. 35). Våra tankar kring perspektivet och vad det utgör för planering är inspirerad av den perspektivistiska avhandlingen *Planerat, alltför planerat* (2010) av Sara Westin, vilken sätter fingret på mycket av det paradoxala i planering.

Perspektiv betyder enligt Svenska akademins ordlista *synvinkel*. Våra ögon är placerade så att vissa saker blir synliga för oss, och andra inte. Om vi står upp ser vi hur bordsskivan ser ut ovanifrån men inte vad som finns därunder. Saker ter sig olika från olika perspektiv. Det perspektiv som står oss närmast är det som ter sig tydligast för oss (Nietzsche 2002, s. 6f). Perspektivismen utmanar det ensidiga och förenklade förklaringar av verkligheten. Det går att förstå Culture Casbah utifrån olika utsiktspunkter. Fastighetsägaren, mastersstudenterna, arkitekten och stadsbyggnadskontoret har alla olika perspektiv. För att kunna förstå varandras olika uppfattning krävs ett ständigt perspektivväxlande och som Nils Ferlin skriver i den klassiska dikten *Infall* – “*Då slår det mig plötsligt att taket, mitt tak, är en annans golv.*” (Ferlin 1933). Vad som är bäst för en själv behöver inte nödvändigtvis vara bäst för någon annan, även om det är lätt att agera utifrån tron att dessa handlingar är goda även för någon annan. Det går att finna en hierarki bland perspektiven och det är så perspektivismen skiljer sig från relativismen (Nehamas 1985, s. 72). Det är alltså viktigt att undersöka perspektiven för att förstå vilket, eller vilka, perspektiv som är rimligast att utgå från.

Westin skriver att det perspektiv som framställs som det självklara är ett effektivt maktinstrument som används inom alla delar av samhället, inklusive stadsplanering (Westin 2010, s. 45). En perspektivistisk utgångspunkt hjälper oss att se förbi det Nietzsche kallar för “foreground evaluations” och istället ta ett steg tillbaka och se “the bigger picture” (Lacewing 2012). Vi är inte främst intresserade av *vad* en tänker utan *varför* en tänker som en gör. Med detta menar vi att det är ens egen förståelseram som gör världen logisk och påverkar hur en betraktar världen. I uppsatsen har vi därför ett tankesätt där vi ser på vårt forskningsobjekt, planering, som något som förmedlas via erfarenheter och som det inte går att få någon ren kunskap om objektet *i sig*.

2.2 Diskursteoretisk utgångspunkt

Ens egen förståelseram kommer i mångt och mycket genom språket. *Diskurs* är ett bestämt sätt att tala om, och förstå världen (Winther Jørgenssen & Phillips, 2000, s. 7). Språket är avgörande för hur en plats betraktas och är en del av platsens identitet. Maarten Hajer skriver att fundamentet för diskursteori är att språket inte bara speglar omvärlden utan faktiskt formar vår syn på den (Hajer 2006, s. 65). Att förstå diskursen är att förstå *hur* språket samverkar med samhället. I uppsatsen betraktas diskurs som de idéer, relationer och begrepp som tillsammans ger mening och betydelse till sociala eller fysiska fenomen i en intern logik. Diskursteori används för att förstå hur föreställningar om verkligheten – eller i vårt fall hur föreställningar om planeringen – formas (Hajer 2006, s. 65f).

En diskurs och dess betydelse kan i ett visst sammanhang uppfattas som helt självklar och absolut. Det är dock inte samma sak som att den är en objektiv sanning om verkligheten (Fredriksson, s. 31ff). Begrepp och idéer kan fyllas med olika innehåll i diskursen vilket förändrar vår syn på sanningen. När dessa används på alternativa sätt kan de få, och får troligtvis, en annan betydelse. De element inom diskursen som är öppna för olika tolkningar kallas för *flytande signifikanser*. De kan fyllas med olika betydelser i olika diskurser, eller inom samma diskurs (Bergström & Boréus 2012, s. 366f). Att skapa förståelse för stadsutveckling som diskurs betyder att stadsutveckling är en idéströmning med normativa föreställningar om städer betydelse för utvecklingen (se Dannestam 2009, s. 25).

Kritisk diskursanalys och makt

Diskursen är oskiljaktig från samhället. Den är en del av sociala orättvisor likväl som kampen mot dem (van Dijk, 1997, s. 23). En viktig del av diskursteorin är att definiera makt och maktförhållanden (Bergström & Boréus 2012, s. 356). Makten i sig är produktiv och enligt diskursteorin en del i produktionen av diskurser, identiteter och sociala relationer. “[*maktbegreppet*] sätter inte fokus på vilka individer som innehar potentiella maktmedel, utan vad makt gör, hur de som underordnas faktiskt drabbas av makten” (Fredriksson 2014, s. 36). Med *kritisk* diskursanalys menas att med hjälp av språket och på vetenskaplig basis ifrågasätta och kritisera de maktförhållanden som skapas av språket, men som även skapar språket självt. Det är med andra ord både den sociala strukturen som påverkar diskursen och tvärtom (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 67f).

När historier berättas om och om igen får de större plats i människors medvetande (Fairclough 2002, s. 8). Detta resulterar i att vissa berättelser anses sannare än andra och tycks måla upp en mer korrekt bild av situationen. Westin skriver: “*Att tala sanning är helt enkelt att säga att något är någonting annat, och bli betrodd när man gör det*” (Westin 2010, s. 42). Den inflytelserika diskursanalytikern Chantal Mouffe tar avstamp i språkets betydelse för förståelse av maktrelationer. Enligt Mouffe kan samhället sägas kännetecknas av grundläggande sociala praktiker som har kommit att tas för givna och ofta finns en omedvetenhet om de handlingar som i första början inrättade dem (Mouffe 2008, s. 24f). “*Makt är både det som skapar vår sociala omvärld och det som gör att omvärlden ser ut och kan omnämnas på vissa sätt medan andra möjligheter utesluts*” (Winther Jørgensen och Phillips 2000, s. 20). Så fort vi artikulerar något så utesluter vi någonting annat. Det är därför viktigt att undersöka *hur* ett problem formuleras i relation till det narrativ som undersöks, samt förstå att narrativen i sig också *konstruerar* problem, som i sin tur följs av en praktik (Hajer 2006, s. 65f).

Mouffe skriver att det är genom att peka ut konfliktfyllda dimensioner i resonemang som vi kan ta itu med den demokratiska politikens utmaningar (Mouffe 2008, s. 11). De begrepps-förklaringar som tas för givna som sanna och dominerar diskursen kallas för *hegemoni* (2008, s. 24f). Parallellt med hegemonin finns dock andra perspektiv och begreppsdefinitioner vilka utgör den så kallade *antagonismen*. Antagonismen utmanar hegemonin och är det som

det härskande formas i relation till (Mouffe 2008, s. 18ff). Det betyder att antagonismen möjliggör en kamp mot hegemonin vilket Mouffe anser är avgörande för demokratin och för att möjliggöra ett ifrågasättande av förgivettagna sanningar. Mouffe menar att politisk konsensus som bygger på en samstämmighet där antagonismen inte hörs därför är en avdemokratisering av politiken (Mouffe 2008, s. 4f).

För att diskursen ska kunna göras till praktik krävs aktörer som bär diskursen och ger den mening och makt. I avhandlingen *Stadspolitik i Malmö* (2009) som syftar till att begreppsliggöra Malmös förändring betonar Tove Dannestam att diskurser selekteras, mobiliseras och institutionaliseras av aktiva aktörer som omtolkar diskurser och översätter dem till projekt och strategier eller gör om idékomplex till handlingar (Dannestam 2009, s. 93). En förändring av samhället kräver att aktörer mobiliserar materiella resurser samtidigt som de förmår att nyttja den makt som finns i idéer och föreställningar. Aktörers handlingsförmåga är i och med det baserad på både diskursiv och materiell grund (Dannestam 2009, s. 55).

Viktigt i kritisk diskursanalys är att fånga upp kontinuitet och förändringar i diskursen både på en abstrakt nivå och genom det som explicit uttrycks i diskursen (Fairclough 2003, s. 3). Målet för oss är att komma bakom det aktörerna uttryckligen säger och se det som står mellan planernas rader för att förstå planeringens outtalade och omedvetna aspekter – vi tror inte att det är onda uppsåt som leder till paradoxer i planeringen utan snarare en oförmåga att uppmärksamma diskursens olika perspektiv. Därför vill vi se diskursen från andra perspektiv.

2.3 Planering och planeringens drivkrafter

Enligt John Friedmann är det av stor vikt att ifrågasätta planering teoretiskt för att förstå vilka värden som är rimliga att planera efter, samt vilka mål och medel som är godtagbara. Utan ett teoretiskt ifrågasättande anser han att vitaliteten och utvecklingen av yrket kommer att avstanna (Friedmann 2003, s. 8f). Enligt honom är teorin viktig dels för att skapa förståelse för planering ur ett brett perspektiv och dels för att få den som planerar att förstå sin maktposition (Friedmann 2003, s. 9). Med Friedmans ord i åtanke följer nu ett teoretiskt avsnitt som beskriver vad planering innebär och effekter planering kan ha. Avsnittet behandlar även hur normer och ideal styr planering samt vilken relation tillväxt och utveckling har för planeringens tillvägagångssätt.

Vad är planering?

I artikeln *If planning is everything, maybe it is nothing* (1973) ställer sig Aaron Wildavsky frågorna – Bör vi planera? Kan vi planera? Och, sist men inte minst; vad är ens planering? Han svarar på sin egen fråga och skriver att planering kan beskrivas som en relation mellan det samhälle vi har och en strävan att skapa det samhälle vi önskar i framtiden (Wildavsky

1973, s. 128). Samtidigt påpekar han att detta svar är långt ifrån tillräckligt. Det behövs mer substans för att kunna utröna vad planering innebär (Wildavsky 1973, s. 130). Sammantaget finns det en mängd olika planeringsteorier som försöker besvara denna fråga men det finns inte något enkelt svar att hitta. Detta beror delvis på att de fundamentala frågorna kring planering tillhör ett bredare fält som berör samhället i stort (Campbell & Fainstein 2003, s. 3).

Uppsatsens sätt att tänka kring planeringens roll för samhällets utveckling är inspirerad av Dalia Mukhtar-Landgrens avhandling *Planering för framsteg och gemenskap* (2012) som handlar om förutsättningarna för planering som politisk verksamhet. Hon skriver att det inom västerländsk kultur finns en idé om att historien och samhället befinner sig i ständig utveckling framåt i en växelverkan mellan *framsteg* och *förfall*. Förfallen ses endast som tillfälliga misslyckanden i utvecklingen och fungerar som en språngbräda mot nya framsteg. På detta sätt talas det ofta om Malmö som stad där industrins förfall gav ett avstamp för förvandlingen till kunskapsstad (Mukhtar-Landgren 2012, s. 9f, 80). Samma resonemang går att finna i allmänna beskrivningar av städers utveckling, där trångboddhet och epidemier i 1800-talets storstäder i stora drag ledde fram till ett förfall. Förfallet möjliggjorde för nya sätt att se på staden där planering utvecklades till att prioritera hälsoaspekter såsom frisk luft och renlighet (Björk m.fl.) 2008, s 20ff).

I gapet mellan det vi har idag och det vi önskar att vi hade finns en drivkraft att komma längre fram i utvecklingen. Relationen mellan *dåtid*, *nutid* och *framtid* består av vilka framsteg vi hittills åstadkommit, staden vi har idag och staden vi önskar oss för framtiden (Mukhtar-Landgren 2012, s. 79ff). För att nå samhällets önskan skapar planeringen en *vision* att sträva mot och för att nå den visionen behöver olika handlingar verkställas. Här menar Mukhtar-Landgren att det finns en underförstådd uppfattning inom planering att om en gör *si*, leder det till *så*. På så sätt verkar inget mer logiskt än planering (Mukhtar-Landgren 2012, s. 96). Planeringen kan enligt detta resonemang sägas bestå av val kring vilka *mål* och *medel* som är rimliga att nå visionen med (Mukhtar-Landgren 2012, s. 13, 38).

Dock utförs planering inte i ett vakuum. Snarare, är det många krafter som påverkar planeringens väg mot visionen och dessa krafter är ofta såväl svårförutsedda som svårkontrollerade (Campbell & Fainstein 2003, s. 2; Mukhtar-Landgren 2012, s. 39). Av den anledningen går det att förstå att det ofta riktas kritik mot "master plans". Friedmann anser att helhetslösningar inom planering aldrig kan resultera i det som en från början eftersträfvade. Det händer för mycket på vägen mellan skapandet av en vision och implementeringen av den (Friedmann 1971, s. 317f; Mukhtar-Landgren 2012, s. 39). Detta glapp mellan vision och verklighet, mellan vad vi önskar och vad vi får, är ett planeringsproblem som det har forskats brett om (Campbell & Fainstein 2003, s. 2). I sin avhandling gör Westin antagandet att kanske är det logiskt att planering aldrig blir som en tänkt sig (Westin 2010, 17ff). Enligt Wildavsky är det precis här som problemen börjar, för om planering är logisk, skulle det inte existera något glapp. Wildavsky drar här resonemanget till sin spets då han hävdar att planeringens misslyckanden inte är olyckshändelser utan oskiljaktig från dess natur (Wildavsky 1973, s. 128). Mukhtar-Landgren resonerar att relationen mellan planering som möjlighet och planering som utfall är en maktrelation (Mukhtar-Landgren 2012, s. 23). Detta sker till viss del med hjälp

av hegemoni och vilka begreppsdefinitioner eller förståelser av planering som anses rimliga eftersom dessa ger återverkningar i termer av begränsningar i det möjliga utfallsrummet (Mukhtar Landgren 2012, s. 23; se även Mouffe 2008).

Planering – normer och stadsideal

Hur vi tänker på planering styr hur vi planerar, samtidigt som vårt sätt att planera styr hur vi tänker på planering. Den spiral som detta kan sägas utgöra både skapar och reproducerar rådande ideal och normer. Eftersom planering handlar om att försöka skapa det samhälle som vi önskar att vi hade, så strävar planering ständigt att uppnå idealet. För att planera på bästa sätt sätter en upp riktlinjer för hur stadens ska formas. De bilder arkitekten har i huvudet hör i viss mån samman med en inlärd repertoar som arkitekten mer eller mindre omedvetet väljer bland när hen ska planera (Westin 2010, s. 140). Stadsutveckling och planering har således en tydlig koppling med vårt sätt att betrakta staden och förekommande stadsideal.

För att få stöd i vår analys av hur dagens ideal påverkar stadsutvecklingstrender har vi använt oss av Moa Tunströms avhandling *På spaning efter den goda staden: Om konstruktioner av ideal och problem i svensk stadsbyggnadsskiss* (2009). Hon skriver att planeringsdiskursen formas av den vedertagna uppfattningen om vad som är en god stad. Ideal och normer som passar in i den goda staden blir viktiga ingredienser i planering och förefaller sig därför självklara att planera efter. Vilka ingredienser som anses viktiga formas inte bara av kravet på utveckling utan även av rådande normer (Tunström 2009, abstract).

Begreppet *stad* har blivit ett betydelsefullt planeringsverktyg för att uppnå dagens ideal. Enligt Tunström finns det i diskursen en idé om att den traditionella staden måste återskapas för att uppnå en hållbar och attraktiv livsmiljö (Tunström 2009, s. 11f och 51). I avhandlingen diskuterar hon kring begreppet stad och vilka fysiska och sociala aspekter som inkluderas i diskursen om staden. Arkitektens utformning ska präglas av tät stad i kvartersstruktur och dagens stadsideal kopplas ofta samman med begrepp som *attraktiv*, *levande*, *mångfald* och *mötesplats*. Tunström ställer sig kritisk till planeringens strävan mot ett ideal eftersom hon anser det är problematiskt att ett ideal ensamt får symbolisera det som är positivt. Det som *inte* kan kopplas samman med idealet blir då i diskursen indirekt negativt (Ibid, s. 100).

Ideal – ett maktverktyg

Som expert har planeraren kontroll över hur vi väljer att definiera olika politiskt tunga begrepp (Westin 2010, s. 78ff). Den gängse uppfattningen om vad som är en bra och dålig stad blir ett maktinstrument som kan användas av planerare och arkitekter och deras åsikter sätter därför ofta upp ramarna för hur verkligheten ska definieras och formges (Westin 2010, s. 50). Den rumsliga kontrollen som arkitekten och planeraren skapar med sin design handlar om den makt planeraren har att bestämma hur allmänheten ska röra sig i staden, bete sig och i slutändan leva sina liv (Westin 2010, s. 78ff).

Utöver det materiella så är det de meningsskapande processerna, argumentationen, i diskursen som leder till effekter för hur vi planerar (Fairclough 2003, s. 11, Mukhtar-Landgren 2012, s. 122). Stadsomvandlingsprojekt där visionsarbetet presenterar *en* önskvärd framtid och *ett* ideal för vad staden ska vara skapar på så sätt en social ordning om vad som är rätt och fel (Mukhtar-Landgren 2012, s. 123). Planarbete och visionsarbete handlar främst om *hur* planeringens mål ska uppnås och ofta saknas en diskussion om *varför* det är just dessa mål det bör planeras för. Målen är alltså vanligtvis redan givna på förhand (Mukhtar-Landgren 2012, s. 96). Det som legitimerar planeringens idéer och begrepp kopplade till visionen är därför inte nödvändigtvis de bästa och mest demokratiska. Snarare legitimeras de av de förgivettagna sanningar som utgör hegemonin i diskursen och av det faktum att planeraren som utarbetat visionen är expert (Mukhtar-Landgren 2012, s. 123). Detta maktövertag gör att planeraren lätt kan undvika kritik. Eftersom många begrepp inom planering är komplexa med en mångbottnad innebörd blir det nästintill omöjligt för de som befinner sig utanför planeringsspraktiken att ifrågasätta planeringens verktyg (Westin 2010, s. 78ff).

Tillväxtbaserad planering och kravet på utveckling

Det finns en idé om att planeringens roll är att å ena sidan navigera i samhällets utveckling och å andra sidan om att det är planeringen själv som driver utvecklingen och samhällets framsteg framåt (Mukhtar-Landgren 2012, s. 99 & 106). Samhällsekonomin drivs framåt av en ständig tillväxt vilket satt stor prägel även på planeringsdiskursen. Inom planering handlar den strävan ofta om investeringar och förmåga att locka rätt typ av invånare, företagare och turister till staden. Olika satsningar inom arkitektur och stadsplanering används för att ge staden en identitet som ska attrahera denna målgrupp. Dessa förväntas i sin tur kunna generera pengar och nya framsteg och genom det också göra staden framgångsrik (Fredriksson 2014, s. 68,79; Florida 2006, s. 35ff; Ek & Hultman 2007, s. 28).

Enligt Dannestam har denna utveckling gjort att den offentliga sektorn, snarare än att verka som omfördelare, förlitar sig på den så kallade *nedsippringsprincipen*. Genom att ge offentligt stöd till särskilda utvecklingsprojekt, stadsomvandlingar eller näringslivssatsningar förväntas det att den ekonomiska tillväxten och framgången automatiskt ska spridas till hela staden. Denna ekonomiska logik grundar sig i att kommuner ska arbeta för att skapa gynnsamma förutsättningar för marknaden, som i sin tur ska ta rollen som omfördelare. Tillväxten som skapas ska sedan "sippra ner" till andra områden (Dannestam 2009, s. 109).

Ett exempel på detta kan vara när städer applicerar idéer om marknadsföring i ett urbant sammanhang genom olika *flaggskeppsprojekt*. Flaggskeppen kan ses som ett försök från stadens sida att förnya sig genom satsningar på storskaliga och iögonfallande byggnader. Byggnaderna blir en symbol för stadens förnyelse och ska fungera som ekonomiska magneter och katalysatorer för stadens ekonomiska utveckling (Dannestam 2009, s. 110). Till följd av konkurrensen städer emellan har en nyckel till framgång inom planering blivit att skapa attraktiva och unika stadsmiljöer. Platsmarknadsföring har därför kommit att ta en allt större plats i diskursen (Peck 2005, s. 740).

Westin har i rapporten “... *men vart ska ni då ta vägen?*” *Ombyggnation ur hyresgästernas perspektiv* (2011) uppmärksammat en problematik med arbetet att attrahera nya samhällsgrupper. Enligt henne riskerar det att överskugga ett problem planeringen behöver tackla till följd av kravet på utveckling och tillväxt. Kommunen har ett ansvar att se till att ingen blir bortträngd i en eventuell gentrifieringsprocess (Westin 2011, s. 6). Gentrifiering kan mycket kortsiktigt sägas vara: “*the transformation of working-class or vacant area of the central city into middle-class residential or commercial use.*” (Lees, Slater & Wyly 2008, s. xv). Omvandlingen sker genom en höjning av markvärdet. Thörn och Holgersson skriver att en plats potentiella markvärde är avgörande för huruvida det sker en gentrifiering eller ej. Om skillnaden mellan det nuvarande värdet och det potentiella värdet är tillräckligt stort kan en gentrifiering äga rum, därför att investeringar kan ske (Thörn & Holgersson 2016, s. 671). Gentrifiering kan bli ett allvarligt problem som riskerar att ge negativa effekter både för individer och för hela den sociala strukturen i staden (Westin 2011, s. 6; se även Atkinson 2000). Holgersson och Thörn skriver dessutom att gentrifiering kan skapa en segregation genom en rumslig uppdelning av staden (2014, s. 13).

Planerarens roll att navigera rätt

Planering är en del av den politiska verksamheten och hanterar därför flera samhällsrelaterade frågor med vitt skilda mål. Dessa mål motsätter sig ofta varandra. Arbetet för en socialt jämlik stad kan, trots ett holistiskt tänkande, på många sätt strida mot stadens ambition om exempelvis ekonomisk tillväxt eller ekologiskt hållbarhet (Campbell 1996, s. 296). Planeringens krav på planeraren består därför i mångt och mycket av val som väljs bort och val som möjliggörs. De beslut som tas av politiker och tjänstepersoner kräver att planeraren tar ställning och orienterar sig bland de krav och konflikter som existerar (Campbell 1996, s. 305). Enligt Campbell är planerarens roll att hitta en balans mellan stadens alla mål. Men i praktiken möts planeraren av såväl finansiella som professionella begränsningar vilket gör att ambitionen att planera för det allmänna bästa begränsas till att medla mellan olika aktörer och myndigheter (Campbell 1996, s. 297). Campbell menar att i spännvidden mellan social rättvisa och ekonomi finns ingen naturlig plats för planeraren vilket resulterar i att planeraren rör sig mellan olika delar av spektrat beroende på situation (Campbell 1996, s. 297).

Planerarens förmåga till verkställande makt är inte given på förhand utan har med de idémässiga förutsättningarna att göra. Makt är en rad olika processer och förutsättningar som i ett möjligt utfallsrum är avgörande för planeringen. Processerna är alltid både inkluderande och exkluderande. Någon får makt, andra inte (Dyrberg 1997, s. 137 via Mukhtar Landgren 2012, s. 26). Mycket kritik har därför riktats mot planering som demokratisk förankrad verksamhet. Planerarens ambition att planera för det allmänna bästa har kritiserats med argumentet att planering aldrig kan vara objektiv i den bemärkelse ett allmänt bästa förutsätter (Mukhtar-Landgren 2012, s. 40). Ytterligare en dimension av problemet är att vad allmänintresset är ter sig tämligen vagt – vilka utgör “allmänheten” och vad är denna grupp “intressen”? (Mukhtar Landgren 2012, s. 17).

Konsensus som planeringsstrategi

Hur demokratiskt beslutfattande bör se ut i planeringsprocessen har sedan 1970-talet vuxit till ett väl debatterat ämne. Detta visar på en ideologisk övergång där den privata sektorn ofta delar på ansvaret om stadens utveckling tillsammans med kommunen (Doucet et al 2011, s. 1441). Många av diskussionerna har uppkommit som en reaktion mot en framväxande förhandlingsplanering där offentliga och privata aktörer förhandlar fram ett gemensamt beslut uppbyggd av en konsensus (Mukhtar-Landgren 2012, s. 40). Enligt Dannestam blir resultatet av en förhandlingsplanering att den demokratiska planprocessen bantas till förmån för uppgörelser mellan den offentliga sektorn och marknadens aktörer (Dannestam 2009, s. 103). Detta kan göra det svårt för de som inte är direkt involverade i projekten att få överblick över dem. Fördelarna anses vara att kommunen genom att involvera många aktörer tidigt i beslutsprocessen kan handskas med konflikter som förväntas uppstå på vägen (Connelly & Richardson 2004, s. 4ff).

Kritik av den konsensusbaserade planeringen pekar på att den gemensamma visionen ofta är vag och saknar tydliga riktlinjer för hur målen ska nås. Projekt riskerar på så sätt att bli komplicerade och att konflikter uppstår när många olika perspektiv ska sträva mot en gemensam vision (Connelly & Richardson 2004, s. 4ff). I praktiken är därför den konsensusbaserade planeringen sällan problemfri. I varje situation finns konflikter mellan olika mål. I slutändan måste de involverade alltid kompromissa för att kunna komma fram till ett beslut och det finns stor risk för att mycket av den ursprungliga målbilden är försvunnen. I det avseendet har den idealiska konsensusen redan gått förlorad. Dessa oundvikliga steg bort från det positiva med konsensus mot en mer praktisk förhandling resulterar i att intressen negligeras, vissa berörda parter utesluts liksom alternativa lösningar (Connelly & Richardson 2004, s. 4).

I ett stadsutvecklingsprojekt anses vissa koalitionspartners mer åtråvärda än andra. De som har resurser av ekonomiskt slag och är villiga att investera, såsom aktörer från näringslivet, ses som strategiska samarbetspartners för kommunen. Enligt Dannestam är näringslivet dessutom ofta välorganiserade med en tydlighet i sin agenda, vilket ytterligare bidrar till deras inflytande inom stadsutveckling (Dannestam 2009, s. 91). Uppkomsten av privat/kommunala samarbeten kan enligt Connelly & Richardson betraktas som ett svar på ett politiskt attitydskifte som har skett. Denna nya inställning inom politiken har resulterat i nya typer av styrelseformer som har gått från den traditionella top-down-styrningen till en så kallad governance-baserad styrning. Idén är att governance-styrning kan resultera i mer innovativa lösningar vad gäller medborgarinflytande eller nya samarbeten (Connelly & Richardson 2004, s. 4f).

2.4 Segregation som utanförskap

I föregående del har vi redogjort för vad planering är samt olika aspekter som styr de vägar planeringen tar för att nå visionen och hur maktförhållanden kopplas an till detta. I kommande del kommer vi att relatera planering till frågor om segregation och utanförskap då det är vad vår studie avser att undersöka.

Väldigt kortfattat kan segregation sägas handla om att invånare från olika socioekonomiska grupper lever geografiskt åtskilda från varandra. En segregerad stad består av minst två stycken segregationspoler. Eftersom det handlar om två poler och relationen mellan dem krävs ett *relationellt* förhållningssätt till segregation där fokus inte endast hamnar på “förlorarsidan” (Grander 2015, s. 175). Segregation kopplas ofta samman med utanförskap men begreppen ska inte förväxlas. Om segregation gäller olika typer av befolkningsgrupper som bor på olika ställen så handlar utanförskap istället om en individ, men var denna individ bor behöver inte vara betydelsefullt. Dock *kan* utanförskap sammanfalla med segregation om en större grupp av människor som lever i utanförskap bor på samma plats och samhällets innanförskap dessutom utgör en motpol (Grander & Stigendal 2012, s.1 & 25).

Stadens problem

Planeringen förväntas lösa stadens problem. Eftersom en segregerad stad inte anses vara en del av den hållbara framgångsrika staden blir *segregation* och *utanförskap* något som planering måste hantera (Holmqvist 2009, s. 15f). Beroende på hur vi väljer att definiera ett problem blir lösningen olika liksom vad problemet beror på. I och med detta finns alltid flera olika alternativ till hur vi ska styra samhället i den riktning som vi tror är bäst. De alternativen kan ses om en kamp mellan olika begreppsdefinitioner och tolkningar av dessa; antagligen kan vi alla skriva under på att ett *rättvist* samhälle är eftersträvänsvärt. Men hur vi ska definiera begreppet *rättvisa* är inte lika lätt att komma överens om och således inte heller hur vi ska nå ett rättvist samhälle (Mukhtar-Landgren 2012, s. 24).

Ord som utanförskap, segregation och fattigdom är inte neutrala begrepp utan användningen av dem påverkar hur vi ser på vår stad och hur vi väljer att styra stadens utveckling. Trots att orden används för att få ett bättre grepp om samhällets problem ger tillämpningen av dem samtidigt en bestående resonans i diskursen (Beaten 2001, s 56). Ett exempel på den här komplexiteten är begreppet fattigdom. Enligt Mouffe har det har skett en förskjutning från att definiera “fattigdom” som ett strukturellt fenomen till att ansvaret numera hamnar på “de fattiga” som individer. Istället för att använda klassbegreppet i dessa frågor pratas det om innanförskap och utanförskap. Detta har skapat en föreställning om att de flesta egentligen tillhör medelklassen, med undantag för å ena sidan den lilla elit av riktigt förmögna människor och å andra sidan de som hamnat i utanförskap. Detta anser hon har förminskat diskussioner om de strukturella förutsättningar under vilka fattigdom kan uppstå och att

människor numera ses som offer för sina personliga olyckliga val. Mouffe anser att denna nya definition av fattigdom har lett till att en diskussion undviks om vilka förändringar i de rådande maktförhållanden som är det egentliga problemet (Mouffe 2008, s. 63f; Beaten 2001, s. 58). Förskjutningen från fokus på struktur till individ har en direkt inverkan på hur samhället väljer att hantera problemet och diskursen kring fattigdom följs av en praktik som i sin tur blir till policy och planeringsstrategier (se Hajer 2006, s. 65ff).

Segregation kan även sägas spegla gemensamma preferenser hos en bestämd grupp människor. Den behöver inte nödvändigtvis vara negativ då det kan finnas många fördelar med att bo tillsammans med andra som liknar en själv. Mycket av detta ligger i att känna en gemenskap med andra och segregation kan därför vara självvald. Denna sida av segregation lyfts dock sällan upp (Magnusson 2008, s. 16f). Om en gemenskap ställs mot en annan skapas ett "vi" mot ett "dom". Denna uppdelning som segregation kan innebära anses ge uttryck för de barriärer och diskriminerande faktorer som existerar i samhället. Segregationsbegreppet blir därför ofta sammankopplat med begreppet stigmatisering (Magnusson 2008, s. 16f, Molina 2008, s. 71). Ett exempel är miljonprogramsområdena vilka ofta anses vara både segregerade och stigmatiserade (Se Magnusson 2008, s. 16f; Molina 2008, s. 71; Parker & Madureira 2016, s. 1).

Ett namn på ett område kan bli ett helt begrepp, och ord som förort har kommit att innebära mer än sin geografiska beskrivning (Tunström 2009, s. 60f). Negativa föreställningar om områden skapar stigmatisering när människorna i dessa områden behandlas som "de andra". Enligt Ericsson et al. kan detta beskrivas som en känslstruktur där de som bor i dessa områden upplevs mindre värda än de som bor i andra delar av staden (Ericsson et al 2002, s. 31). Känslstrukturen, eller stigmatiseringen, beskriver en uppdelning mellan den fula och den fina delen av staden, där *deras platser* hamnar längre ner på skalan än *våra platser* (Ek 2007, s. 103). Segregation bottnar därför ofta i maktrelationer mellan människor och mellan grupper av människor (Franzén 2008, s. 27).

Mötet, gemenskapen & grannskapseffekten – planeringstrategier

Redan Aristoteles och Platon tänkte kring gemenskap, då i den antika polisen. Begreppet polis kan ses som synonymt med nutida begreppet stad men mer än bara fysisk stad sågs polisen som en samhällsform uppbyggd av en gemenskap, där mötesplatsen var ett viktigt element. Torget, eller agoran, var en samlingsplats dit människor gick för intellektuellt utbyte och givande diskussioner. Mötet mellan människor ansågs förstärka den sociala gemenskapen och agoran ses ofta än idag som den ursprungliga platsen för civilisation och demokrati (Andersson 1998, s. 17; Kitto 1951, s. 41ff). Likt i polisen handlar dagens stadsplanering mycket om att människor behöver träffas för att kunna bli integrerade samhällsmedborgare och det finns en idé om att en blandning av olika människor kan skapa en gemenskap emellan (Holmqvist 2009, s. 85ff). Att uppnå en blandad befolkningssammansättning i ett område har blivit ett medel för planering att motverka segregation och utanförskap

(Holmqvist 2009, s. 82). Mångfald är därför ett högt uppsatt mål för att motverka kluster av vissa samhällsgrupper och nå en jämlikare stad (Magnusson 2008, s. 11). Mycket forskning visar på att mötesplatser och kontaktytor mellan olika grupper kan vara positivt för samhällsutvecklingen och minska vanföreställning om *den andre* (se exempelvis Abrahamsson 2012, s. 41).

En av huvudstrategierna för blandad befolkningssammansättning i arbetet mot segregation är teorin om grannskapseffekten. Argumentet bygger på antagandet att koncentrationer av samma resurssvaga samhällsgrupp i ett område skapar sämre förutsättningar för individen än om personen hade bott i ett område som var mer blandat. Denna teori baseras på idén att det finns olikheter i individers livschanser beroende på deras närmiljö (Holmqvist 2009, s. 88). Ett blandat bostadsområde bedöms här motverka segregation i det avseendet att en blandning av människor från olika socioekonomiska grupper kan ge de resurssvaga människorna andra förebilder och ett starkare socialt nätverk. Detta anses ge dem större möjligheter att integreras i samhället (Holmqvist 2009, s. 92; Lees 2008, s. 2451). Då resursstarka grupper ofta är i en maktposition att kunna ställa krav och anses ha högre förståelse för sina demokratiska rättigheter bedöms de kunna argumentera för sitt område bättre än resurssvaga. Områden med en blandad befolkning betraktas av den anledningen vara bättre för utsatta individer än ett oblandat (Lees 2008, s. 2451).

Vi har nu redogjort för uppsatsen teoretiska ramverk med begrepp och teorier gällande perspektiv, diskurs, planering, ideal, tillväxt, konsensus och segregation. Detta kommer i vår analys av empirin att hjälpa oss förstå hur relationen mellan planering och makt ser ut i projektet Culture Casbah samt förstå hur mening skapas i diskursen och i planeringspraktiken. Teorin kommer också hjälpa oss att se vilka tillvägagångssätt som planeringen väljer kopplat till ideal och normer. I kommande avsnitt kommer vi att redogöra mer ingående för Hajers diskursanalytiska verktyg, insamlandet av data samt hur vi applicerar metoden.

Del III – Uppsatsens metod

3.1 Metodologi

Uppsatsens konfundering – hur segregation ska kunna brytas med ett torn? – är ett planeringsproblem. Frågan kan lokaliseras till vad vi väljer att göra och varför. För att skapa förståelse för detta är vår studie av kvalitativ art. Vår metodologiska utgångspunkt för denna uppsats är inspirerad av Maarten Hajer. Han presenterar en diskursiv metodologi där stor vikt läggs vid narrativ, storylinjer och metaforer som verktyg för att belysa distinkta delar i en diskurs (Hajer 2005, s. 300). Hajer beskriver diskursanalys som en granskning av strukturer i dokument, i skrivet och talat språk, liksom de praktiker inom vilka dessa förekommer (Hajer 2005, s. 299). Vi har valt att använda oss av Hajer delvis eftersom han fokuserar mycket på diskurser inom planering, miljö och arkitektur och dels för att hans metod är tydlig och passar bra ihop med politiska praktiker som stadsplanering. Genom Hajers metod kommer vi titta på de narrativ som förekommer i och kring projektet Culture Casbah för att undersöka hur resonemang byggs genom storylinjer.

Enligt Hajer spelar metaforer en viktig roll i förståelsen av en problemformulering och i formandet av diskurser. I vårt fall handlar det framförallt om metaforen att "bryta barriärer" vilket underförstått säger att vissa stadsdelar, såsom Rosengård, är avskärmade. Metaforens roll i Malmös arbete mot segregation väcker därför intresset hos oss i denna studie eftersom policydokumentens språk, som Hajer poängterar, är konstruerat för att lyfta fram en utvald version av problemet. Berättelsens olika delar ska visa läsaren att det tillvägagångssätt som presenteras är det rätta. Narrativen, eller metaforerna, gör det lättare att se enskilda händelser som tecken på ett bredare samhälleligt problem (Hajer 2006, s. 67). I varje dokument är det ett val, om än kanske omedvetet, att ta upp det som en gör men parallellt med detta är det då en annan väg som väljs bort. Vi tror därför på vikten av att analysera planeringspraktiken genom att granska valet av metaforer, hur dessa metaforer artikuleras samt i vilka sammanhang de uttalas. Detta för att belysa planerarens kunskap som förgivettagen och i många fall nästintill omedveten till och med för planeraren själv (Westin 2010, s. 21).

Storylinjer

I varje diskurs går det att finna storylinjer. Storylinjer kan enklast beskrivas som förenklade berättelser som används i argumentationer för att beskriva komplexa narrativ och samhällsstrukturer (Hajer 2005, s. 302). Storylinjen byggs ofta upp med hjälp av metaforer och symboler, som i detta fall exempelvis "att bryta barriärer". En *storylinje* spelar en viktig roll för att skapa förståelse för komplexa narrativ. Därför är de också viktiga för aktörers handlingar och påverkar politisk förändring. Hajer skriver att "*Finding the appropriate*

storyline becomes an important form of agency” (1995, s. 56). De aktörer som finns i en diskurs lanserar, medvetet eller omedvetet, storylinjer med syftet att skapa förändring och genom dessa kopplas olika diskurser till varandra och legitimerar varandra (Dannestam 2009, s. 88).

Genom att identifiera storylinjer går det att förstå att problem inte har en fast identitet i diskursen utan att problemets definition ständigt ändras (Hajer 2006, s. 69). Storylinjen förklarar att när verkligheten ser ut som den gör måste individen eller politiken, eller i vårt fall aktörer inom stadsutveckling, agera på ett visst sätt (Dannestam 2009, s. 88). När bryta barriär tas upp som en viktig åtgärd för att göra Malmö till en hel stad antar berättaren att lyssnaren förstår vad «bryta barriärer» innebär och varför det behöver göras. Dock, påpekar Hajer, att en sådan ömsesidig förståelse förutsätter att lyssnaren har inblick i den mer komplexa bakomliggande historien. Med diskursanalysens hjälp går det dock att visa att människor ofta pratar förbi varandra (Hajer 2005, s. 302).

Storylinjer är ofta breda och lösa nog för att fylla med olika betydelser beroende på vilket perspektiv en har. Att vara överens i en storylinje behöver inte vara samma sak som att ha samma intressen i en fråga. Det är en stor anledning till varför en samstämmighet mellan vitt skilda aktörer existerar i diskursen. Inom en storylinje ryms aktörers egna motiv i strävan mot ett gemensamt mål (Hajer 1995, s. 12f, 56f).

Diskurskoalition

Storylinjerna kan sägas utgöra det cement som binder ihop *diskurskoalitionen*. Hajers ingång till förståelse av politiken och samhället lyder: “How can the *meaning of politics* be tracked and traced? (Hajer 2006, s. 65). Enligt Hajers metod är det *inte* den enskilda planeraren som står i fokus i vår undersökning utan studien grundar sig i att olika aktörerna kan fylla visionerna med det innehåll som ligger dem själva närmast. När aktörer med olika roller, professioner och kunskap börjar tala på ett liknande sätt uppstår det en diskurskoalition (Hajer 2006, s. 66). Diskurskoalition innebär inte att de som samlas under den behöver ha gemensamma intressen eller ens samma mål. Endast vissa gemensamma föreställningar behövs för att vara del av samma diskurskoalition. Den är alltså så allmän att vitt skilda aktörer kan samlas under den utan att ha gemensamma värderingar (Hajer 1995, s. 63 & 66). Att samlas kring en diskurs ger sen aktörer i handlingsutrymme att kunna realisera sina egna projekt och intressen inom koalitionen ramar. Kampen om den diskursiva hegemonin blir här viktig (Hajer 1995, s. 59).

3.2 Tillvägagångssätt

Hajers diskursanalytiska metodologi kan hjälpa oss på följande sätt:

1. Genom att undersöka hur uppfattningar uppkommer och varför beslut fattas kan vi urskilja och sammankoppla olika delar i resonemanget. Det handlar här om att urskilja de olika *storylinjer* som existerar i diskursen.
2. Vi kan identifiera betydelserna i de *metaforer* och begrepp som existerar i resonemanget för Rosengårds omvandling.
3. Genom att undersöka konkurrerande och sammanvävda diskurser kan vi lyfta fram de effekter, *koalitioner* och maktrelationer som förekommer i projektet.

För att urskilja projektets resonemang har vi i analysdel 1 valt att undersöka hur projektet formas kring olika storylinjer och i analysdel 2 går vi in på vilka maktrelationer och eventuella effekter som skapas av detta med utgångspunkt i olika perspektiv.

Analys av storylinjer

Analysen av våra storylinjer är indelade i tre underrubriker. För att förstå hur aktörer resonerar kring ett problem samt för att kunna lyfta fram vilka problem som är i fokus i diskursen måste vi undersöka problemformuleringen med intentionen att förstå “what’s the problem represented to be?” (Bacchi 2010, s. 4). Detta kan vidare hjälpa oss att förstå effekter av problemformulering och att förstå hur problemlösningen konstrueras. Vi frågar oss *vad* problemet anses vara, men även; Hur framställs “problemet”? Vilka antaganden är denna framställning av “problemet” baserat på? Varför har denna framställning av “problemet” uppstått och vad utelämnas som oproblematiskt i och med denna framställning? (Bacchi 2010, s. 7f). Den definition av ett problem och den lösning på ett problem som ses som det mest tänkbara, tas för given som det sanna perspektivet i diskursen (Hajer 1995, s. 21f). Hajer skriver att för att förstå hur en lösning konstrueras kan ett hjälpmedel vara att dela in storylinjerna i tre faser (Hajer 1995, s. 22f). Vi kommer att utgå från Hajers uppdelning som vi tolkat på följande vis:

1. Problemdefinition: En definition av vilka/vilket problem planeringen ska lösa.
2. Strategiska val knutna till planeringsdiskursen: En social etablering där planeringen diskuterar lösningar.
3. Lösningar: Design av olika lösningar på problemet såsom mål och medel.

Genom att dela in beslutsfattandet i dessa tre faser kan vi analysera vilka aspekter av problem som inkluderas och vilka som utesluts. Detta kan också hjälpa oss att förstå hur diskurser formar, understödjer och förverkligar Culture Casbah, både diskursivt och materiellt. För det första kan vi genom en analys av problemformuleringen förstå hur problemen positioneras till vissa aspekter samtidigt som det bortses från andra. För det andra kan vi förstå hur problemformuleringen och lösningar diskuteras på så vis att de undviker konflikter mellan olika aktörer. Och analysen av lösningar och vidare deras effekter visar huruvida medlen faktiskt kan hjälpa till att nå målet (Hajer 1995, s. 23).

Material

I planeringsprocessen finns en rad olika aktörer med olika intressen där vi har fokuserat på de som är makthavare alltså på dem som är med och skapar planeringsdiskursen. Enligt Hajer är diskursproducenter de offentliga aktörer vilka tillsammans med andra aktörer såsom forskare, journalister och aktivister bildar koalitioner kring storylinjer (Hajer 1995, s. 66). Vi har därför gjort intervjuer med arkitekter, planerare, fastighetsföretag och forskare samt kompletterat detta med studier av policydokument som rör Malmö stad i allmänhet och Culture Casbah i synnerhet. För att få inblick i hur diskursen i media ter sig har vi främst tittat på väletablerad media såsom större dagstidningar där projektet debatterats samt radioprogram från Sveriges Radio. Nedan är en lista över de huvudsakliga dokument som vi utgått från:

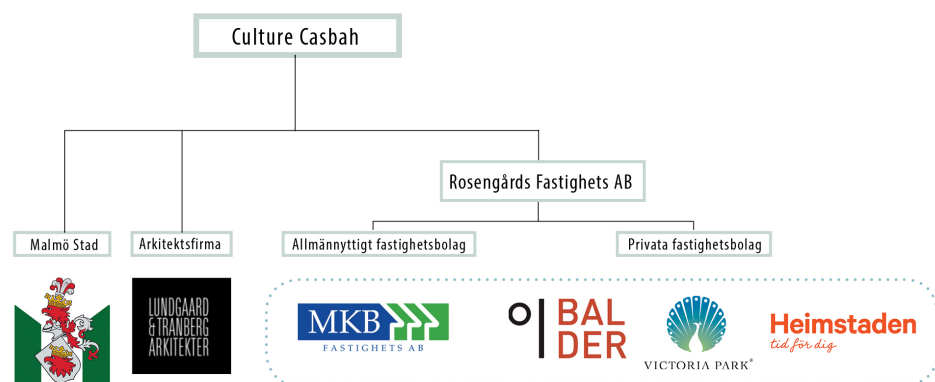
- *Dialog PM, Rosengård! Strategier för hållbar utveckling i en stadsdel* (2008) Malmö Stad.
- *Malmös väg mot en hållbar framtid, hälsa, välfärd och rättvisa* (2013) Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö.
- *Översiktsplan för Malmö, Planstrategi* (2014) Malmö stad.
- *Culture Casbah Manifest - Principer och intentioner för en ny stadsutveckling i Rosengård* (2014) Lundgaard & Tranberg.
- *Culture Casbah – Programhandling, Slutgiltig version* (2014) Lundgaard & Tranberg & MKB.
- *Planprogram för Törnrosen och del av Örtagården i Rosengård i Malmö* (2015a) Malmö Stad.
- *Amiralsstaden Hösten 2015* (2015) Malmö stad & DIS/ORDER.

Urvalet av vårt material har baserats på relevans för ämnet: att det är aktuellt för hur diskursen kring Culture Casbah skapas. Urvalet av material kommer från diskussion oss emellan där vi övervägt hur pass relevant det är samtidigt som vi tagit tillvara på sådant som väckt vår nyfikenhet och intresserat oss. Arkitekter och planerare är nyckelpersoner i utformandet av visioner. En plan eller vision kan inte realiseras utan en planerare eller arkitekt som mellanhand. I projektet Culture Casbah, som i all stadsutveckling, spelar även byggherrar och fastighetsägare en stor roll i hur målen implementeras. Genomförandet av en plan är färgad av de aktörer som förverkligar den och hur de tar sig an uppsatta mål.

Intervjuer

Språket i de dokument som en studerar är ofta formulerade på ett sådant sätt att det ska visa essensen av det som aktörer vill argumentera kring. För att förstå hur aktörer resonerar kring mål, ofta kopplat till segregation, spelar intervjuerna roll för vår undersökning då de hjälper oss att få inblick i det resonemang som inte står i policy- eller plandokument. För att få reda på intentionerna bakom projektet har vi intervjuat vissa aktörer som verkar inom projektet för att ta del av flera olika perspektiv. De vi intervjuat är följande: en arkitekt på Lundgaard & Tranberg Arkitekter – arkitektfirman som ritat Culture Casbah, en planerare på stadsbyggnadskontoret, personal insatt i projektet från MKB, en urbanforskare från Malmö Högskola samt företrädare från Victoria Park och Balder, två privata fastighetsbolag som ingår det nya bolaget Rosengårds Fastighets AB tillsammans med Heimstaden och MKB.

- Samtalsintervju med Arkitektfirman Lundgaard & Tranberg
- Samtalsintervju med urbanforskare Malmö Högskola
- Telefonintervju Balder
- Samtalsintervju Stadsbyggnadskontoret (SBK)
- Samtalsintervju Victoria Park
- Samtalsintervju MKB

Figur 12. Aktörskarta. Här ovan visas de aktörer som studien har fokuserat på.

Det har resulterat i totalt sex stycken intervjuer där vi båda varit närvarande och träffat informanten vid fem av tillfällena samt en sju telefonintervju. Intervjuerna har varat i ca 30-60 minuter och varit semistrukturerade samtalsintervjuer. Före varje möte har vi förberett öppna frågor som vi löst förhållit oss till under intervjutillfället. Alla intervjuer har haft liknande frågor, men varit anpassade till den specifika aktörens fokus. Frågorna vi ställt har främst handlat om vilka intentioner och förväntningar de haft på projektet, vad projektet kommer att innebära och resultera i. Samtliga intervjuer har behandlat frågan om projektets inverkan på stadens segregation och vilka risker som kan finnas med projektet (se bilaga 1 för information om tidpunkt, intervjufrågor m.m.). Materialet från intervjun med urbanforskaren presenteras inte lika frekvent i uppsatsen som materialet från de övriga, men den har varit viktig för oss för att få inblick i ett annat perspektiv och för att bredda diskursen. Även material från planeraren presenteras mindre frekvent eftersom vi fokuserat mycket på de planer som ligger till grund för projektet. Alla intervjuerna har spelats in och transkriberats. Vi har valt att hålla våra informanter anonyma så till vida att vi inte nämner dem vid namn men däremot visar vi deras profession och anknytning till projektet. De är anonymiserade för att vi vill beskriva en allmän diskurs och inte kartlägga någons personliga åsikter.

Del IV – Analys I

4.1 Resonemangskedjan kring Culture Casbah

Tiden har nu kommit för analysdelen av vårt arbete. För att vara så tydliga som möjligt har vi valt att dela upp den i två delar som svarar på varsin forskningsfråga. I denna första del kommer vi introducera resonemangets tydligaste delar genom att identifiera storylinjer och hur storylinjerna byggs upp samt vilka företeelser som kan kopplas till dessa. Genom det kommer vi svara på vår första forskningsfråga: *“Hur konstrueras argumenten för Culture Casbah i arbetet för att motverka segregation i relation till rådande planeringsideal?”*. Men först kommer vi att skriva om hur Rosengårds dåliga rykte har öppnat ett möjligheternas fönster för en omvandling av området.

Rosengårds rykte blir möjligheternas fönster

“När man går in där så tänker man ju att ‘Shit, nu lämnar vi Malmö och går in i Rosengård’, laglöst land ungefär. Det får ju sådana symbolvärden” (Intervju Lundgaard & Tranberg).

Mukhtar-Landgren skriver att ett förfall vanligtvis fungerar som en språngbräda mot vad som ses som nya framsteg (Mukhtar-Landgren 2012, s. 9f, 80). Förfallet i denna kontext kan beskrivas som den kris som Rosengård ansågs vara i och de misslyckade försök som gjorts att förändra området. Det råder i diskursen en enighet om att Rosengårds rykte måste förbättras. Som tidigare nämnt i uppsatsen i avsnitt 1.6 anses Rosengård vara avskärmat från resten av staden, både fysiskt och mentalt. Parallellt med detta anses den negativa bilden av Rosengård delvis överskugga stadens framgångar (Se Malmö stad 2011, s. 4-5). Det är tydligt att Rosengårds stigmatisering var en stor anledning till att satsningen på Culture Casbah initierades. Den diskursiva inramning som har skapats kring Rosengårds utsatthet och den negativa utveckling som har målats upp skapade ett handlingsutrymme för en ny stadsutveckling.

“Hur kriser ska hanteras är inget självklart, av naturen givet”, skriver Tove Dannestam. En kris blir däremot ett möjligheternas fönster för centrala aktörer att träda fram, bli idébärare och initiera nya strategier som annars inte hade varit möjliga (Dannestam 2009, s. 113). Att förändra Rosengårds negativa rykte blir en gemensam nämnare som inblandade aktörer kan samlas kring. Enligt Hajer får diskursen inte liv av sig själv (Hajer 1995, s. 56). Det samtycke som uppstod mellan olika aktörer kan beskrivas som en diskurskoalition där aktörer inom Malmös stadsutveckling gick samman. I planprogrammet från Malmö stad uttrycks att

stadsplanering allt mer lierar sig med övrig stadsutveckling, andra discipliner och aktörer i ett gemensamt arbete för ett mer stabilt och hållbart samhälle. De skriver att “*planeringen av Törnrosen och Örtagården (har) goda möjligheter att vara en spelplan för just den sortens stora och breda stadsutvecklingsarbeten*” (Malmö stad 2015a, förord). Med handlingskraft från både privata och kommunala aktörer och med en gemensam målbild ska nu visionen om Culture Casbah blir verklig.

Resonemangets storylinjer

I de stora komplexa narrativen i diskursen har vi identifierat tre stycken dominerade storylinjer som beskriver hur och varför projektet ska bli till. I analysen av vår studie framträdde dessa tre tydligast. Vi upptäckte dem tidigt i vår analys när vi började studera materialet kring Culture Casbah, plan- och policydokument och i våra intervjuer. Självklart finns andra storylinjer i diskursen som vi har valt att inte inkludera i detta arbete. Exempelvis läggs mycket fokus i diskurskoalitionen på mobilitet och hur tågstationen är en nödvändighet i projektet. Projektets olika storylinjer glider även in i varandra, vilket resulterar i att de stödjer varandra inbördes. Genom de utvalda storylinjerna kopplar aktörerna projektet till andra övergripande diskurser, främst om planering och samhällsutveckling.

Vi har valt att kalla storylinjerna följande:

1. *Tornet som symbol för förändring* – Denna storylinje berör tornet som en symbol för att visa att projektet menar allvar och vill satsa stort på en förändring i Rosengård och för de Malmöbor som bor i Rosengård.
2. *En attraktiv stadskärna* – Denna storylinje handlar om innerstadsstruktur som god förebild och en lösning på Rosengårds problem.
3. *Ett blandat Rosengård* – Den sista storylinjen beskriver behovet av att få in ny befolkning i område och fokuserar på varför och hur Rosengård ska få en mer blandad befolkningssammansättning.

Figur 13 nedan beskriver hur storylinjerna analyserats och strukturerats i de tre faserna (se Analys av storylinjer s. 35). Kommande kapitel där storylinjerna presenteras grundligare är strukturerat enligt samma princip som beskrivet i metoden och “analys av storylinjer”, där vi a) beskriver vad som anses vara problemet, b) visar hur storylinjen knyter an till bredare planeringsdiskurser för att hitta ett tillvägagångssätt och c) visar hur den kommer fram till en lösning på problemet.

	A. Problemdefinition	B. Strategiska val knutna till planeringsdiskursen	C. Designen av potentiella lösningar
Storylinje 1 Tornet som symbol för förändring	Stagnation	Platsmarknadsföring, Utveckling	Tornet som symbol
Storylinje 2 En attraktiv stadskärna	Mordernistisk arkitektur	Stadsideal	Attraktiv stad
Storylinje 3 Ett blandat Rosengård	Isolering	Gemenskap, Social mix	Ny befolkning

Figur 13. *Tabell över storylines*. Tabellen visar en sammanfattning av de tre storylinser som kommer att presenteras i Analys del 1.

4.2 Storylinje 1 – Tornet som symbol för förändring

“Culture Casbah är i ett område där det inte har investerats i på länge, där det finns en framtidstro och där det nu finns en vilja att investera och göra någonting som är unikt, något som sticker ut. Och det handlar inte bara om att bygga bostäder utan det handlar om att bygga Malmös nästa landmärke, och det går alldeles väl i linje med att vi vill se att staden växer samman och att man får lika förutsättningar att leva ett bra liv i hela staden.” (Stjernfeldt Jammeh, P1 Kultur, 2017).

Figur 14. *Visionsbild, tornet.* Culture Casbah sett från Västra Kattarpsvägen
(Lundgaard & Tranberg; MKB)

Problemdefinition: Rosengårds stagnation

När miljonprogrammet byggdes var de nya områdena en del av en symbolvärld som handlade om framsteg och utveckling (Ericsson et al. 2002, s. 28). Och precis som resonemangen löd då återfinns samma idéer kring Culture Casbah idag – idén om att ingen får sacka efter i samhällsutvecklingen. Rädslan för stagnation är en drivande faktor bland de aktörer vi intervjuat om Culture Casbah. Problemdefinitionen för denna storylinje sammanfattas väl i följande citat: *“Så som för alla städer så är det inte bra om någon hackar efter, liksom helt*

och hållet. Det är inte bra för någon.” (Intervju Balder). Inom planering betraktas stadens utveckling som såväl nödvändig som naturlig och anses automatiskt leda fram till något bättre (Mukhtar Landgren 2012, s. 81). Utvecklingstanken används som argument för projektet av Katrin Stjernfeldt Jammeh: *“Jag tycker att man också kan vända på det och säga varför ska i det här fallet Rosengårdsborna finna sig i att bo i området som inte utvecklas, som det inte investeras i?”* (P1 Kultur, 2017). Ambitionen att utveckla Rosengård presenteras som en rättvisefråga – att Rosengård ska kunna hänga med i resten av Malmös utveckling. Storylinjen beskriver att någonting måste göras i området för att ändra på den mentala bild som hoverar över stadsdelen. Istället för att kopplas samman med kriminalitet och sociala problem ska Rosengård, som resten av Malmö, signalera framgång, utveckling och investeringar.

“ [...]bara att det görs någonting, att det satsas någonting, liksom att MKB eller det nya konsortiet vill satsa. Och kommunen också. Det är ju i och med en identitet och att det kommer historier om Rosengård som inte är negativa. För i media är det ju bara negativa historier i stort sett som kommer fram.” (Intervju Lundgaard & Tranberg)

Att *någonting* ska göras för att utveckla stadsdelen framstår i resonemanget viktigare än *vad* som faktiskt görs. Även om en inte tror att satsningen kommer lösa alla problem som finns i området, så är den gängse uppfattningen att det är mycket värre att inte göra någonting. Bara det görs någonting är det i alla fall en del av en utveckling framåt på utvecklingslinjen som kan ge området positiva konnotationer. I Malmökommissionens slutrapport går det att läsa att stadsplanering och fysiska ingrepp i stadsmiljön ska fungera som en tydlig signal om att en förändring är på gång (Stigendal & Östergren 2013, s. 165). *Någonting*, satsningen, blir det som ska läka samman Rosengård med resten av staden och bryta barriären som stagnationen utgör. Området ska utvecklas och därigenom bryta med sin historia.

Strategiska val knutna till planeringsdiskursen: Platsmarknadsföring

Att göra *någonting* är i storylinjen nära sammankopplat med investeringen projektet utgör: *“Det är klart att det är positivt att det investeras 1-2 miljarder i Rosengård, varav väldigt mycket är privat kapital.”* poängterar MKB:s Vd Terje Johansson (P1 Kultur, 2017). Investeringen i sin tur ska sända ut positiva signaler: *“Att det helt enkelt kan sägas att det går att investera i den här delen av staden också och få ihop det. Det är en jätteviktig signal.”* (Intervju Balder). Det faktum att projektet lyckats locka till sig privat kapital ses som en framgång, att Rosengård är värt att investera i. Detta är nära sammanslutet med att ge Rosengård en ny identitet. Om en plats ska kunna locka till sig investerare eller nya boende krävs en positiv bild utåt.

Staden har fått en ny betydelse för planering. Den har i allt större utsträckning gått från att vara en plats för produktion av varor och tjänster till en plats som ska locka genom attraktionskraft (Ek & Hultman 2007, s. 28). Därför blir platsmarknadsföring som planeringsstrategi

något som tar allt större plats i planeringsdiskursen och ett viktigt medel i stadsutveckling. Hur en plats kommuniceras är avgörande för hur människor handlar i relation till den (Vanolo 2008, s. 371). Mukhtar Landgren skriver att generellt sett har platsmarknadsföring två olika mottagare, den ena är den externa mottagaren såsom potentiella investerare, potentiella nya invånare och turister. Den andra, är den interna mottagaren som stadens egna invånare utgör och mot vilka det gäller att kommunicera en känsla av stolthet och framtidstro (Mukhtar-Landgren 2012, s. 107). Även om nya investerare anses vara en viktig del i projektet riktar sig Culture Casbah samtidigt inåt mot invånarna. Investeringen som finansierar tornet ska visa människor att Rosengård "är att räkna med" och "[...] skapa framtidstro, trygghet och stolthet hos de som bor i Rosengård idag och de som kommer att flytta hit imorgon" (MKB, video, 2014).

I Malmökommissionens slutrapport efterfrågas en storsatsning specifikt kopplat till planerna för Amiralstaden och Rosengård (Stigendal & Östergren 2013, s. 138ff). I rapporten förespråkar de ett *socialt investeringsperspektiv* där sociala insatser och satsningar i staden ska ses som investeringar och inte kostnader. Att investera i människor, skriver de, "*ger vinster på längre sikt*". Att införa en social investeringspolitik är en av två övergripande rekommendationer från kommissionen (Stigendal & Östergren 2013, sammanfattning). Projektet kan därför med stöd av kommissionen legitimeras som en satsning med förevändning att lösa stadens sociala problem.

I Malmös översiktsplan och i planprogrammet för Törnrosen och Örtagården kopplas en minskad segregation samman med en positiv ekonomisk utveckling på lång sikt. "*En reducerad segregation har betydelse för arbetsmarknadsdeltagande och förvärvsgrad [...]. Därmed finns det skäl att se till de ekonomiska påverkanseffekter (arbetsmarknad och tillväxt), för samhällsekonomin som dessa former av projekt kan komma att generera.*" (Malmö stad 2015a, s. 59) och en sammanhållen stad kopplas samman med stadens "image" (Malmö stad 2014, s. 16). Det sociala arbetet får därför relevans genom att vara konkurrenskraftigt. Malmös översiktsplan uttrycker hur hanteringen av stadens sociala sammanhållning blir viktig för stadens framgång vilken delvis baseras på att locka till sig en ny ekonomi och kopplas samman med begrepp som trygghet och låg kriminalitet (Malmö stad 2014, s. 16). Projektet Culture Casbah förväntas kunna göra detta för Rosengård och blir således en viktig pusselbit i stadens minskade barriärer.

Lösning: Tornet som symbol

"Som en symbol för hela den nya stadskärnan ska vi bygga ett nytt landmärke." säger rösten i MKB:s video (MKB, video, 2014). En vanlig strategi inom platsmarknadsföring är att bygga arkitektoniska dragplåster som ska bidra med ett symboliskt värde. Enligt David Harvey rör det sig ofta om skuldfinansierade högriskprojekt där utgången är oviss och vinsten svår att beräkna (Harvey 2008, s. 158). MKB:s vd säger: "*Däremot kan jag säga att det här huset i sig självt kommer inte sannolikt inte att vara lönsamt.*" (Terje Johansson, P1 Kultur, 2017).

Att det offentliga delar på investeringen med privata aktörer och därför delar inneboende möjligheter och risker ses som fördelaktigt (Ibid.).

Även om projektet inte förväntas vara lönsamt i sig hoppas aktörerna att det ska ge positiva effekter. I Malmös stads översiktsplan står det att: *“Malmö behöver ‘socio-ekonomiska flaggskeppsprojekt’. Strategiska satsningar kan skapa en positiv och självförstärkande utveckling i områden som idag betraktas som mindre attraktiva för investeringar.”* (Malmö stad 2014, s. 67). Projektet och främst tornet blir därför ett flaggskeppsbygge och ett dragplåster som förväntas fungera både som social katalysator och samtidigt en ekonomisk magnet vilket ska ge *“positiva kedjereaktioner i hela den östra delen av Malmö”* (MKB, film, 2014).

Det anses viktigt att förmedla att Rosengård är en del av Malmös framgångssaga, vilket tornets främsta syfte är att symbolisera, parallellt med att locka besökare. *“Så för mig är det då väldigt viktigt att det är ett coolt hus omtalat i sig”* säger Victoria Park. *“Turning Torso är fortfarande Malmös största destination. Tänk om man kunde ha Malmös näst största destination i Herrgården. Att busslaster med kineser åker dit istället för hit (i västra hamnen). Det är en kittlande tanke men den är långt ifrån där idag. Möjligtvis åker man dit idag för att det är där allt elände händer. Ja, Zlatan möjligtvis, kan man rida på det?”* (Intervju Victoria Park).

Trots att tornet är viktigt för att sätta Rosengård på kartan och ge stadsdelen en ny image finns det på samma gång en frustration hos de inblandade aktörerna att tornet får en *för* stor plats i media. Aktörerna poängterar därför att projektet i första hand är en social investering, ett samarbete och ett förtätningsprojekt och att tornet bara är en del av det. *“Och så blev det (tornet) symbolen för förändringen men tornet är ju bara en liten del [...] så sett skulle man också skapa en attraktionskraft i området som skulle bidra till att bryta den segregering som trots allt finns.”*(Intervju MKB). Men tvärtom tyder resonemanget i storylinjen på att tillväxt är den styrande diskursen. I denna storylinje är förvandlingen i fokus. Den övergripande diskursen om framgång och utveckling kopplas i storylinjen an till en diskurs om platsmarknadsföring och attraktivitet. Genom ett flaggskeppsbygge kopplas marknadens logik om tillväxt och konkurrenskraft samman med social investeringspolitik i Rosengård. Tornet görs till en rättvisefråga och motiveras med idén om att *“ingen får hamna på efterkälken”*.

4.3 Storylinje 2 – En attraktiv stadskärna

“Kan förort bli stad? Kan det problemstämplade Rosengård göras om till en attraktiv stadskärna i Malmö? Ja, vi på MKB tror det, vi vet att de svarta rubrikerna har skymt sikten för den outnyttjade potential som Rosengård har.” (MKB, video, 2014)

Figur 15. *Visionsbild, stadslivet*. Det centrala stadsrummet på Bennets Torg (Lundgaard & Tranberg; MKB)

Problemdefinition: Modernistisk arkitektur

“*Från förort till integrerad del av Malmö Stad*”, så lyder rubriken på Lundgaard & Tranbergs manifest för Culture Casbah (Lundgaard & Tranberg 2014, s. 1). Resonemanget i denna storylinje sätter ett likhetstecken mellan Rosengårds modernistiska stadsstruktur och arbetslöshet och isolation. Resonemanget visar att Rosengård saknar något som den rutigare innerstadsstrukturen har. Rosengård behöver utvecklas då det, likt många andra miljonprogramsområden, har för många tomma ytor och arkitekturen på sådana platser gör att “*trots att det bor så många människor så kan kännas öde.*” (Intervju MKB). Fokus i denna storylinje läggs på fysiska och arkitektoniska element som i sin tur ska ge effekter på det sociala planet.

“*Det är en av de första grejerna som folk säger att: ‘Men miljonprogrammet är ju så tråkigt och allting är lika och allting är för stort.’*” (Intervju Lundgaard & Tranberg).

Miljonprogrammet har alltid, på ett eller annat sätt, skilt sig från resten av samhället. Först i positiv bemärkelse som modernt och grönt framtidsboende och senare med negativa förtecken. All den arkitektur som i visionen symboliserat kvalitet och modernitet, började istället beteckna ett misslyckande (Ericsson et al 2002, s. 26). Den uppfyller inte idén om vad en stad ska vara och det är det misslyckandet som märks av i denna storylinje. De begrepp som kan sägas tillhöra förorten omnämns med negativa förtecken. Tunström skriver att begrepp som bostadsområde, väg och miljonprogram i diskursen får stå för en antistad och allt som står för antistaden samt modernismens utformning anses gå emot stadens ursprungliga form (Tunström 2009, s. 60f). På frågan varför de väljer att beskriva Rosengård som en förort, trots områdets centrala läge, svarar arkitekten:

“Men det känns som en förort. Det har alla tecken och associationer till förort, som trafikseparering, det är gång och cykeltunnlar under bilvägarna. Trots att bilvägarna inte är jättestora. Vi kan jämföra med inne i stan så är det ju...” (Intervju Lundgaard och Tranberg)

Människors uppfattning om platser och byggnader är, som med allt annat, beroende av vilken ram de placeras i. Platsers betydelse kodas och omkodas ständigt genom olika perspektiv – media, politiska strömningar, social praktik och dess historia (Bradley et al. 2005 s. 22). Rosengård är inte en förort i geografisk bemärkelse. Den ligger inom stadens gränser, vilket också nämns vid ett flertal av våra intervjuer. Förortsbenämningen är istället kopplad till områdets modernistiska arkitektur.

Centralt här är hur stadsbegreppet konstrueras, hur ideal skapas genom att den “traditionella staden” lyfts fram som den ideala samtidigt som andra typer av miljöer förknippas med problem (Tunström 2009, s. 51f). Inom planering finns idag en önskan att “läka” de områden som byggdes under efterkrigstiden (Tunström 2009, s. 61). Den modernistiska stadsstrukturen ses i diskursen som statisk och oflexibel. Något som har stagnerat och saknar den rörelse och vitalitet som anses finnas i den “riktiga” staden. Barriären i detta fall handlar därför om Rosengårds stadsstruktur och hur den särskiljer sig från innerstaden. I storylinjen blir modernistiska stadsstrukturen en antistad och det som segregerar Malmös människor. Men hur hänger egentligen segregation ihop med arkitektur?

Strategiska val knutna till planeringsdiskursen: Stadsideal

Områdets arkitektur spelar alltså en viktig roll i hur storylinjen har formats. “*De monotona linjerna ersätts av variation, karaktär och detaljer*”(MKB 2014) säger rösten i projektets videoklipp. Tunström skriver att *stadsmässighet* är ett begrepp som ofta ställs upp som en motpol till monoton (Tunström 2009, s. 100). Det finns många begrepp som kopplas samman med en stadsmässig struktur; det pratas om gator, torg, stråk, kvarter, stadsdel och plats. Dessa begrepp får stå för den rumslighet som räknas tillhöra staden (Tunström 2009, s. 56).

Barriären, som den modernistiska arkitekturen utgör ska brytas upp med element som kopplas till staden. *“Det är bara en tidsfråga innan Rosengård kommer att räknas till centrala Malmö.”* fortsätter rösten i videon (MKB, video, 2014).

Den del av resonemanget kring Culture Casbah som kretsar kring det stadsmässiga kopplar an till en större diskurs om stadsmässighet som ideal. Tunström kopplar denna diskussion till en spänning mellan stadens upplösning och stadens renässans. Betydelsefullt är i denna diskussion hur staden konstrueras diskursivt och hur ideal skapas av att den stadsmässiga staden lyfts fram som den ideala (Tunström 2009, s. 11f och 51). Stadsmässighet tycks nästan framstå som en totallösning och en egen modell. Den blir en viktig del för att visa att även Rosengård utvecklas.

Att vissa arkitektoniska element anses motverka segregation är i diskursen tydligt. Vad som är otydligare är på vilket sätt detta sker. Det gäller här att få in staden i Rosengård och Rosengård i staden, eller som Representant för ett av de privata fastighetsbolagen uttrycker sig så är förhoppningen att *“knyta ihop Rosengård med city.”* (Intervju Victoria Park). Rosengårds tillgänglighet för resterande Malmöbor är ett genomgående tema under samtliga intervjuer. Att göra det enklare att röra sig emellan stadsdelarna anses nödvändigt för bryta barriären och här spelar den planerade tågstationen och Rosengårdsstråket viktiga nyckelroller.

“Det måste vara någonting som bryter, för det är ju så här att gemene man inne i centrum åker ju väldigt sällan ut till Rosengård. Någonsin. Likadant finns det i Rosengård dom som inte besöker centrum heller.” (Intervju MKB).

Stråket är en viktig symbol för att visa att avståndet till och från Rosengård inte är så långt som “folk tror” (Malmö stad, video, 2014b). *“Vi vill fylla stråket med folkliv, butiker, mat och kultur. Skapa goda anledningar för utomstående att söka sig hit.”* säger rösten i filmen (MKB 2014). Stråk får ofta en viktig roll i platsskapande och används ofta som en strategi för att förena olika stadsdelar och människor. Stråket ses som en offentlig plats i sig själv (Persson 2004, s. 272) Önskan från MKB:s sida är att skapa platser där saker händer, för där saker händer uppstår möten, restauranger och dynamik. Under intervjun lades stor betoning på att få in denna dynamik i Rosengård och hen menade att detta är ett verktyg för att bekämpa segregation (Intervju MKB). Där saker händer, i positiv bemärkelse, blir inne i stan, inte i förorten. I Malmös översiktsplan står det följande:

“Att planera för ett mer socialt sammanhållet Malmö har hög prioritet. Det främjas av fler rörelser mellan olika delar av staden, fler och bättre mötesplatser. Genom att bryta barriärer, förstärka stråk och skapa nya målpunkter och attraktioner kan staden läkas samman socialt.” (Malmö Stad 2014, s. 22).

För att människor ska mötas så krävs mobilitet mellan olika stadsdelar. Enligt denna princip kan det offentliga rummet och möten mellan människor bryta upp polarisering. De platser som ständigt får besök av andra delar är inte lika segregerade från sin omgivning som de som inte får det. Därför kan både isolerade välbärgade områden och fattiga områden integreras mer i staden genom en ökad mobilitet (Olsson & Wikström 2012, s. 57). I diskursen anses Rosengård lida av en brist på rörelse in och i ut från området och fysiska förändringar anses vara en lösning. Det anses viktigt att det finns gränsöverskridande mötesplatser som förenar människor (Malmö Stad 2015a, s. 44). Planeringsideal ska på samma gång minska gränsers och avstånds betydelse som gestalta välfärd genom att möten och utbyten ska överbrygga olikheter (Tunström 2009, s. 155). Det framstår som att det finns två saker att välja mellan – den täta eller den glesa staden, stadskärna eller förort (Ibid. s. 86).

Stadsmässighet hör samman med en viss typ av arkitektur, liksom med mobilitet och täthet, som vi visat ovan. Men utöver det hör den även samman med mer diffusa mål som atmosfär och stadspuls. Målet är vagt och kan benämnas som en känsla som ska uppstå av sig själv. Detta innebär att staden behöver planera för det till synes oplanerade. Den stadsmässiga atmosfären är en viktig ingrediens för stadens attraktivitet (Tunström 2009, s. 100). Argumentationskedjan för den stadsmässiga staden som ideal kretsar kring begrepp kopplade till attraktivitet. Denna storylinjen "En attraktiv stadskärna" säger att stadsmässighet krävs för att locka en ny befolkning. Precis som att tornet ska attrahera i storylinje 1 så finns i denna storylinje en tanke om att den stadsmässiga staden ska göra detsamma. I Malmös översiktsplan är det tydligt att stadsmässiga ingredienser hänger samman med begreppet attraktivitet.

"Fler invånare kan bidra till ett rikare stadsliv med intensitet, liv och rörelse. Det bidrar i sin tur till stadens attraktivitet och trygghet" (Malmö Stad 2014, s. 20).

Lösning: Attraktivitet – en stad som lockar medelklassen.

Det viktiga att utröna i storylinjen är inte huruvida det är en korrekt beskrivning av verkligheten – om miljonprogrammet är tråkigt. Viktigt är att förstå hur verklighetsbeskrivningen påverkar hur planeringen utförs. I relation till stadsidealet konstrueras ett resonemang som i sin tur blir till åtgärder och strategier.

Platsers attraktionskraft anses överbrygga stadens barriärer och är därför en del i arbetet att motverka segregationen. Attraktionsvärdet blir i diskursen viktigt för att få in nya kommersiella verksamheter i området och blir, som MKB påpekar, ett måste för att kunna frambringa den stadsmässiga atmosfären och den blandning som eftersträvas *"För när det händer saker så uppstår möten, det uppstår så att säga korsvisa idéer och det skapar en helt annan dynamik. Det är väl lite det som man vill försöka skapa i Rosengård. Sen skulle det också användas som ett instrument eller ett verktyg för den här segregationen, eller den sociala hållbarheten."* (Intervju MKB). Genom att skapa attraktivitet ska Rosengård få till verksamheter och

ny omsättning av människor, boende och besökare. På det här sättet blir stadsmässighet ett sätt att reducera segregationen. Rosengård kan inte vara stagnerat i sin gamla struktur utan behöver hänga med i utveckling för att kunna vara lika framgångsrikt som resten av staden. Medlet i denna storylinje blir att skapa stadsmässig och attraktiv stad av förorten för att Rosengård ska kunna locka till sig Malmöbor från andra delar av staden.

Genom denna resonemangskedja blir det i diskursen logiskt att en omvandling av Rosengård från förort till attraktiv stadsdel motverkar segregationen. Detta är en del av den hegemoni som det stadsmässiga idealet utgör och den totallösning det skapar. Strategin att ändra på Rosengårds fysiska struktur är i diskursen redan förutbestämd som ett förgivettaget ideal som kommer leda staden framåt. Rosengårds fysiska avvikelse med sin modernistiska stadsstruktur, vävs här ihop med sociala avvikelser i form av segregation och utanförskap.

4.4 Storylinje 3 – Ett blandat Rosengård

“Men det finns ju familjer som har varit arbetslösa i 30 år, växa upp i en sån miljö där ingen jobbar, det är inte så självklart att man tar plugget på allvar. Så jag är definitivt en förespråkare för att vi ska blanda upp det här och göra det bättre för alla.”
(Intervju Victoria Park)

Figur 16. *Visionsbild, gemenskap.* Den gröna gemenskapen (Lundgaard & Tranberg; MKB)

Problemdefinition: Rosengårds isolering

I Malmökommissionens rapport går det att läsa att bristen på platser där människor från olika befolkningsgrupper kan mötas trigger vanföreställningar om den andre och då även känslor av främlingskap och otrygghet (Stigendal & Östergren 2013, s. 47). Argumentationen i denna storylinje bygger på att motverka en sådan utveckling. Trots att Malmö stad beskriver Törnrosen och Örtagården, där Culture Casbah ska byggas, som blandat *“utifrån befolkning, där bakgrund, livssituation och förutsättningar är olika”* (Malmö stad 2015a, s. 10) finns det en uppfattning om att Rosengård saknar en blandning mellan olika socioekonomiska grupper. Bristen på mötesplatser mellan dessa grupper ses därför som ett problem (Malmö stad 2015a, förord). Malmö Stad har även genom medborgardialoger sett att Malmöbor i Rosengård känner att området är stigmatiserat, att de själva känner sig isolerade och att de önskar mer kontaktytor med invånare i andra stadsdelar (Intervju SBK).

Denna storylinje fokuserar på att människor i Rosengård är isolerade i sin egen samhällsgrupp och en mental barriär tycks existera mellan förortens utanförskap och stadens innanförskap.

Detta kopplar an till grannskapseffekten och antagandet att en stor förekomst av samma befolkningsgrupp i samma område ger dåliga förutsättningar (Holmqvist 2009, s. 88). Området antas hindra en positiv utveckling för dess befolkning. Det behövs någon annat, nya förebilder.

I vårt empiriska material framgår det att homogeniteten i området inte endast är kopplad till människor utan även till den höga andelen hyresrätter och bristen på ettor och stora lägenheter. I citatet nedan blandas människor med bostäder ihop om vart annat.

“För att väldigt många av de här områdena är väldigt homogena, det är bara hyresrätter och i värsta fall bara hyresrätter som är orenoverade. Det vill säga att det är väldigt lika typer av människor; istället för att försöka blanda upp det med nåt som faktiskt är lite fräschare, lite bättre, kanske till och med något som är lite nybyggt och kanske nåt som är bostadsrätt. Så att inte alla ser ut som likadant, utan man lever kanske lite olika liv, är i olika åldrar, olika inkomster. Det blir en blandad stad.” (Intervju Victoria Park).

En resursstarkare befolkning som inte bor i området idag anses inte ha någon anledning att söka sig till Rosengård, bland annat eftersom bostadsbeståndet är monotont och oattraktivt. Detta eftersom en resursstarkare befolkning har högre krav på sitt område. Rosengård anses lida av negativa flyttkedjor av denna anledning. Eftersom allt ser likadant ut så finns inte möjligheten till bostadskarriär (Intervju SBK). Bristen på attraktiva boenden och möjlighet till boendekarriär blir tillsammans med isolation av befolkningen en viktig del av problemformuleringen i denna storylinje.

Strategiska val knutna till planeringsdiskursen: Mötesplatsen, grannskapseffekten & gemenskapen

Ambitionen blir att “få med” Rosengård i stadens gemenskap. Att “blanda upp” området ses som ett sätt att motverka segregationen och stigmatiseringen. Mångfald och en blandad befolkningssammansättning är en vanlig strategi för att nå en jämlikare stad och lösa upp stigma (Boverket 2008, s. 33f). I planprogrammet konstaterar Malmö stad att projektet ur ett övergripande perspektiv förväntas ha en effekt på människors möjlighet till integration (Malmö Stad 2015a, s. 59). Mycket kring strategin “att blanda” handlar om att underlätta för möten mellan olika samhällsgrupper och på så sätt skapa möjligheter för människor att nätverka med varandra för fler valmöjligheter och sociala kontakter (Malmö stad 2014, s. 40). Likt i Aristoteles polis, är mötesplatsen en drivkraft i dagens planeringsideal och ett medel för att uppnå social gemenskap. Stadens mötesplatser förväntas skapa interaktion mellan olika grupper vilka i längden ska överbrygga klyftor och skapa en mer integrerad stad. I citatet nedan kopplas mötesplatsen ihop med staden som en demokratisk arena där tyngd läggs på segregerade mötesplatser som ett hot mot demokratin.

“Tillgänglighet till och möjligheten att mötas i det offentliga rummet är grundläggande för ett demokratiskt samhälle. Offentliga platser, torg, parker och gator tillhör alla och ger möjlighet till möten och samtal. [...] Närheten till andra människor främjar förståelse och integration. För att offentliga stadsrum ska kunna verka som demokratisk arena fordras att de kan användas av alla. Segregerade offentliga platser utgör ett hot mot en demokratisk utveckling.” (Malmö stad 2014, s. 38).

Diskursen kring “att blanda” handlar i dagens stadsplanering därför mycket om ett moraliskt samhällsansvar att främja mångfald där “att blanda” används som strategi för att hjälpa utsatta samhällsgrupper (Lees 2008, s 2452). Det finns en tro att resursstarka grupper har större förståelse för sina demokratiska rättigheter och en förmåga att ställa högre krav på sin boendemiljö. Att få in denna grupp i utsatta områden anses ha positiv inverkan på de mindre bemedlade (Lees 2008, s 2451).

Mötet mellan olika samhällsgrupper i ett blandat område anses ge möjligheter att bygga upp ett starkt socialt nätverk och minska en negativ grannskapseffekt. Detta anses i slutändan generera social sammanhållning (Holmqvist 2009, s. 92ff). Enligt Malmökommissionen kan områdets sociala nätverk och det band som genererar möten mellan olika grupper hjälpa människor i social utsatthet att hantera sin situation bättre och på en kollektiv nivå stärka människors förmåga att gemensamt lösa problem i sitt närområde (Emmelin & Eriksson, 2012, s 6). Denna tanke återfinns i projektet Culture Casbah: *“Planprogrammet för Törnrosen och Örtagården handlar om just detta, att bidra till nya kopplingar som underlättar för nätverk och nya kontakter.”* (Malmö Stad 2015a, förord). Malmö stad kopplar samman detta med stadsplanering som en motor för sociala förändringar och att bryta barriärer (Ibid.).

Denna storylinje visar hur projektet Culture Casbah använder sig av social blandning för att bryta stadens barriärer. Planeringsstrategin att blanda handlar om att stimulera resursstarka hushåll att flytta in i missgynnade områden. Resursstarkas engagemang för sitt område och sin förmåga att inspirera andra är något som arkitektfirman tar upp som ett argument för Culture Casbah. Rosengård anses sakna en form av ansvars känsla som en områdesförbättring och nya ägandeformer skulle kunna tillföra området. *“Blandade upplåtelseformer ger fler engagerade medborgare och fler äganderättsbostäder kan inspirera de boende till att engagera sig i gemenskapen.”* (Lundgaard & Tranberg & MKB 2014, s 24).

Lösningar: Ny befolkning & fler upplåtelseformer

När planering vill verka för blandad befolkningssammansättning används bostaden ofta som en strategi för att uppnå detta (Holmqvist 2009, s. 162). En utpekad prioriterad inriktning för Malmö stads översiktsplan är att komplettera stadsdelar med ensidigt bostadsutbud med fler boendeformer. En blandning av olika hushållstyper i områden anses stärka den sociala hållbarheten och blandat boende är en strategi för stadens bostadsbyggande (Malmö stad 2014, s. 20, s. 31). Med förhoppningen att skapa en attraktiv miljö som lockar andra typer av

människor hoppas en att segregationen kan lösas upp. Resursstarkare grupper anses hjälpa till att integrera området och de mindre bemedlade människor som bor där. I citatet nedan dras direkta paralleller mellan attraktivitet och segregation.

“Ja, på lång sikt så förhoppningsvis så kan det ju bli så attraktivt att folk från andra delar av stan kan överväga att bosätta sig här och att det blir mer blandat. Och det kan ju hjälpa mot segregationen.” (Intervju Lundgaard & Tranberg)

Resonemangskedjan går från sociala möten och social integration till blandat boende som planeringsstrategi i utsatta områden. I denna kedja blir det logiskt att Rosengårds isolering kan lösas, och den mentala barriären brytas, genom att få in olika typer upplåtelseformer som är attraktiva för en starkare samhällsgrupp. Att få in andra hustyper och ägandeformer ger stabilitet i området, skriver Malmö stad (Malmö stad 2014, s. 31).

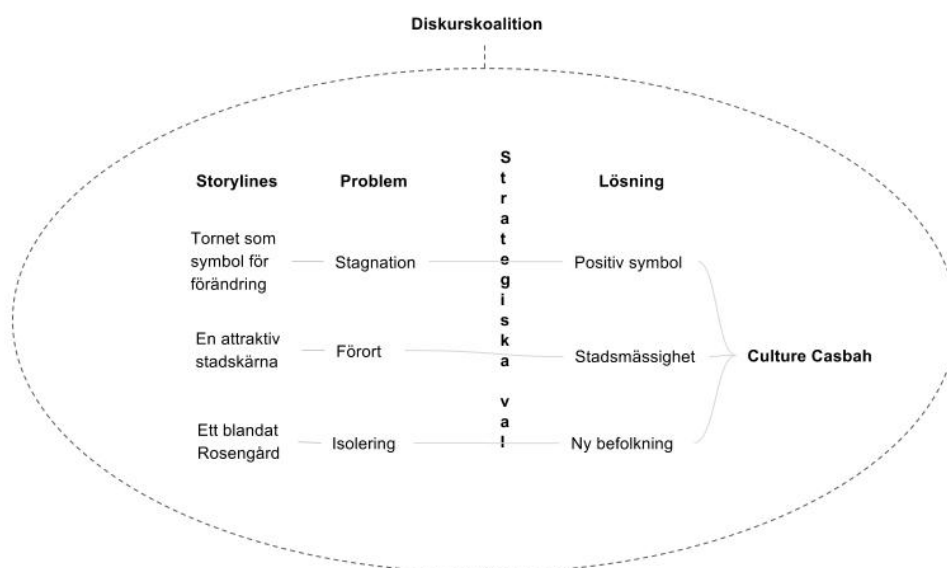
Parallellt med att nya upplåtelseformer ska locka resursstarkare grupper så används Rosengårdsbornas rätt till bostadskarriär som argument för att föra in bostadsrätter i området. Möjligheten till just boendekarriär nämns under ett flertal av våra intervjuer och i även plandokumentet från Malmö stad (Malmö stad 2015a, s. 6). Framförallt argumenteras det för möjlighet till en bostadskarriär som ett sätt att öppna upp för valfrihet som aktörerna anser saknas i området idag. Rosengårdsborna ska få utöva sin rätt att fritt välja boendeform, möjlighet att äga bostad och i och med detta utöva sin rätt att få bo kvar i området trots att hen vill uppgradera sin boendesituation. *“Varför ska Rosengårdsborna som vill flytta till någon nyare bostad tvingas lämna det bostadsområdet de bor i?”* säger Stjernfeldt Jammeh (Jammeh P1 Kultur 2017). Personal för Balder tar upp frågan. *“Men så att om du bor i Rosengård och du vill bo kvar, men du kanske vill investera och äga din bostad, så ska du kunna göra det utan att flytta till en annan stadsdel, en annan stad.”* (Intervju Balder). Önskan att hålla kvar människor i Rosengård används som argument för fler bostadsrätter. Även arkitektfirman och stadsbyggnadskontoret påpekar att Rosengård kommer att tappa vissa typer av människor för att bostadsrätter inte erbjuds i området, personer som de menar annars skulle ha stannat kvar.

Bostadsrätter presenteras här som en lösning på Rosengårdsbornas problem. För att återkoppla till storylinjens inledande citat där Rosengårdsborna målas upp som arbetslösa och fasta i ett utanförskap är det intressant att problemet i slutändan formuleras som en brist på valmöjligheter på bostadsmarknaden. Problemet framställs som att det saknas möjlighet att äga sin bostad snarare än allas rätt till boende. När problemet definieras på detta sätt blir nya typer av boendeformer den givna lösningen och det enda rimliga alternativet i diskursen.

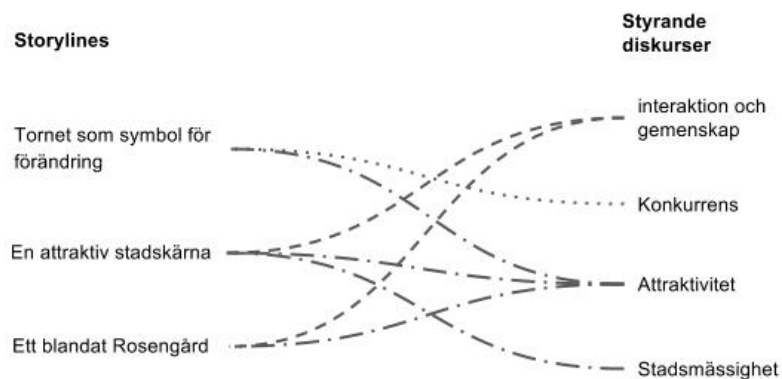
4.5 Sammanfattning av resonemangskedjan

I denna del har den diskursiva konstruktionen av Culture Casbah analyserats med utgångspunkt i det empiriska materialet. Som beskrivet i arbetets teori- och metodkapitel är en diskurs, enligt diskursteorin, hur språket ger mening till sociala och fysiska fenomen vilket skapar en intern logik. I analysen har detta resonemang brutits upp och synliggjorts. Vad vi har funnit är att Culture Casbah i diskursen blir en lösning på många av stadens problem. En diskurskoalition har uppkommit genom att aktörerna gått samman med gemensamma problemformuleringar och en gemensam målbild för projektet. Detta har i sin tur gett projektet ett stort handlingsutrymme. I projektet Culture Casbah har både privata och offentliga aktörer anammat bilden om att Rosengård ska förändras och barriärerna brytas. Kortfattat går resonemanget från segregering, utanförskap och Rosengårds nedsvärtade rykte via sociala satsningar och privata investeringar till en stadsomvandling. Den negativa bilden av Rosengård blir här ett avstamp för att kunna göra framsteg.

I resonemanget har vi urskönt tre tydliga storylinjer. Storylinje 1 *Tornet som symbol för förändring* beskriver att det finns en genuin vilja att bryta den stigmatisering som finns idag genom att ge stadsdelen en ny image. Tornet ska sätta Rosengård på kartan och förväntas fungera som såväl social katalysator som ekonomisk magnet. I storylinje 2 *En attraktiv stadskärna* läggs fokus på fysiska och arkitektoniska element som i sin tur ska ge effekter på det sociala planet. Detta kopplar an till hur Rosengård ska byggas ihop med resten av staden genom arkitektoniskt formspråk där planering för attraktivitet är viktigt. I storylinje 3 *Ett blandat Rosengård* kopplas strategin att blanda samman med segregation och stadens arbete för att främja gemenskap genom mötesplatser och social interaktion. Lösningen landar i nya upplåtelseformer som ett medel för att realisera en blandad befolkning.

Figur 17. *Diskurskoalitionen* illustrerar hur diskurskoalitionen med en gemensam vision ramar in hela resonemanget med storylinjer, problemdefinitioner, strategiska val samt vilka lösningar det leder fram till.

Figur 17. *Storylinjerna kopplas till övergripande diskurser.* I figuren illustreras hur de tre storylinjerna kopplar an till mer övergripande diskurser. Figuren visar vilken diskurs som kopplar an tydligast till respektive storylinje. Det finns givetvis även andra styrande diskurser dessa är dock de som vi identifierat som mest dominerande i resonemanget.

Vissa idéer får större genomslag än andra och dessa styr vilka beslut som tas och vilka strategier som väljs och påverkar därigenom planerings utfall (Hajer 1995, s. 56). Westin skriver att “[...] *det mål man försöker uppnå kan inte skiljas från det medel, med vilket man försöker uppnå målet*” (2010, s. 284). Det hon menar är att det inte går att uppnå godhet med onda medel. Som vi nu visat nu finns det en tydlig hegemoni om vad som behöver göras och visionen om ett förändrat Rosengård är tydlig. Inom koalitionen finns dock interna stridigheter och olika perspektiv vilket vi kommer gå in på djupare i analysdel 2. Beroende på hur ett medel används och ur vilket perspektiv medlet har skapats blir utfallet olika. Eftersom alla medel kan betraktas utifrån ett flertal olika perspektiv bör en beakta ur vilken kontext olika begrepp används. Westin menar att mål och medel ofta blandas ihop vilket riskerar att leda fram till paradoxala lösningar (Westin 2010, s. 284). I analysdel 2 kommer vi att svara på frågan *Vilken problematik och vilka paradoxer går att urskilja i resonemanget kring Culture Casbah som en strategi att minska segregation?* genom att se på effekterna av de strategier som konstruerats i resonemanget i analysdel 1.

Del V – Analys II

5.1 Resonemangets paradoxer

Trots att logik byggs upp i resonemanget behöver lösningen som presenteras inte nödvändigtvis vara den bästa utifrån alla utikispunkter. I uppsatsen har vi ett tankesätt där vi ser på planering som något uppbyggt av olika perspektiv och en kamp mellan dem liksom kring vilka mål och medel som anses rimliga. Som perspektivismen lyfter fram finns det en hierarki mellan olika perspektiv och det mest synliga blir lätt taget som det mest rimliga. Ett perspektiv som framställs som självklart är ett effektivt maktinstrument inom planering. Det är därför viktigt att undersöka perspektiven för att förstå vilket, eller vilka, perspektiv som *är* rimligast att utgå från (Westin 2010, s. 45). I nedanstående analysdel gör en perspektivistisk utgångspunkt det möjligt för oss att se förbi det självklara och se det givna resonemanget från andra perspektiv. *“Att förstå är att kondensera en tankeposition och placera den i förhållande till andra punkter.”* (Olsson 1991, s. 6 i Westin 2010 s. 35). Denna del av analysen avser därför till att undersöka alternativa perspektiv och parallella meningsskapande processer med inneboende effekter. I analysen lyfts resonemangets paradoxer fram för att urskilja “the bigger picture”.

5.2 Diskursiv makt

Svarta rubriker skapar framtidsutsikter

I diskurskoalitionen är alla överens om att något måste göras. Som nämnt i tidigare (se avsnitt 1.6) öppnar Rosengårds dåliga rykte ett möjligheternas fönster för aktörer och staden att få igenom projektet Culture Casbah. Men fönstret öppnas inte av sig självt. Thörn & Holgersson (2016) skriver att när ett område gång på gång omnämns som problematiskt blir valet att förändra, oavsett hur förändringen sker, den mest rimliga och moraliska handlingen. Att inte genomföra en omvandling framställs i och med detta som att välja vägen mot fortsatta problem (Thörn & Holgersson 2016, s. 671). I önskan om förändring används Rosengårds rykte som ett sätt att motivera och göra utrymme för en stadsomvandling. Att det mentala avståndet måste börja stämma överens med det geografiska är ett gemensamt mantra. Det geografiska läget används i en diskussion kring att råda bot på stigmatiseringen och det inblandade aktörerna anser att Rosengård är en strategisk plats för stadsutveckling med ett centralt läge och nära till stadsdelar som idag ses som attraktiva.

Thörn och Holgersson (2016) skriver att när ett stadsomvandlingsprojekt planeras legitimeras

det genom att området blir konstant nedvärderat och stigmatiserat, medvetet eller omedvetet, samtidigt som det behandlas som potentiell hot spot (Thörn & Holgersson 2016, s. 670f). Genom att studera hur lösningar konstrueras i storylinjerna går det att se att så är fallet även i Culture Casbah vilket exemplifieras i citatet från MKBs video: *“Ja, vi på MKB tror det, vi vet att de svarta rubrikerna har skymt sikten för den outnyttjade potential som Rosengård har.”* (MKB, video, 2014). Paradoxalt nog finns det en risk att ett sådant resonemang förstärker den stigmatisering som det vill bekämpa. Detta sker genom en process där planerna för omvandlingen konstant jämförs med områdets strukturella problem och dess negativa bild (Thörn & Holgersson 2016, s. 668).

På detta sätt blir planerna svåra att ifrågasätta. Koalitionens resonemang skapar legitimitet genom att Culture Casbahs tillvägagångssätt framställs som nödvändigt och enhälligt positivt. Samma sak gäller nedvärderingen av Rosengårds modernistiska arkitektur vilken gör en omvandling till en stadsmässig stadsstruktur till en självklar lösning. För att återkoppla till Mukhtar-Landgrens resonemang skapas det en social ordning om rätt och fel genom dessa typer av visionära utvecklingsprojekt (Mukhtar-Landgren 2012, s. 123). Enligt Thörn och Despotovic (2015) lever planstrategierna i ett spänningsfält där aktörer å ena sidan har anspråk på makten att handla och, å andra sidan, är beroende av att medborgarna skänker dem legitimitet (Despotovic & Thörn 2015, s. 246). Diskurskoalitionens retorik kring Rosengård och den bild den skapar har därför en central roll i att få medlen som används att framstå som både nödvändiga och naturliga.

En paradox i användningen av metaforer

Konsekvenserna av att måla upp urbana dystopier kan resultera i att de verktyg som används för att bekämpa problemet är med och skapar de problem som en vill bekämpa. Ord som utanförskap, problemområde och förort kan hjälpa oss att skapa logik i vårt tänkande om staden. Det innebär dock samtidigt en överförenkling av komplexiteten i urbana förändringar och utelämnar stora delar av den urbana processen (Beaten 2001, s. 56). Som vi visat i analysdel 1 är de metaforer och begrepp som används i diskursen inte neutrala utan påverkar också hur vi tänker om Rosengård och dess relation till resten av Malmö. *“Det sitter ju i hela mediabilden om hur Rosengård omtalas och alla problem med kriminalitet och sånt som dåliga historier om skolor och våld och droghandel och allt möjligt. Det är ju en del av det.”* (Intervju Lundgaard & Tranberg). Fokus på att Malmöbor i Rosengård befinner sig i utanförskap har en viktig roll i projektet och beskriver en samhällelig uppdelning. *“Extremt långt från arbetsmarknaden, har extremt dåliga skolresultat. Vanligtvis utlandsfödda, dåliga språkkunskaper och har väldigt, väldigt, väldigt svårt att komma in på arbetsmarknaden.”* (Intervju Victoria Park). Viktig är dock att se till hela problematiken. Grander & Stigendal (2012) lyfter fram, är att ett utanförskap har uppstått för att samhället har utvecklats till ett innanförskap med barriärliknande gränser (Grander & Stigendal 2012, s. 25). Ofta är det ett ensidigt fokus på förlorarsidan när vi talar om utanförskap och motpolen – innanförskapet, glöms bort i diskursen. Risken finns då att fokus på utanförskapet osynliggör dess orsaker

(Grander & Stigendal 2012, s. 25). Som Mouffe lyfter fram med dagens problematik kring begreppet fattigdom finns det en risk att användningen av metaforer kan leda att fokus läggs på fel saker (Se Mouffe 2008, s. 63f).

5.3 Att planera för ideal och normer

Den attraktiva staden – ett paradoxalt planeringsideal

Inom planering finns föreställningar om vilken typ av planering som är den rimliga och därigenom leder till ett allmänt bästa. Den finns en idé om att attraktivitet riktar sig till alla människor och alla får ta del av den. Knappast någon vill väl bo i en oattraktiv stad? Det finns därför ett förgivettagande om att begreppet främjar en positiv utveckling. Malmö Stad (2014) skriver att *“Alla delar av staden ska vara attraktiva att bosätta sig i och ett viktigt mål är att minska segregation och utanförskap.”* (Malmö stad 2014, s. 15). Under intervjuerna blev det tydligt att aktörerna ger större diskurser om stadsutveckling och attraktivitet en lokal förankring samt ger dem en roll som ska hjälpa till att bryta stadens segregation. Malmökommisionens rapport, som visar att invånare i vissa stadsdelar med låga inkomster, är sjukare och dör yngre, blir till en del i en argumentation där det är viktigt få dit verksamheter som lockar människor. Genom en attraktionskraft ska de sociala pilarna börja peka i rätt riktning (Intervju MKB). För att blandning ska bli möjlig krävs det attraktion av nya medborgare. Logiskt blir då att Rosengård måste uppgraderas och bli attraktivt för att locka dessa invånare. Men detta sätt att arbeta kan skapa problem då det riskerar att starta en gentrifieringsprocess (Westin 2011, s. 6). Att staden ska vara attraktiv är en tydlig ambition för Malmös sociala utveckling men paradoxalt nog används attraktivitet samtidigt som verktyg för stadens ekonomiska tillväxt. Attraktivitet beskrivs i Malmös Översiktsplan (2014) vara en viktig del för att stadens ska vara konkurrenskraftig för att locka nya etableringar. Här anses det betydelsefullt hur bilden av Malmö framställs utåt (Malmö stad, s. 15). Visionen om det attraktiva Rosengård är därigenom en del av en övergripande diskurs om utveckling och tillväxt. Att Culture Casbah är attraktivt blir således viktigt för att göra Rosengård konkurrenskraftigt. Då önskan att locka nya människor i Rosengård också placeras in i denna diskurs blir fokus då att attrahera tillväxtfrämjande människor – attraktiva människor.

Att civilisera en plats

I analysdel 1 blev det tydligt att resonemangen kring Culture Casbah byggs upp runt en idealbaserad planering och förgivettagna sanningar om hur innanförskapet ska in i Rosengård för att hjälpa utanförskapet. Ambitionen är att få dit invånare som är resursstarka och ansvarsfulla medborgare vilkas närvaro kommer att bidra till en integrering av de nuvarande Rosengårdsborna. Det anses problematiskt att de som bor i Rosengård idag inte känner något

ansvar eller ägandeskap över området:

“Det som saknas i såna här förortsområden är att folk tar det till sig och får ägarskap över det. Det är som att det tillhör ingen och ingen har ansvar över det och därför kan man också med vandalisering och nedskräpning och sånt. Och det kan man ju förbättra genom att folk får känna ansvar för någonting. Att det här, nu får ni sköta det här.” (Intervju Lundgaard & Tranberg).

Ambitionen att få in Rosengårdsborna in i stadens gemenskap kopplas i diskursen ihop med det som brukar kallas för grannskapseffekten. I programhandlingen för Culture Casbah går det att läsa att *“Blandade upplåtelseformer ger fler engagerade medborgare och fler änganderättsbostäder kan inspirera de boende till att engagera sig i gemenskapen.”* (Lundgaard & Tranberg & MKB 2014, s. 24). Grannskapsteorin är komplex och empiriskt svårundersökt vilket gör att det är svårt att säga huruvida den har någon effekt. Många forskare har försökt hitta en koppling mellan planering för social blandning och allt från skolresultat till yrkeskarriär och hälsa (Holmqvist 2009, s. 92). Ofta finns inga tydliga resultat utan de nyinflyttade medborgarna fortsätter leva sitt liv som vanligt utan interaktion med sina nya grannar (Boverket 2008, s. 53; Fainstein 2005, s. 9ff; Holmqvist 2009, s. 92 Galster 2007). Det faktum att blickfånget alltid hamnar på att de resursstarka ska hjälpa de resurssvaga är problematiskt. Enligt Granovetter är det tvärtom av större betydelse att stärka resurssvaga grupper band sinsemellan än blandning mellan fattiga och rika. Om en vill påverka samhället som helhet behöver resurserna riktas så att resurssvaga får en stadig grund att stå på (Granovetter, 1983, s. 220).

I en rapport skriver Boverket att *“Slutsatsen kvarstår alltså att insatser för att öka den sociala mixen med hjälp av bostadsmix troligtvis är en omväg när det gäller att förvandla utanförskap till integration i samhället även i Sverige”* (Boverket 2008, s. 54). Boverket skriver att strategin att blanda rent konkret snarare handlar om att få in medelklassens normer och värderingar, och på så sätt uppnå mindre brottslighet, vandalism och bättre skolresultat i området (Boverket 2008, s. 53). En viktig del i processen är alltså att “civilisera” platsen. Vilket ofta uttrycks i termer av utveckling och hållbarhet (Holgersson & Thörn 2008, s. 670). Som formulerat i storylinje 2 används stadsmässigt byggande som metod för att locka medelklassen till området och det stadsmässiga idealet förknippas med andra, mer framgångsrika och välfungerande platser. Med andra ord platser som baseras på medelklassnormer (Fredriksson 2014, s. 14). Mukhtar Landgren skriver att framstegstanken och strävan efter utveckling i visionsarbetet för en stadsomvandling lätt blir hierarkiska tankar där idealet flaggar för människor hur de ska vara och bete sig (Mukhtar-Landgren 2012, s. 122, 136). Målet att skapa ett *Rosengård för alla* genom normer för vissa blir genom detta en paradoxal planeringsidé.

Gentrifiering blir ett ickeproblem

I resonemanget kring Culture Casbah kan vi se att området ligger centralt men *trots* det har det inte statusen av en stadsdel. Enligt Holgersson och Thörn är det potentiella markvärdet avgörande för huruvida det sker en gentrifiering eller inte (Thörn & Holgersson 2016, s. 671). MKB:s Vd Terje Johansson säger om Culture Casbah att *“Det finns ju unika förutsättningar i Malmö. I och med att Malmö är en tajt stad så att riskerna att inte göra det är större än att göra det”* (P1 Kultur, 2017). Eftersom Rosengård är centralt beläget riskerar Malmö att förlora på att ett så centralt område inte hänger med i utvecklingen. Det är en risk som inte är värd att ta och därför blir attraktivitet ett självklart mål. Men målet att öka ett områdes attraktivitet leder i praktiken ofta till höjda hyror med efterföljande omflyttningar. Eftersom attraktivitet betraktas som grundläggande för att förändra området ses eventuella omflyttningar dock som något nödvändigt och ibland även positiv (Westin 2011, s. 45, se även Doucet et al. 2011, s. 1451).

“Jo, vad är en gentrifiering? Jo, det är att plötsligt blir det mer attraktivt och det kommer folk från andra delar av stan kanske eller andra delar av regionen och dom vill också bo här och ha lokaler här och priserna stiger och sånt. Men det drivs ju av att området har blivit bättre. Det har kvaliteter som inte fanns förut.” (Lundgaard & Tranberg)

I diskursen framställs gentrifiering som ett icke-problem. Enligt Thörn & Holgersson har gentrifiering tvärtom blivit en medveten planeringsstrategi och har därmed gått från att betraktas som ett problem till att bli en vedertagen lösning. Gentrifiering är därför numera ofta en dominerande ideologi inom planering och till och med ett ideal för dagens stadsutveckling (Thörn & Holgersson 2016, s. 673; Despotovic & Thörn 2015, s. 246). Själva ordet *gentrifiering* används dock sällan i resonemanget kring Culture Casbah. Det är istället gömt bakom andra mer positivt laddade ord som *attraktivitet* eller *stadsmässighet* och bäddas in i planeringsapparaten som en strategi för förnyelse. Att gentrifieringen betraktas som ett icke-problem förstärks av att det finns ett neutralt förhållningssätt till den där den ses som en naturlig del av utvecklingen, vilket bekräftades under intervjun med arkitektfirman:

“Som sagt, på gott och ont men det har ändå utvecklats. Och för många har det blivit mycket mer attraktivt och för några få har det då gjort att de har flyttat. Så flyttar ju utvecklingen.”
(Intervju Lundgaard & Tranberg)

Att gentrifiera Rosengård beskrivs i citatet som en rimlig process när området ska förbättras eftersom det är ett sätt att påskynda den naturliga utvecklingen. Inom planeringspraktiken anses gentrifiering förbättra både den fysiska och sociala strukturen och locka till sig vinstdrivande verksamheter (Lees & Ley 2008, s. 2379). Vissa aktörer inom projektet medger att det finns en risk för att några får stryka på foten när området utvecklas men att det är en nödvändig process för att lösa de problem som “problemområdet” förknippas med. Riskerna att låta problemen stanna kvar i området anses ofta som mer överhängande än gentrifieringens negativa effekter.

Ett snävt perspektiv

I slutändan riskerar det att handla om att flytta problem istället för att lösa problem. Även om aktörerna vill göra gott och förändra området till något bättre riskerar resultaten att vara kontrafinala. Atkinson skriver att projekten mycket väl kan leda till att levnadsstandarden blir högre, men det behöver nödvändigtvis inte gynna de hyresgäster som bodde i området när projektet initierades (Atkinson 2000, s. 151). När problemen som tidigare fanns i områden som genomgått förändring har försvunnit på grund av ombyggnationer så blir det ett argument för att gentrifieringen är positiv (Atkinson 2000, s. 150). Detta resonemang hör vi även hos Victoria Park under vår intervju. På frågan om de trodde att projektet kan minska segregationen så fick vi svaret att: *“Absolut, absolut. Det tror jag definitivt. Vi har kunnat mäta hur skolresultat har ökat, att inkomster har ökat, sysselsättningsgraden har ökat, fler har gått ut grundskola med godkända betyg osv. i det området som vi nu äger där borta.”*. Någon vidare problematisering huruvida de arbetslösa behövt flytta till andra områden på grund av höjda hyror kom inte på tal i detta resonemang. Inte heller om det var andra satsningar än deras renoveringsprojekt som höjt skolbetygen togs upp.

Viktigt är också att påpeka att det inte bara är individen som riskerar att lida av följderna av en gentrifiering utan även samhället i stort. Detta på grund av att omflyttningen är selektiv och bara sker till de områden som fortfarande anses oattraktiva. De som flyttar är också, förstäligt nog, de som är fattigast (Atkinson 2000, s. 140). Enligt Holgersson och Thörn (2014) kan de negativa effekterna av en gentrifiering till och med skapa en segregation genom en rumslig uppdelning i staden (Holgersson & Thörn 2016, s. 13).

En ekonomisk logik

Som uttryckt i filmen om Culture Casbah: *“Malmö är en av de städer i Europa som växer snabbast, det är bara en tidsfråga innan Rosengård kommer att räknas till centrala Malmö.”* (MKB, video, 2014). Projektet blir ett sätt för Malmö att rätta in sig i ledet i den globala konkurrensen om tillväxt och Rosengård ska genom denna logik bli en del av stadens tillväxtprocess. Detta uttrycks tydligt i idén om ett torn och de signaler som projektet vill förmedla. Culture Casbah kan på många sätt sägas vara just ett flaggskeppsprojekt. Idén med sådana satsningar bygger på nedsippringsprincipen där den ekonomiska tillväxten successivt ska “sippa ner” och i slutändan gagna alla. Enligt Fredriksson gör denna logik att planering i första hand har kommit att handla om strävan efter ekonomisk tillväxt som i sin tur ska leda till välfärd, inte tvärtom (Fredriksson 2014, s. 127f). Det finns således en förändring av dagens planering som gått från att vara ett medel för välfärdsfördelning till en planering där urbana entreprenörsstrategier används i allt större utsträckning (Dannestam 2009, s. 102). David Harvey, en av de främsta kritikerna mot dessa planeringsstrategier, är starkt kritisk mot flaggskeppsbyggen. Han menar att sannolikheten att den generella medborgaren kommer att känna någon tillhörighet till imageskapande byggen är låg. Istället resulterar de ofta i en social

förlust för många människor. De som redan innan befann sig långt utanför samhällskarusellen kommer med största sannolikhet inte få ta del av de eventuella positiva effekterna såsom nya arbetstillfällen, vilket istället leder till ökade klyftor (Harvey 2008, s. 116).

Det finns således risker med att en satsning på ett torn i Rosengård enligt föregående resonemang. Mukhtar Landgren skriver att vilka framsteg som ska genereras sällan tas upp för politisk debatt. Riktningen är redan avgjord av att samhället ska göra framsteg för framstegets skull (Mukhtar Landgren 2012, s. 96f). Att tornet ska bli en symbol stadens för sociala investering och "(...) skapa framtidstro, trygghet och stolthet hos de som bor i Rosengård idag" (MKB, video, 2014) bör därför ifrågasättas. Snarare framstår en paradox i resonemanget då mycket tyder på att bygget riskerar att spä på barriärerna både i form av negativa känslotrukturer och materiella tillgångar.

Holgersson & Thörn skriver att stadsomvandlingsprojekt ofta används som testprojekt för nya typer av styrningsmodeller (Holgersson & Thörn 2016, s. 672). Culture Casbah kan betraktas som en sådan. Det är ett försök från MKB:s sida att samarbeta med privata aktörer. Dannestam skriver att kommunala aktörer inte sällan tar rollen som koordinatörer i utvecklingsprocesser där de på marknadens villkor tjänstgör som entreprenörer och fixare. Enligt Dannestam är denna förändring en del i en bredare samhällsutveckling där makten och samhällsstyrning läggs i privata händer (Dannestam 2009, s. 102). Mouffe skriver att "välfärdsstaten har 'moderniserats' genom öppnandet av nya inre marknader och spridning av managementtekniker som bygger på 'företagarvärden' som effektivitet, valfrihet och selektivitet" (Mouffe 2008, s. 63). MKB:s val att gå samman med privata aktörer är en direkt återspegling av denna förändring mot en mer governance-baserad styrning.

5.4 Interna strider

Urvattning av visionen

Ett samarbete mellan olika aktörer behöver inte nödvändigtvis vara dåligt. Att olika aktörer med olika erfarenheter är involverade ger mer tyngd till projektet. Men, eftersom de målen som sätts upp för projektet är breda och vaga kan de användas lite hur som helst av aktörerna. Dessutom, som så ofta när många åsikter ska samsas måste det kompromissas. Ett projekt likt Culture Casbah och med många olika aktörer och olika perspektiv med otydliga formuleringar kring mål och medel riskerar i slutändan att urvattna den ursprungliga visionen (Connelly & Richardson 2004, s. 4ff). Den aktör som lobbar starkast för sin sak och får den att verka rimligast i diskursen har ett maktövertag. Oro inför detta är tydligt bland vissa aktörer.

“Nu blir det ju roligt men det bli lite sådär otäckt roligt. Därför att det är, som planerare så sitter vi inte och bestämmer över detta. Vi har nu fyra starka aktörer som vill nånting. Vi har planmonopol, javisst, men vi ska ju också komma fram till en gemensam plan. Och så handlar det ju rätt mycket om byggherrarnas ambitionsnivå faktiskt.” (Intervju SKB).

Citatet målar upp en maktrelation mellan de olika aktörerna. Bakom diskursens hegemoni göms olika viljor och det råder en diskursiv kamp i koalitionen mellan vilken väg projektet bör ta. Trots gemensam plan kommer de olika aktörerna in i projektet med skilda perspektiv och deras utgångspunkter och motiv skiljer sig därför åt. Det är som att konsensusen existerar på ett plan men på ett annat inte.

En kamp om perspektiven

Den gemensamma målbilden har byggts upp av en konsensusbaserad idé som alla kan skriva under på och visionen anses därför vara en bra målpunkt. Men, beroende på den enskilde aktörens perspektiv lägger denne mer tyngd på vissa medel än andra. Eftersom de olika aktörerna kommer in i projektet med olika utgångspunkter skiljer sig deras motiv åt. Denna stridighet i det visionära arbetet illustreras i resonemanget kring tornet. I diskursen är aktörerna överens om att byggnaden är en viktig del i projektet och något som kommer bidra med något bra till stadsdelen. Men eftersom visionen är så öppen finns det en oklarhet, dels *hur* det ska bidra med något bra och dels *vad* tornet ska fyllas med. Deras olika perspektiv tycks skapa en viss otydlighet i diskursen som gör att varje aktör får möjlighet att tolka in sin bild av projektet. *“Och vad ska få finnas i det höga huset? Hur ska det vara öppet och hur ska det bli möjligt överhuvudtaget?”* säger den intervjuade från SBK. Enligt Arkitektfirman ska tornet vara en *“social trappa”* och en *“vertikal förlängning av stadens struktur”* (Lundgaard & Tranberg 2014, s. 1). För dem betraktas tornet som offentlig plats och vertikal gata som ska anspela på ambitionen att göra Rosengård stadsmässigt (Intervju Lundgaard och Tranberg).

I projektet Culture Casbah är mötesplatsen en viktig beståndsdel och här har tornet en betydelsefull roll. Tornet framställs som en symbol för det blandade Rosengård och är en mötesplats för Rosengård. *“Den höga byggnaden upplevs som något som kan komma att bli en mötesplats för hela staden [...]”* (Malmö Stad 2015a, s. 42). Tornet blir således en del i stadens arbete att främja gemenskap och motverka segregation. Malmö stads och arkitektfirmans ambition att bygga ett nytt stadsbibliotek i byggnaden kan ses som en viktig aspekt för att göra tornet till en demokratisk plats (se Malmö Stad 2015a, s. 22; 42, intervju Lundgaard & Tranberg).

“Tillgänglighet till och möjligheten att mötas i det offentliga rummet är grundläggande för ett demokratiskt samhälle. Offentliga platser, torg, parker och gator tillhör alla och ger möjlighet till möten och samtal. [...] Närheten till andra människor främjar förståelse och integration. För att offentliga stadsrum ska kunna verka som demokratisk arena fordras att de kan användas av alla. Segregerade offentliga platser utgör ett hot mot en demokratisk

utveckling.” (Malmö stad 2014, s. 38).

Dock verkar många av de andra aktörerna tycka att idén är svår att uppnå. *“Så mycket handlar om vad man lägger i den här kroppen. Och där är vi inte överens.”* (Intervju Victoria Park). Fastighetsägarna lägger istället fokus på bostadens vikt för att tornet ska realiseras och mycket av deras resonemang går i kliché med tornet som en offentlig “demokratisk” plats. Eftersom en plats öppen för allmänheten anses skapa otrygghet för de som bor i tornet (Intervju Victoria Park). Precis som Hajer skriver, att koalitionen aktörer inte nödvändigtvis behöver ha förenliga intressen, så upplever vi att aktörerna i projektet går samman och delar vissa gemensamma föreställningar om Rosengård och hur stadsplanering ska verka (se Hajer 1995, s. 63 & 66). Bakomliggande intressen skiljer sig åt vilket gör det svårt att tolka in samma sak i visionen om tornet.

Motiv och Orsak

För att undersöka hur argumenten konstrueras är det viktigt att inte endast skrapa på ytan och konstatera *vad* de vill utan också hur det vill uppnå detta och vilka intentioner som finns bakom. I citatet nedan tas denna problematik upp av planerare som ett glapp mellan visionen och vad som måste göras i praktiken.

“Sen är det ju alltid svåra avvägningar och mycket kompromisser. Alltså det är lätt att ha fina idéer och göra ett gemensamt idéprojekt med fantastiska visioner när man är på en övergripande nivå. Sen ska man lösa allting och då ska alla kompromissa. Och då blir allting mycket svårare och så kommer pengarna in” (Intervju SBK).

Som Fredriksson skriver (1992, s. 140f i Westin 2011, s. 22) går det att ange en förklaring antingen i termer av *motiv* eller i termer av *orsaker*. I dagligt tal suddas ofta distinktionen mellan motiv och orsak ut och motiv tas lätt för orsak (Ibid.). Om vi tittar på Culture Casbah utifrån detta tankesätt kan en se att de *orsaker* som förklaras för att genomföra en stadsomvandling är att Malmös barriärer behöver brytas för att hela Malmö ska bindas samman. Det är den objektiva orsaken till genomförandet. *Motivet* kan dock vara något helt annat och gömt mellan raderna. Viktigt att poängtera är att till skillnad från de privata aktörerna så har allmännyttiga bostadsbolag ett samhällsansvar. Skillnaden mellan orsak och motiv blir därför viktig då *orsaken* till handlingen ligger utanför de privata företagens ansvarsområde (Fredriksson 1992, s. 141 i Westin 2011, s. 22). De privata fastighetsbolagen som nu är drivande i Rosengårds utveckling har inget samhällsnyttigt ansvar och för dem som privata företagare går en stadsförnyelse hand i hand med en ekonomisk vinst.

“Men det blir inte bättre ekonomiskt för oss om vi inte kan förändra varumärket Herrgården Rosengård och det tror vi man kan göra genom att göra det här stadsförnyelseprojektet.”

(Intervju Victoria Park).

Deras *motiv* för att gå in i projektet är således att öka bolagets intäkter. Att förhöja Rosengårds attraktivitet och nyttja det potentiella markvärdet, två saker som tidigare har nämnts som viktiga i resonemanget, går hand i hand med privata aktörers motiv. Det underliggande motivet för Victoria Park stämmer väl överens med deras affärsidé, vilken går ut på att förädla områden med potentiellt markvärde och därmed öka värdet:

“Victoria Parks affärsmodell för Förvaltningsfastigheter bygger på investeringar på tillväxtorter i Sverige. Victoria Park förvärvar bostadsfastigheter med hög förädlingspotential. Bolaget utvecklar fastighetsbeståndet för ökat driftsnetto genom fastighetsförbättrande åtgärder och förtätningar genom nybyggnation. Dessutom driver Victoria Park ett socialt hållbart förvaltningsarbete för ett tryggare boende och för att långsiktigt öka bostadsområdets attraktivitet, som ger lägre avkastningskrav och därmed ökat fastighetsvärde.” (Victoria park, Årsredovisning 2015, s. 10)

Fastighetsbolaget Victoria Park uttrycker att det är av största vikt för dem att få in rätt typ av boende i sina hus. Detta så att *“det inte blir struligt. För det kostar ju jättemycket att renovera de här husen så det gäller ju liksom att få in rätt kunder.”* (Intervju Victoria Park). Genom hyreshöjningar till följd av renoveringar² eller ytterligare försäljningar riskerar vissa boende att trängas bort och behöva lämna området. Av denna anledning är det problematiskt att kommunen går samman med privata aktörer i kampen mot segregation. Det finns något paradoxalt i stadens sociala arbete eftersom dessa värden i diskursen kan göras om till företagvärden om tillväxt och attraktivitet men fortfarande beskrivas som sociala satsningar. Vikten av att samarbeta gör att risken för en omflyttning av resurssvaga grupper överskuggas av målet om tillväxt. Det gäller att uppmärksamma den motsättning vi står inför där målet att planera för *alla* ständigt blir på tillväxtens villkor.

2. Victoria Park kallar renoveringar i samband med omflyttning för rullande ROT vilket de beskriver som: Renovering av lägenhet i samband med omflyttning. Sättet att renovera uppskattas av hyresgästerna, eftersom renovering sker när lägenheter är uppsagd och utflyttad. Därefter flyttar ny hyresgäst in i den nyrenoverade lägenheten. Ur befintliga hyresgästers synvinkel innebär det att hyran inte höjs på ett oönskat sätt. Samtidigt skapas goda förutsättningar för bostadskarriär inom orten. Och kunder som önskar uppgradera sin bostad kan välja våra utvalda tillval (Victoria Park)

Del VI

6.1 Diskussion

"Att ett projekt som Culture Casbah skulle bryta segregationen finns det inte mycket som stödjer." (Sydsvenskan 2016)

För den kritiske kan Culture Casbah som lösning på segregation framstå en aning förenklat. Precis som forskarna i citatet från Sydsvenskan har vi i våra studier hittat stöd för att planerna kring Culture Casbah riskerar att vara kontraproduktiva. Trots målet att bryta stadens barriärer finns det en risk att Culture Casbah snarare kan medföra en utveckling där enskilda hushåll drabbas av höjda hyror, vilket kan ha motsatt effekt på stadens segregation. Denna paradox sätter fingret på det komplexa med planering och så även problemen med resonemanget kring Culture Casbah. Någonstans skjuter en bredvid målet.

Avsikten med uppsatsen har varit att kritiskt granska planeringens resonemang och vilka föreställningar resonemanget producerar och reproducerar i arbetet mot en mindre segregerad stad. Genom att analysera hur argumenten för projektet formas har vi benat ut hur Culture Casbah förväntas bidra till att minska stadens segregation. Uppfattningen om hur Rosengård ska bli mindre segregerad konstrueras i diskursen utifrån planeringsideal och i strävan efter utveckling. Genom vår empiriska undersökning har vi hittat ett resonemang där Malmös framgång anses vara baserad på att alla stadens stadsdelar blir attraktiva. Viktigt här är att bryta barriärerna och "läka" staden hel. Barriärerna beskrivs vara en blandning av fysiska barriärer såsom Amiralsgatan och den modernistiska arkitekturen samt sociala problem såsom segregation, utanförskap och dåligt rykte som gör att Rosengård inte är en del av stadens framgång. Vi har visat att de övergripande diskurserna om framgång och tillväxt styr vilka argument som framstår som logiska eller ej. Idén om ett nytt torn styrs av rädslan för att Rosengård ska hamna på efterkälken och inte hänga med i den framgång som präglar resten av staden. I denna resonemangskedja blir tornet inte bara en symbol för den förändring som ska utan även en katalysator för utvecklingen.

Förenklade problem – förenklade lösningar

Malmökommissionen har visat på faktiska problem med segregation och en samstämd kör är för en förändring i Rosengård. Alla är eniga – arkitekterna, kommunen och fastighetsbolagen. Även vi tror på en förändring i området, men vår analys har gjort oss skeptiska till tillvägagångssättet. Diskurskoalitionen har skapat en ordning byggd på en förenkling av komplexa problem. När aktörerna samlas kring vissa storylinjer bekräftas en viss verklighetsuppfattning

och vissa tillvägagångssätt blir de enda rätta. Men för att arbeta med segregation behövs ett relationellt synsätt på segregation som ser på staden som helhet. Ett "bättre" Rosengård löser nödvändigtvis inte Malmös segregation.

Teorin om positiv grannskapseffekt som argument för att få in en ny resursstark befolkning i området tyder på att ansvaret hamnar på individen att skapa socialt kapital. Vi anser att den sociala integration har i projektet förflyttas till att bli en social interaktion, där kraven ställs på individen att själv nätverka sig in i stadens innanförskap. Att tackla segregation handlar om så mycket mer än att föra in en ny samhällsgrupp i Rosengård. Även om det blir mer blandat i Rosengård motverkar det inte automatiskt den sociala marginaliseringen eller förändrar mönstret för stadens utanförskap. Segregation är ett relationellt fenomen. Trots detta är det inte i exemplet Culture Casbah relationellt riktade åtgärder i fokus. För att verkligen bryta Malmös barriärer hade ett mer holistiskt tillvägagångssätt kunnat vara bygga billiga bostäder för låg- och normalinkomsttagare i mer välbärgade områden.

I resonemanget återkommer aktörer till att stadsutvecklingen måste göra *någonting*. Vi kopplar detta till att det finns en avsaknad på vad detta någonting skulle kunna vara. Malmökommissionen har kommit med förslag på åtgärder för att minska segregationen. Målet med kommissionen är att ge beslutsfattarna kvalificerade strategier för att minska ojämlikheten i Malmö (Stigendal & Östergren 2013, förord). Men trots det finns en stor ovisshet hos aktörer för vad insatserna egentligen kommer att bidra med. Malmökommissionens arbete blir därmed mer som språngbräda för en förändring snarare än en vägledning för vilka strategier som är rimligast. Risker för gentrifiering som aktörerna är medvetna om behandlas snarare som ett icke-problem eller till och med som något positivt trots att forskning visar på problematik med en sådan planering. Samstämmigheten kring målen har gjort att en diskussion om vilka medel som är rimliga och varför glöms bort.

Att Rosengård anses ha en homogen befolkningssammansättning och betraktas som en förort är framstående i diskursen. Dessa påståenden blir utgångspunkter i diskussionen och med hjälp av dem formas även lösningarna. Utifrån problemformuleringarna skapas en makt att agera med specifika strategier. Diskursens resonemang blir således till en materialitet – den skapar en idé om att den integrerade staden ska vara såväl stadsmässig som blandad.

Tunström skriver att: "*Stadsmässighet är täthet, täthet möjliggör blandning, blandning skapar stadsmässighet. Stadsmässighet och täthet ska skapa närhet till 'allt', det minskar transport-behovet och ökar jämställdheten, tillväxten och 'stadslivet'*" (Tunström 2009, s. 86). Likt en ramsa går resonemanget från rörelse, verksamheter, täthet och möten till bruten segregation. Sociala, fysiska och geografiska avvikelser sammankopplas i en samlad känslstruktur och i denna känslstruktur skapas en uppfattning om att om en bara ändrar på den geografiska och fysiska avvikelsen så kommer det sociala på köpet. Det sociala och mentala ryktet förtingligas här till en form, något gripbart och enklare att åtgärda än känslstrukturer. De känslstrukturer som bestämmer vad som räknas till staden och inte, blir i storylinjen materialiserat i den fysiska strukturen. "*Det enda som räknas är det som kan räknas och det enda som kan räknas*

är vad som direkt eller indirekt går att ta på.” (Olsson 1980, s. 12). Därför blir den arkitektoniska avvikelsen det som förväntas förändra de sociala problemen som finns i Rosengård.

Ett Rosengård för alla

Hegemonin i diskursen skapar ett rätt och ett fel, ett maktförhållande, där stadens gemenskap är normen. Planeringen framställs vara för allas bästa, samtidigt som vissa Rosengårdsbor riskerar att drabbas negativt. Planeringen säger sig arbeta för en stad som är till för alla, men riktar sig i praktiken endast till en del av befolkningen. Problemformuleringen om att “Rosengård inte är en del av staden” formar i diskursen ett “vi” och ett “dom”, vilket bygger vidare på områdets stigmatisering. Det är tydligt i resonemanget kring Culture Casbah att en ny befolkning ska komma och “rädda” området från en stagnation. Rosengård ska komma in i stadens gemenskap och på så sätt bli en del av *vi:et*. Som visionärt mål innebär *Ett Rosengård för alla* att ingen människa får det sämre, oavsett hur många som får det bättre. På praktisk nivå resulterar detta istället i ett Rosengård fungerar som konkurrensmedel för att locka till sig personer som är särskild viktiga för staden och som kan öka den ekonomiska tillväxten.

Det finns flera mindre diskurser i resonemanget men de som dominerar mer än andra är de om tillväxt och utveckling. Den övergripande diskursen om tillväxt sätter ramarna för hur vi ska agera mot den segregation som finns i staden. Här synliggörs den diskursiva makten i diskurskoalitionen. De resonemang som formar diskursen skapar inflytande över planeringen och den framtid som stakas ut för Rosengård. Den övergripande diskursen påverkar de inblandade aktörerna tack vare sin hegemoni och avsaknaden av plats för de antagonistiska perspektiven. Det finns ett samspel mellan det diskursiva och det materiella. Detta yttrar sig genom att stadsmässighet, torn, det nya konsortiet och nya invånare i storylinjerna blir en diskursiv inramning för konkreta strategier.

Vi anser att resonemanget om att göra Rosengård mer stadsmässigt är ett förenklat grepp i diskursen som för med sig risker. *Förort* blir en metafor för ett större problem – segregation – vilket är ett problem som går djupare än den fysiska strukturen då den berör såväl ojämlikhet och känslöstrukturer som stigmatisering. Även om det är viktigt att arbeta på olika nivåer är det problematiskt när grundproblematiken glöms bort i resonemanget. Fokus på förorten som problem snarare befäster uppdelningen av samhället. Eftersom stadsmässigheten är normen blir “förorten” i den sociala ordningen ett *fel*, liksom människorna som bor där. “Vi” i den stadsmässiga idealstaden blir nu ett tydligt innanförskap, som “dom”, förorten och utanförskapet, kontrasteras mot.

Men, alla delar av staden kan inte se likadana ut och därför anser vi att målet att planera för alla inte enbart är positivt. Det finns en tendens att lokala förutsättningar ignoreras. Som vi visat i vår undersökning skapar normer såsom stadsideal problem då inte alla kan passa in i den ram som sätts upp. Det finns således behov av olika stadsdelar som både *är* olika och *ser* olika ut. De medel som ska nå visionen om Culture Casbah riskerar att driva på en

gentrifieringsprocess och skapa en undanträngning under förevändning att platsen kommer bli bättre. För den som har råd att betala eventuella höjda hyrorna och känner sig hemma i stadsidealet kanske det blir så. En attraktiv stad är i mångt och mycket en bra stad men som planeringsstrategi riskerar det att bortse från grundproblematiken. Detsamma gäller en social blandning. En social blandning är inte något dåligt i sig men det kan visa sig problematiskt som en planeringsstrategi för minskad segregation. Vi menar att projektet inte i första hand fokuserar på att stärka socialt utsatta grupper utan på att etablera en resursstarkare befolkning i Rosengård. Det innebär att alla aktörer, såväl privata som offentliga, riskerar att skapa en gentrifiering under förespegling att de minskar segregation. Om en ser ur ett närsynt perspektiv på projektet så kan projektet leda till att Rosengård blir en bättre plats men det bryter inte automatiskt några barriärer. Om vi ser till staden som helhet finns det istället en risk för att segregation flyttar på sig eller till och med ökar.

Den paradoxala planeringen

Det paradoxala i planering uppstår när medlen strider mot det visionen vill uppnå. Hur en i praktiken genomför Culture Casbah, vilka värden och medel som inkluderas i projektet, påverkar den vision som ska nås. Vi anser att det finns ett glapp här, mellan vad som definierar målen för Culture Casbah och vad projektet faktiskt kan komma att resultera i. Som planerare blir uppgiften att navigera i detta och föra planeringen framåt. Denna roll innebär att ta ställning i många olika motstridiga perspektiv och att kompromissa för att hitta en balans mellan medel och mål. Det offentliga har ett ansvar gentemot medborgarna, men när planeringen i allt större utsträckning flyttas över till privata aktörer får det följden att detta samhällsansvar försvinner. Strategier för platsmarknadsföring, entreprenörsstrategier och gentrifiering är tydliga bevis på hur planeringen styrs av andra dominanta diskursen såsom tillväxt och framgång. Även om privata aktörer agerar utifrån sociala förevändningar och för ett allmänt bästa så är inte samhällsansvaret det bakomliggande motivet. Goda värden som ska göra staden till en bättre plats blir lätt medel för privata aktörer att se till sina egna intressen. Planerarens ansvar blir därför att betrakta staden ur flera perspektiv och uppmärksamma de många motstridiga motiven bakom målen för att staden ska bli en bra plats för så många som möjligt.

6.2 Slutsats

Wrestling with paradoxes is (...) the only way to learn, for genuine paradoxes can be neither solved or nor ignored – Gunnar Olsson

Vad vi funnit är att planeringen är paradoxal. Vi vet att aktörerna vill förbättra staden, bryta dess barriärer och göra den till en bättre plats att leva i för *alla*. Vi tror inte att någon av dem eftersträvar att människor ska hamna i samhällets periferi, varken känslomässigt eller fysiskt. Ingen vill tränga undan befolkningen, snarare vill de attrahera en ny. Men vad uppsatsen beskriver är att det kan vara svårt att locka någon utan att tränga bort någon annan, vilket återger konflikten mellan idealen och den faktiska planeringen.

Vår undersökning har visat att det går att se på planeringen av Culture Casbah från andra/ nya utkikspunkter. Olika viljor innebär olika bevekelsegrunder samt idéer för hur det bästa resultatet ska nås. Detta anser vi gör planerarens jobb att planera för det allmänna bästa till en omöjlig uppgift. För, vad är egentligen det allmänna bästa? Att tro att allas perspektiv sätter samma behov främst är tvivelaktigt då alla inte är stöpta ur samma ram. Det allmänna bästa är därför en omöjlig ekvation som snarast skapar en maktrelation mellan olika perspektiv och viljor. Det perspektiv som ter sig mest självklart har ofta en stor roll i vilken typ av planeringen som spelas ut. Men, det självklara perspektivet är också ett maktverktyg som döljer underliggande motiv. Det finns därför en fara med målet *Rosengård för alla*, då detta synsätt tar för givet att allas perspektiv ingår i detta *alla*. Att bryta barriärer och “göra Rosengård till en del av stan” är ett försök att inkludera Rosengård i ett allomfattande *vi*, en konsensus utan uteslutningar.

Malmö stads ambition att *alla delar* av staden ska bli *attraktiva* blir ett försök att göra alla stadsdelar till en del av samma ideal, vilket vi anser utmanövrerar den konfliktdimension som de olika perspektiv som staden utgörs av. Det som Mouffe beskriver som antagonismens kamp mot hegemonin. Synsättet förnekar därigenom stadens olikheter och neutraliserar därmed maktförhållanden i staden. Konsensusen kring attraktivitet gör att diskussioner om makt framstår onödiga inom diskursen, för *alla* vi väl bo i en attraktiv stad? Detta syns tydligt i det studerade materialet, där frågor om negativa effekter och vems stad är nästintill helt frånvarande. Tanken om ett attraktivt Rosengård döljer således på vilka villkor som detta ideal ska ske. Lösningen på olika sociala problem i staden konstrueras utifrån en tanke att mötet mellan människor kan få fler att inkluderas i *vi*:et. Vad som egentligen händer är dock att detta *vi* innefattar vissa typer av medborgare som ska få *de andra*, som utgör utanförskapet, att anpassa sig efter deras normer.

Det är viktigt att syna förgivettagna sanningar om hur staden bör planeras. En konsensus där andra perspektiv inte syns riskerar att demontera grunden till planeringen och det gör att planeringsstrategierna riskerar att bli kontrafinala. Effekten av en hegemoni kring förgivet-

tagna sanningar, där olika perspektiv och motiv inte lyfts fram, blir att planeringens makt förs över till privata aktörer. I och med detta blir tornet en *flytande signifikant* som kan användas som slagträ både för stadens tillväxt och i kampen mot segregation och som kan fyllas med olika innehåll beroende på vilken agenda du har. I slutändan finns det därför en risk för att den övergripande diskursen om tillväxt riskerar att suga essensen ur begrepp som är viktiga ur en rättvisaspekt. Det gäller för planeraren att se världen från olika utkikspunkter, ta ett steg tillbaka och med ett holistiskt fokus se den komplexitet som finns bortom förenklade narrativ. Planeringen måste genomsöka paradoxer i resonemangen för att inte gå vilse på vägen mot dess mål. I planering finns en tanke att om vi gör så leder det till så. Men, precis som människan, är planeringen inte rationell. Trots att planeraren ofta ser sig själv som en förkämpe för de resurssvaga och utsatta visar resultatet ofta upp en annan bild.

Vi har lyckats sätta ord på mycket av vår ursprungliga konfundering. Rosengård anses behöva bli något annat och en del av något större för att bryta den symbios som finns mellan stadsdelens problem och svartmålningen av området. Någoting måste göras och tornet förväntas skapa stolthet, trygghet och framtidstro och en ny stadsstruktur möjliggöra för såväl nya invånare som mer positiva rubriker. Men, den skavande känslan finns dock kvar hos oss, att det är något som inte stämmer. Det finns ju inget likhetstecknet mellan goda ideal och en god stad. I strävan mot en god stad riskerar planeringen att gå vilse på vägen, då idealet, någons ideal, är någon annans olycka. Den gemensamma visionen är på så sätt ett rangligt bygge som i själva verket vilar på många olika viljor. Nu förstår vi vad som händer där mellan stad och förort och mellan symboler och kedjereaktioner. Vi känner oss dock fortfarande aningen konfunderade – när vi blickar ut över framtida Malmö, är det en mindre delad stad vi kommer att se?

Källförteckning

Abrahamsson, Hans. 2012. *Städer som nav för en globalt hållbar samhällsutveckling eller slagfält för sociala konflikter*. Kommission för ett socialt hållbart Malmö: Malmö

Andersson, Roland. 1998. *Attraktiva Städer – En samhällsekonomisk analys*. Byggforskningsrådet: Västerås.

Atkinson, Rowland. 2000. Measuring Gentrification and Displacement in Greater London. *Urban Studies* Vol. 37 Nr. 1, s. 149-165.

Bacchi, Carol. 2010. *Foucault, Policy and Rule: Challenging the Problem-Solving Paradigm*. Aalborg: Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet. FREIA's tekstserie; No. 74.

Björk, Cecilia. Nordling, Lars & Reppen, Laila. 2010. *Så byggdes Staden: Stadsbyggnad, Arkitektur, Husbyggnad*. Svensk Byggtjänst: Stockholm

Boverket. 2008. *Social Mix i några länder. Leder boendeintegration till integration i hela samhället?* Boverket

Bradley, Karin. Broms Wessel, Ola & Tunström, Moa. 2005. En inledning i Bradley, Karin. Broms Wessel, Ola & Tunström, Moa (red.) *Bor vi i samma stad? Om stadsutveckling, mångfald och rättvisa* s. 19 - 26 Pocky: Stockholm

Campbell, Scott. 1996. "Green Cities, Growing Cities, Just Cities? Urban Planning and the contradictions of sustainable Development" i *Journal of the American Planning Association*. American Planning Association. 1996, Vol. 62, No. 3, s. 296-312.

Campbell, Scott & Fainstein, Susan (red.). 2003. *Readings in Planning Theory*, Second Edition Blackwell Publishers Ltd: UK

Dannestam, Tove. 2009. *Stadspolitik i Malmö. Politikens meningsskapande och materialitet*. Lunds universitet. Lund.

Despotovic, Katarina & Thörn, Catharina. 2015. *Urbana Fronten, en dokumentation om makten över staden*. Hallemar, Dan (red.) Arkitektur Förlag: Göteborg

Doucet, Brian; van Kempen, Ronald; van Weesep, Jan. 2011. 'We're a rich city with poor people': *municipal strategies of new-build gentrification in Rotterdam and Glasgow*, *Environment and Planning A*, Vol. 43, 1438-1454

Van Dijk, A.T. 1997. *Discourse as structure and process of discourse studies: A multidisciplinary introduction*. Volume I. SAGE Publications: London

Red. Ek, Richard & Hultman, Johan. 2007. *Plats som produkt*. Studentlitteratur: Lund.

Emmelin, Maria & Eriksson, Malin. 2012. *Kan socialt kapital "byggas in" i våra bostadsområden och därmed förbättra invånarnas upplevda och mentala hälsa?* Kommission för ett socialt hållbart Malmö: Malmö

Ericsson, Urban; Molina, Irene; Ristilammi, Per-Markku. 2004. *Miljonprogram och Media – Föreställningar om människor och förorter*. Riksantikvarieämbetet och Integrationsverket: Trelleborg

Fainstein, Susan S. 2005. Cities and diversity – Should we want it? Can we plan for it? *Urban Affairs Review*, Vol. 41, No. 1, september s. 3-19.

- Fariclough, Norman. 2003. *Analysing Discourse: textual analysis for social research* Routledge: New York
- Ferlin, Nils. 1933. Infall i *Barfotabarn*
- Florida, Richard. 2006. *Den kreativa klassens framväxt*. Bokförlaget Daidalos AB: Göteborg
- Franzén, Mats. 2008. Problemet Segregation: en orättvis jämförelse i Lena Magnusson (red.) *Den delade staden. Segregation och etnicitet i stadsbygden*. Upplaga 2. Boréa Bokförlag: Umeå s. 23-48
- Friedmann, John. 1971. The Future of Comprehensive Urban Planning: a Critique s. 315-326 i *Public Administration Review* Volume 31, No. 3
- Friedmann, John. 2003. Why Do Planning Theory? *Planning Theory* 2003; 2; 7: London
- Fredriksson, Julia. 2014. *Konstruktioner av en stadskärna – Den postindustriella stadens rumsliga maktstrukturer*. Institutionen för Arkitektur Chalmers tekniska högskola: Göteborg.
- Fröjd, Linnea & Wendel, Sofia. 2014. *Den attraktiva stadens framväxt*. Kandidatuppsats Malmö Högskola: Urbana Studier
- Grander, Martin. 2015. Allmännyttans samhällsansvar i Tapio Salonen (red.) *Nytta med allmännyttan*. Liber AB: Stockholm s. 160-188.
- Grander, Martin & Stigendal, Mikael. 2012. *Att främja integration och social sammanhållning. En kunskapsöversikt över verk samma åtgärder inom ramen för kommunernas bostadsförsörjningsansvar* Sveriges Kommuner och Landsting: Stockholm
- Granovetter, Mark. 1983. The Strength of Weak Ties: A Network Theory Revisited. *Sociological Theory* Vol. 1, s. 201-233.
- Hajer, Maarten A. 1995. *The politics of environmental discourse. Ecological modernization and policy process* Oxford: Clarendon Press
- Hajer, Maarten A. 2005. Coalitions, practices, and meaning in environmental politics: from acid rain to BSE i David Howarth, Jacob Torfing (red.) *Discourse theory in european politics. Identity policy and governance*. Palgrave Macmillan: Chippingham & Eastbourne s. 297-315.
- Hajer, Maarten A. 2006. Doing discourse analysis: coalitions, practices, meaning i Margo van Den Brink & Tamara Metze (red.) *Words matter in policy and planning. Discours theory and method in the social sciences* NETHUR: Utrecht. s. 65-73.
- Harvey, David. 2008. Rätten till staden i Anders Lund Hansen & Magnus Wennerhag (red.) *Ojämlikhetens nya geografi: texter om stadens och rummets förändringar i den globala kapitalismen* Atlas: Stockholm s. 133-158.
- Hallin, Per olof; Jashari, Alban; Listerborn, Carina; Popoola, Margareta. 2010. *Det är inte stenar som gör ont*. Malmö Högskola: Malmö
- Holgersson, Helena & Thörn, Catharina 2016. Revisiting the urban frontier through the case of New Kvillebäcken Gothenburg, *CITY*, 2016 VOL. 20, NO. 5, 663 –684.
- Holgersson, Helena & Thörn, Catharina (red.). 2014. *Gentrifiering*. Studenlitteratur AB: Lund.
- Holmqvist, Emma. 2009. *Politik och planering för ett blandat boende och minskad boendesegregation : ett mål utan medel?* Department of Social and Economic Geography, Uppsala University: Uppsala

- Kitto, H.D.F. 1951. The Polis i Richard T. Legates & Frederic Stout (Red.). 2011. *The City Reader* Routledge: New York
- Lacewing, Michael. 2012. Nietzsches Perspectivism *A Level Philosophy*: n. Page. Web.
- Lees, Loretta & Ley, David. 2008. *Introduction to Special Issue on Gentrification and Public Policy*. Urban studies Journal 45(12) 2379–2384.
- Lees, Loretta, Slater, Tom & Wyly, Elvin. (red.). 2010. *The Gentrification Reader* Routledge: Oxon
- Listerborn, Carina (Projektleddare), Grundström Karin, Claesson, Ragnhild, Delshammar Tim, Johansson Magnus, Parker Peter. (red.). 2014. *Strategier för att hela en delad stad Samordnad stadsutveckling i Malmö*. Malmö University Publications in Urban Studies 16: Malmö
- Lundgaard & Tranberg. 2014. *Culture Casbah Manifest* - Principer och intentioner för en ny stadsutveckling i Rosengård.
- Lundgaard & Tranberg & MKB. 2014. *Culture Casbah Programhandling*, Slutgiltig version
- Molina, Irene. 2008. Den rasifierade staden i Lena Magnusson (red.) *Den delade staden. Segregation och etnicitet i stadsbygden*. Upplaga 2 Boréa Bokförlag: Umeå s. 48-82
- Magnusson Lena. (red.). 2008. *Den delade staden. Segregation och etnicitet i stadsbygden*. Upplaga 2. Boréa Bokförlag: Umeå
- Malmö Stad. u.å. *Rosengård i Förvandling* <http://malmo.se/Bo-bygga--miljo/Miljoarbete-i-Malmo/Malmo-stads-miljoarbete/Oversikt-avslutade-projekt/Rosengard-i-forvandling.html> (2017-03-13).
- Malmö Stad. 2008. *Rosengård! Strategier för hållbar utveckling i en stadsdel Dialog-pm 2008:1*: Malmö
- Malmö stad. 2011. *Områdesprogrammet Holma-Kroksbäck*. Malmö: Hyllie stadsförvaltning.
- Malmö stad. 2014. *Översiktsplan för Malmö - Planstrategi*: Malmö
- Malmö Stad. 2015a. *Planprogram för Törnrosen och del av Örtagården i Rosengård i Malmö*: Malmö.
- Malmö stad. 2015b. *Malmökommissionen vann Planpriset* Malmö Stad <http://malmo.se/Kommun--politik/Socialt-hallbart-Malmo/Nyheter-om-social-hallbarhet/2014-12-01-Malmo-kommissionen-vann-Planpriset.html> (2017-03-12).
- Malmö Stad. 2016. *Planering i Malmö 2016:1*: Malmö.
- Malmö Stad 2017. *Vårt Malmö* 2017:4: Malmö
- Malmö stad & DIS/ORDER. 2015. *Amiralsstaden Hösten 2015*. Malmö: Miljöförvaltningen och DIS/ORDER.
- Mipim. 2013. *MIPIM Awards Winners* https://www.mipim.com/RM/RM_MipimEvent/2013/documents/mipim2013-awards-winners-en.pdf (2017-04-04).
- MKB. 2016. *Culture casbah i Rosengård* <https://www.mkbfastighet.se/nyproduktion/culture-casbah/> (2017-03-29).
- Mouffe, Chantal. 2008. *Om det politiska* Tankekraft Förlag: Finland

- Mukhtar-Landgren, Dalia. 2012. *Planering för framtid och gemenskap - Om den kommunala utvecklingsplaneringens idémässiga förutsättningar*. Samhällsvetenskapliga institutionen Lunds Universitet: Lund
- Nehamas, Alexander. 1985. *Nietzsche: Life as Literature* Harvard University Press; London, England
- Nietzsche, Friedrich. 2002. *Beyond Good and Evil*, Horstmann, Rolf-Peter & Norman, Judith (red.) Cambridge University Press
- Nietzsche, Friedrich. 1878. "Section 16". *Human, All Too Human*.
- Norrlid, Fredrik. 2016. Höghus lyfter Rosengård, *Dagens industri* 12 Oktober 2016
- Olsson, Lina & Wikström, Tomas. 2012. *Stadens möjligheter – platser och stråk* Regions skåne, tita-projektet samt Lunds kommun: Malmö
- Peck, Jamie. 2005. Struggling with the creative class *International Journal of Urban and Regional Research* Volume 29.4 p. 740-770
- Persson, Richard. 2004. Some thoughts of routes – some thoughts on stråk *Space & Culture* vol. 7 no. 3, August 2004 s. 265-282
- Ristilampi, Per-Markku. 1994. *Rosengård och den svarta poesin. En studie av modern annorlundahet*. Brutus Östlings Bokförlag Symposium: Stockholm/Stehag
- Stigendal, Mikael och Östergren, Per-Olof. 2013. *Malmöns väg mot en hållbar framtid, hälsa, välfärd och rättvisa*. Upplaga 3. Malmö.
- Tunström, Moa. 2009. *På spaning efter den goda staden. Om konstruktioner av ideal och problem i svensk stadsbyggnadsdiskussion*. Örebro universitet: Örebro
- Westin, Sara. 2010. *Planerat, alltför planerat. En perspektivistisk studie i stadsplaneringens paradoxer*. Department of Social and Economic Geography Uppsala Universitet: Uppsala
- Wildavsky, Aaron. 1973. "If planning is everything, maybe it is nothing" sid. 127-53 i *Policy Sciences* volume 4 No. 2
- Victoria Park 2017 <http://www.victoriapark.se/?id=7672> Hämtad: 2017-05-07

Radioprogram

- P1 Kultur. 2017. Johansson, Terje [Radioprogram]. Producent: Nina Asarnoj, Sveriges Radio, P1 13 januari
- P1 Kultur. 2017. Stjernfeldt Jammeh, Katrin [Radioprogram]. Producent: Nina Asarnoj, Sveriges Radio, P1 13 januari

Video

- MKB. 2014. *MKB Culture Casbah* [Video]
<https://youtu.be/Tn03lnJpUiI> Hämtad: 2017-03-13
- Malmö stad. 2014b. *Rosengårdsstråket – Rosengård i förvaltning*. [Video]
<https://www.youtube.com/watch?v=AnlQzdlAKq8> Hämtad: 2017-03-39

Figurindex

Figur 1. Rosengårds placering i Malmö.

Figur 2. Törnrosen i Rosengård.

Figur 3. Tidslinje för tidigare projekt i Rosengård och relaterade dokument.

Figur 4. Rosengård i relation till Triangelstationen.

Figur 5. Amiralsgatan.

Figur 6. Rosengårdstråket.

Figur 7. Rosengårdstråket.

Figur 8. Örtagårdstorget i Rosengård.

Figur 9. Örtagårdstorget i Rosengård.

Figur 10. Situationsplan Culture Casbah (Lundgaard & Tranberg; MKB 2014)

Figur 11. Tävlingsförslag Culture Casbah 2011 (Lundgaard & Tranberg 2011)

Figur 12. Aktörskarta

Figur 13. Tabell över storylinjer

Figur 14. Visionsbild, tornet. (Lundgaard & Tranberg; MKB 2014)

Figur 15. Visionsbild, stadslivet. (Lundgaard & Tranberg; MKB 2014)

Figur 16. Visionsbild, gemenskap. (Lundgaard & Tranberg; MKB 2014)

Figur 17. Diskurskoalitionen

Figur 18. Storylinjerna kopplas till övergripande diskurser.

Bilagor:

Intervjuer

Bilaga 1. Intervjufrågor

Intervjufrågorna diskuterade vi oss fram till innan intervjun. Eftersom intervjuerna var semistrukturerade förhöll vi oss endast löst till dem. Samtalet fick styra vilka frågor som kändes relevanta eller inte under själva samtalet.

Följande datum genomfördes varje intervju:

- Samtalsintervju med Arkitektfirman Lundgaard & Tranberg 11/1-2017
- Samtalsintervju med urbanforskare Malmö Högskola 13/1-2017
- Telefonintervju Vd Balder 24/1-2017
- Samtalsintervju Stadsbyggnadskontoret (SBK) 25/1-2017
- Samtalsintervju Vd Victoria Park 1/2-2017
- Samtalsintervju MKB 7/2-2017

Samtalsintervju Lundgaard och Tranberg 11/1-2017

Behov och vision

- Varför behövs detta projekt i Rosengård?
- Vad såg ni som viktigt för att utveckla rosengård? utmaningar/möjligheter

Segregation och barriärer

- Malmö stad/MKB har intentionen att minska segregationen i Malmö, vilket Culture Casbah är en del av, hur tror ni att projektet kommer bidra till det?
- Tror du det kan leda till en negativ utveckling?
- Hur tror ni att projektet relaterar till resten av Malmö?
- Hade en kunnat placera tornet någon annanstans i Malmö/annan stad eller är platsen Rosengård väsentlig?

Identitet

- På er hemsida skriver ni att projektet kan bidra till att ge Rosengård en ny positiv identitet, hur menar ni att projektet kan påverka identiteten?
- Vilka ingredienser är de som ska ge Rosengård en ny identitet?

Risker

- Vilka risker finns det med CC?

Tävlingen

- Vilka direktiv hade ni från MKB?
- Varför tror du att just ni vann?
- Ett torn, vad finns det för kvaliteter? negativt?

Design

- Den vertikala gatan, vill du berätta mer om den?
- Fick ni ge avkall på något i designen/projektet? Om du fick ändra på något, vad då?
- Vilka krav hade MKB?
- Varifrån kom inspirationen? Koncept, design, vision
- Förarbete, analys av plats?
- Vilka typer av funktioner erbjuder förslaget?
- Vad är de största skillnader mellan det urbana och platser som Rosengård?

Samtalsintervju urbanforskare Malmö Högskola 13/1-2017

Behov och vision

- Påverkar faktumet att det är just ett torn dina åsikter om projektet?
- Vilket anser du är det tyngsta argumentet till varför det här projektet bör genomföras?
- Hade du tyckt annorlunda om det byggdes någon annanstans?
- Varför behövs det här projektet?

Segregation och barriärer

- Ett viktigt mål med projektet är att bryta barriärer, hur ser du på det målet?
- Går det att bygga bort sociala ojämlikheter?
- Hur tror du att projektet relaterar till resten av Malmö?
- Hade du tyckt Culture Casbah var ett bättre projekt om allmännyttan inte såldes ut?

Identitet

- Vad tycker du projektets mål att förvandla Rosengård från förort till stad?
- Vilka ingredienser är det som ska ge Rosengård en ny identitet, tror du?
- Hur kommer det sig att ena parten hävdar att segregationen kan komma att fördjupas av projektet och den andra menar att den kommer minska?

Telefonintervju Vd Balder 24/1-2017

Behov och vision

- Vad tänker du CC kommer att göra med Rosengård? Vad är din vision?
- Vad ska själva tornet ge?

Segregation och barriärer

- Tror du att CC kan bidra till att minska segregationen i Malmö?

Rosengårds fastighets AB och investering

- Varför har ni valt att komma in i det här samarbetet? Vad är dina förväntningar?
- Som vi har förstått det kommer CC inte vara lönsamt på flera år. Hur kommer det sig att ni har valt att investera ändå?
- När tror du att den här affären kommer att bli lönsam för er?
- Vad har Balder för framtidsutsikter i Rosengård?
- Det har ju riktats kritik mot att det kommer bli hyreshöjningar pga. det här projektet. Tror du att det finns en risk för det?

Samtalsintervju Stadsbyggnadskontoret (SBK) 25/1-2017

Behov och vision

- Vad ser du som viktigt att utveckla i Rosengård, utmaningar och möjligheter?
- Vilka anser du är argumenten till varför det här projektet bör genomföras?
- Hur ställer du dig till projektet, som tjänsteman och planerare?
- Vilken roll och vilket ansvar tycker du att du har som planerare och kommunens tjänsteperson?

Segregation och barriärer

- Kan du inte berätta om målet att bryta barriärer?
- Vilka barriärer anser du finns i Malmö? Mentala och fysiska.
- Hur arbetar Malmö stad med att bryta barriärer?
- Är begreppet bryta barriärer synonymt med att minska segregation?
- Tror du cc kan motverka segregationen i Malmö?
- Om Rosengård blir mer sammanlänkat med resten av staden, vad tror att det kommer att leda till?
- Vad som har gjorts tidigare i Rosengård för att motverka segregation?
- Hur kommer det sig att ena parten hävdar att segregationen kan komma att fördjupas av projektet och den andra menar att den kommer minska?

Risker

- Vilka risker finns det med CC?

Identitet

- Projektet ska bidra till att ge Rosengård en starkare identitet, hur tror du att projektet kan påverka områdets identitet?
- Vilka ingredienser är det som ska ge Rosengård en ny identitet, tror du?

Samtalsintervju Vd Victoria Park 1/2-2017

Segregation och barriärer

- Tror du att CC kan bidra till att minska segregationen i Malmö?
- Vad tänker du cc kommer att göra med rosengård? Vad är din vision?
- Vad ser du att det finns för positiva och negativa effekter av renovering?
- Det har ju riktats kritik mot att det kommer bli hyreshöjningar pga. det här projektet. Tror du att det finns en risk för det?

Rosengårds fastighets AB och investering

- Vilket skulle du säga är den främsta anledning till att ni vill vara en del av det här projektet?
- Varför har ni valt att komma in i det här samarbetet? Vad är dina förväntningar?
- Vad har Victoria Park för framtidsutsikter i Rosengård?
- Investeringen hur ser den ut?
- Vilka effekter tror du det kan ha att 1600 lägenheter går från allmännyttig ägo till halvkommunal i och med Rosengårds Fastighets AB?
- Hur mycket av det nybyggda beståndet tänker ni (vill ni) ska bli bostadsrätter vs. hyresrätter?
- Ni har renoverat mycket av beståndet ni har nu i rosengård enligt er årsredovisning, kommer ni renovera i det allmännyttiga beståndet ni tagit över?
- Vi har förstått att när ni köpte fastigheter i Herrgården så höjdes värdena på fastigheterna väldigt snabbt. Är höjda fastighetsvärden en anledning för er att gå in i det här projektet?

Identitet

- Vad ska själva tornet ge?
- Som vi har förstått det kommer CC inte vara lönsamt på flera år. Hur kommer det sig att ni har valt att investera ändå?

Tornet

- Är det värt att ta de här riskerna för att få det här tornet, i en plan som verkar så mycket större?
- Möjligheten till offentlig lokal högst upp.
- När tror du att den här affären kommer att bli lönsam för er?

Samtalsintervju MKB 7/2-2017

Behov och vision

- Vad såg ni som viktigt i att utveckla rosengård? utmaningar/möjligheter
- Berätta om er vision, vad tänker ni att cc ska bli?
- Ser du några brister/någon problematik med projektet som helhet?
- Vilka direktiv hade ni i tävlingen?
- Hur ser er samarbete med arkitektfirman ut?

Segregation och barriärer

- Malmö stad/MKB har intentionen att minska segregationen i Malmö, hur tror ni att projektet

kommer bidra till det?

- Hur relaterar projektet till resten av Malmö?
- Hur kan projektet bidra till en starkare gemenskap i Rosengård?
- Hur ser du på MKBs roll som allmännyttigt bostadsbolag och samhällsansvar i det här projektet?
- Försäljningen av 1650 lägenheter, var det för att finansiera projektet eller fanns det några andra motiv?
- Tror du att det finns en risk för gentrifiering pga. det här projektet?
- Finns det någon risk att de som bor i Rosengård idag inte kan ta till sig den nya identiteten?

Rosengård fastighets AB och investering

- Vad är dina förväntningar på samarbetet i Rosengårds Fastighets AB?
- Vad händer med samhällsansvaret när ni går in i ett nytt bolag tillsammans med privata aktörer?
- Tror du att det finns en risk för hyreshöjningar och renoveringar? Victoria Park har ju renoverat mycket i deras bestånd som de köpt i Herrgården t.ex.
- Hur skulle du säga att den tekniska standarden ser ut i det utsålda beståndet?

Tornet

- Varför tornet? Hur kom ni på idén?
- Finns det något negativt med ett torn?
- Vad ska tornet rymma? vilka funktioner?
- Vem ska vara där?
- Vad tycker du om namnet på projektet?